

Slabiny a silné stránky on-line rozhodčího řízení se zaměřením na B2B transakce

Pavel Loutocký

1. Úvodem.....	78
2. Cíl článku a použité metody.....	79
3. Online řešení sporů, online rozhodčí řízení a vztahy mezi jednotlivými stranami.....	80
3.1. Automatické (softwarové) vyjednávání	81
3.2. Online mediace	82
3.3. Online rozhodčí řízení	82
3.4. Vztahy mezi stranami - B2B, B2C, C2C.....	83
4. Silné a slabé stránky rozhodování sporů online	83
4.1. Výhody a přínosy rozhodování sporů online	84
4.2. Nevýhody a překážky při rozhodování sporů online	86
5. Uniform Domain - Name Dispute Resolution Policy jako nezávazné rozhodčí řízení	88
7. Činnost Třetí pracovní skupiny (UNCITRAL Working Group III)	91
7. Budoucí vývoj ODR	93
8. ODR Forum 2012.....	94
9. Dílčí závěr.....	95
10. Mezinárodní právní rámec pro online rozhodčí řízení	95
10.1. Online (elektronická) rozhodčí smlouva	96
10.2. Online (elektronické) rozhodčí řízení	99
10.3. Online (elektronický) rozhodčí nález	101
10.4. Uznání a výkon online (elektronického) rozhodčího nálezu	102
10.5. Přezkum online (elektronického) rozhodčího nálezu	102
10.6. Zrušení online (elektronického) rozhodčího nálezu soudem	103
11. Závěr	104
12. Seznam použitých zkratk	106
13. Použitá literatura	106
13.1. Právní předpisy	106
13.2. Judikatura	107
13.3. Zprávy, návrhy, pokyny, studie, pravidla	107
13.4. Monografie	108
13.5. Periodika	108
13.6. Internetové zdroje	110

Slabiny a silné stránky on-line rozhodčího řízení se zaměřením na B2B transakce

Abstrakt

Článek se zabývá silnými a slabými stránkami online mimosoudního řešení sporů se zaměřením na online rozhodčí řízení pro spory vzniklé z B2B obchodování. Na začátku bylo nezbytné srovnat výhody a nevýhody online procesu oproti klasickému mimosoudnímu řešení sporu, dále analyzovat konkrétní funkční systém a nastínit budoucí vývoj. V závěru článku pak bylo zásadní se zaměřit na úskalí při uznání a výkonu online rozhodčího nálezu. Záměrem bylo rozebrat, v jakých případech (B2B, B2C, C2C) je online mimosoudní řešení sporů vhodné, efektivní.

Klíčová slova

online dispute resolution, ODR, mimosoudní řešení sporů, ADR, online rozhodčí řízení, automatizované rozhodování, Newyorská úmluva, B2B, B2C, elektronická komunikace, přeshraniční elektronické obchodování, závazné rozhodčí řízení, nezávazné rozhodčí řízení

Abstract

The article reveals the strengths and the weaknesses of on – line dispute resolution with the focus on the online arbitration in disputes which arose from B2B commerce. It was necessary to compare advantages and disadvantages of online process with classical alternative dispute resolution in the beginning, than to analyze particular working system and to describe future development. It was essential to focus on the hurdles with recognition and enforcement of the online award in the end of the article. The aim was to show in which cases (B2B, B2C, C2C) the online dispute resolution is feasible, effective.

Key words

online dispute resolution, ODR, alternative dispute resolution, ADR, online arbitration, automated decision making, New York Convention, B2B, B2C, electronic communication, cross - border e - commerce, binding arbitration, non - binding arbitration

Mgr. Pavel Loutocký, BA (Hons)

loutocky@gmail.com

Mgr. Pavel Loutocký, BA (Hons), je absolventem PrF MUNI a v současnosti působí jako koncipient v advokátní kanceláři v Brně. Absolvoval jednoroční studium na University of Abertay Dundee ve Skotsku, Velké Británii se zaměřením na evropské obchodní právo. Toto studium úspěšně zakončil prací na téma online mimosoudního vymáhání sporů a získal titul BA (Hons). V současnosti se věnuje publikační činnosti a také přednáší na mezinárodních konferencích (ODR2012, Cyberspace 2012). Jako pozorovatel byl rovněž součástí pracovní skupiny vytvářející modelové právo pro online mimosoudní řešení sporů (iniciativa Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo - UNCITRAL ODR Working Group III). Mezi jinými se zaměřuje na právo ICT, právo duševního vlastnictví a mezinárodní arbitráže a spolupracuje s Ústavem práva a informačních technologií na Masarykově univerzitě.

1. Úvodem

Alternativní řešení sporů (Alternative Dispute Resolution, dále jen „ADR“) stojící vedle národních soudních systémů si během svého vývoje vydobylo silnou pozici při řešení konfliktů vznikajících u transakcí mezi obchodníky. Zejména pak se to týká transakcí přeshraničních vzhledem k problematickému řešení mezinárodních sporů u státních soudů. ADR způsob řešení sporů je považován za flexibilní a reflektuje měnící se potřeby mezinárodního obchodu. Masivní rozvoj informačních a komunikačních technologií pak poskytuje zcela nový rozměr pro ADR a přispívá tak k rozšíření jeho použitelnosti a k vývoji nových procesních alternativ.

Kyberprostor jako zprostředkovatel globálních transakcí nabízí mnoho rozdílných druhů komunikace, jako jsou emaily, audio / videokomunikace nebo výměna informací skrze sociální či jinak propojené sítě, které mají zásadní význam v rychlém růstu přeshraničního elektronického obchodování.¹ Moderní technologie tak jednotlivcům snadno umožňují výměnu dat bez jakýchkoli zeměpisných a vzdálenostních bariér, což ale na druhé straně otevírá široký prostor pro vznik sporů v oblasti elektronického obchodování a následně k potřebě jejich nezbytného řešení. Tomu může vhodně posloužit online alternativní řešení sporů (Online Dispute Resolution, dále jen „ODR“). ODR je způsob řešení sporů, které může, ale nemusí, zahrnovat závazné rozhodnutí vytvořené třetí stranou. K rozhodnutí využívá moderních technologií a může být použito u velké škály sporů vznikajících z B2B (business - to - business) nebo B2C (business - to - consumer) transakcí.

Na tomto místě je nutné jednoznačně vymezit vztah rozhodčího řízení² a ADR, respektive online rozhodčího řízení a ODR. Odborná literatura rozebírající tematiku ADR se obecně dělí na dva tábory, kdy část literatury považuje rozhodčí řízení za součást ADR, jiná pak mezi nimi rozlišuje. Vztah mezi online rozhodčím řízením a ODR je ale oproti předchozímu chápán majoritní odbornou literaturou tak, že ODR zahrnuje i závazné rozhodnutí v rámci online rozhodčího řízení - tuto ideu sleduje i tento článek - a dokonce může částečně přesahovat i sféru mimosoudního řešení sporů.³

ODR může být sice popsáno jako pozměněné ADR, ale nutně musíme vidět, že integrace možností, které kyberprostor poskytuje pro užívání v procesu řešení sporu, má zásadní roli. Online prvek je natolik významný a pozměňující klasický proces rozhodování sporu, že lze hovořit o dalším účastníkovi. Jeho postavení nelze ale srovnávat s postavením stran a rozhodce / mediátora.⁴

ODR využívá kromě jiného „online file management“ systém, který poskytuje stranám úložný prostor a usnadňuje uživateli správu jeho sporu. ODR tedy poskytuje klasické nezávazné i závazné formy ADR využívající moderní technologie a upravuje tak již známé mechanismy z ADR. Jinak je tomu ale v případě automatizovaného vyjednávání využívajícího softwaru k usmíření stran. To se vyvinulo díky využitelnosti online nástrojů a vytváří tak nový druh mimosoudního řešení sporů. ODR v současnosti nabízí snadnější dostupnost řešení sporů pro spotřebitele v rámci mediačních a negociačních systémů obvykle propojených s online aukcemi či obchody tak, jak je tomu kupříkladu u eBay, Amazonu nebo i u českého Aukra. Urovnávání sporů online mezi obchodníky by se mohlo osvědčit obdobně. V případě sporů vzniklých při online obchodech ODR dokonce nabízí jediné funkční řešení, které dosud nebylo poskytnuto ani vnitrostátními soudy, ani klasickým rozhodčím řízením.

„Tradiční soudní mechanismy nenabídlý žádné adekvátní řešení pro urovnání přeshraničních elektronických obchodních sporů, a proto řešení takového sporu, umožňující rychlé vymáhání rozhodnutí přeshraničních sporů, musí nutně vyústit v globální online systém řešení sporů malé hodnoty při řešení sporů mezi obchodníkem a spotřebitelem (business - to - consumer, B2C) nebo při řešení sporů vysoké hodnoty mezi obchodníky (business - to business, B2B)“⁵ se snahou zjednodušit problémy s komunikací a zefektivnit ji v jakékoli fázi sporu mezi obchodníky či spotřebiteli. Online řešení sporů ale nemusí být využito jen u sporů, které vznikly plně online. Lze je využít i při sporech, které nevznikly z obchodování na internetu, pakliže se na tomto strany dohodnou.

Historický vývoj ODR je nepochybně spojen s vývojem propojení počítačů na dálku. Historický vývoj rozděluje Katsh a Rifkin do tří období. V prvním, nejstarším, přibližně do roku 1995, se pouze teoreticky uvažuje o možném vzniku sporů na uzavřených počítačových sítích. Další etapa nastává ve chvíli, kdy je internet využíván vědecky, a to do roku 1998. V této periodě se objevují první konkrétní projekty navrhuující řešení online sporů. Systémy tohoto období byly sponzorovány hlavně akademiky a nevýdělečnými organizacemi. Poslední období souvisí s masivním rozvojem internetu jako nástroje elektronického obchodování pro běžného uživatele, a to po roce 1998. Přeshraniční elektronické komerční aktivity vedly k rozvoji ODR systémů, které by byly použitelné k řešení sporů vzniklých při elektronickém obchodování. Jejich cílem bylo usnadnit výměnu informací mezi stranami a zajištění řešení a vyřešení sporů online mezi obchodníky nebo mezi obchodníky a spotřebiteli.⁶ Díky snaze o tvorbu

1 Dokladem může být 18 % meziroční růst z maloobchodních tržeb v Evropské Unii z let 2009 / 2010. CARINI, A. European Online Retail Forecast, 2010 To 2015 [online]. Forrester. Změněno 28.2.2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <<http://www.forrester.com/European+Online+Retail+Forecast+2010+To+2015/fulltext/-/E-RES58597>>.

2 Gisberger a Schramm používají také pojem kyber arbitráž. GISBERGER, D., SCHRAMM, D. Cyber - Arbitration. 3 *European Business Organization Law Review*, Vol. 3, 2002. Str. 605.

3 Viz širší pojetí ODR popsané v kapitole 5. *Online řešení sporů, online rozhodčí řízení a vztahy mezi jednotlivými stranami*.

4 RULE, C. *Online Dispute Resolution for Business: B2B, E - Commerce, Consumer, Employment, Insurance, and other Commercial Conflicts*. San Francisco: Jossey - Bass, 2002. Str. 60.

5 Odstavec 25. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions* [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

6 KATSH E., RIFKIN, J.J. *Online Dispute Resolution: Resolving Conflicts in Cyberspace*. San Francisco: Jossey - Bass, 2001. Str. 45 - 71.

78

vzorového zákona pro ODR systémy a zvýšené pozornosti tomuto problému věnované lze říci, že nastává nové a důležité období pro vývoj ODR.

První experimenty s ODR systémy proběhly ve Spojených státech amerických⁷ a v Kanadě⁸. Jak bylo zmíněno výše, systémy byly primárně vytvořeny pro akademické pokusy, nicméně posléze byly upraveny a začaly se využívat v obchodních sporech.⁹ Prvním oficiálním ODR systémem poskytujícím také online rozhodčí řízení byl The Virtual Magistrate, který nicméně nenaplnil očekávání jeho zakladatelů, i když měl slibný potenciál.¹⁰ To bylo pravděpodobně způsobeno zejména „omezeným rozsahem sporů, nedostatkem reklamy a skutečností, že projekt byl dobrovolný, takže rozhodci neměli žádnou možnost, jak donutit žalovanou stranu účastnit se řízení nebo vynutit rozhodnutí.“¹¹

V červnu roku 2004 bylo možno napočítat kolem 115 ODR systémů; jejich počet v současnosti stagnuje a dosahuje asi 120. Vyjednávání nabízí cca 20 poskytovatelů, mediaci kolem 50 poskytovatelů a rozhodčí řízení zhruba 45 institucí.¹² American Arbitration Association (dále jen „AAA“) odhaduje, že asi 16% všech sporů bylo rozhodnuto v roce 2004 pomocí ODR. Naneštěstí však stále neexistují žádné globální statistiky monitorující obecně a dlouhodobě ODR ani množství takto rozhodovaných sporů vzniklých při B2B nebo B2C vztazích.¹³

7 KATSH, E. 2011. *The Online Ombuds Office: Adapting Dispute Resolution to Cyberspace*. [online]. [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <http://www.umass.edu/dispute/ncair/katsh.htm#fn1>.

8 CyberTribunal projekt byl vytvořen Centrem pro výzkum veřejného práva (Centre de recherche en droit public) na Universitě v Montrealu.

9 Samotný proces úpravy systému a ověření jeho funkčnosti nebyl jednoduchý vzhledem k velké nedůvěře veřejnosti. Lze souhlasit s Cooperem, Rulem a Del Ducou, kteří zdůraznili, že „státy jsou hrdé na vlastní soudní autority a brání se přenechat rozhodování sporů mimosoudním mechanismům nového druhu, na jejichž tvorbě se samy nepodílely.“ Problémy byly ale v minulosti stejné i při vývoji ADR a lex mercatoria. O tomto více v: COOPER, S., RULE, C., DEL DUCA, L. 2011. From lex mercatoria to online dispute resolution: lessons from history in building cross – border redress system. *Uniform Commercial Code Law Journal*, Vol. 43, 2011. Str. 1 – 7.

10 Tento online rozhodčí systém byl vytvořen s cílem rozhodovat spory zákazníkům s poskytovateli internetových služeb (ISP). Byl však použit jen jednou, a to v případě Rozhodnutí rozhodčího soudu Virtual Magistrate ze dne 21.3.1996 ve věci *Tierney vs. Email America*, sp. zn. VM Docket No. 96-0001 (8. 3. 1996). Spor se týkal rozeslání emailové reklamy, která vyzývala k poskytnutí velkého množství emailových adres s příslibem zisku, což bylo dle platného práva proti veřejnému pořádku, ochraně soukromí, Americkým online pravidlům a navíc to bylo posouzeno jako klamavá reklama. Žalovaná strana, tedy Email America, toto rozhodnutí čistě dobrovolně akceptovala. Zajímavostí je, že od podání po samotné rozhodnutí uběhlo třináct dní. O tomto více v: HANG, L. Q. Online Dispute Resolution Systems: The Future of Cyberspace Law. *41 Santa Clara Law Review*, Vol. 41, 2000 – 2001. Str. 845, 846, 861, 862.

11 GILLIÉRON, P. From Face – to – Face to Screen – to – Screen: Real Hope or True Fallacy? *23 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 7.

12 TYLER, M. C. One Hundred and Fifteen and Counting: The State of Online Dispute Resolution 2004. [online]. In *Proceedings of the Third Annual Forum on Online Dispute Resolution*. Hosted by the International Conflict Resolution Centre at the University of Melbourne in collaboration with the United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). [cit. 2011-12-11]. Dostupné z: <http://www.odr.info/Cyberweek2005/odrlibraryindex.htm>.

13 Lze však pozorovat každoročně narůstající trend například u rozhodování sporů o doménová jména pod WIPO. *World Intellectual Property Organization: Total Number of Cases per Year* [online]. [cit. 2011-12-23]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cases.jsp>.

V současné době je pro pravidla ODR typické, že jsou tvořena *ad hoc*. Není zde žádný vzor či snad speciální závazný předpis, který by mohla s jistotou sledovat. Je tak důležité se zaměřit právě na vývoj takového vzorového zákona, který by poskytovatelům nabídl minimálně základ pro vytvoření kvalitních pravidel, i když není jisté, jestli budou poskytovatelé a obchodníci samotní takovýto návrh v budoucnu akceptovat. Právě toto je pak závislé na kvalitě zpracovávaného vzorového zákona, čímž je pověřena Třetí pracovní skupina (anglicky „Working Group III“) k tomuto účelu založená Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (anglicky United Nations Commission on International Trade Law, dále jen „UNCITRAL“).

2. Cíl článku a použité metody

Díky vlastní zkušenosti při vzniku sporu na elektronické obchodní platformě jsem si před časem položil otázku, jak řešit konflikty vzniklé při online obchodování a následné problémy s vymahatelností práva na internetu. Je možné v budoucnu řešit takovéto spory úspěšně jen pomocí přístupu na internet? Je možné vybudovat důvěru v řešení sporů online? Ušetří řešení sporů online stranám výrazně náklady a čas? Je možné řešit tímto způsobem všechny spory nebo pouze spory o nižší spornou částku?

Nejprve budou z důvodu srozumitelnosti představeny základní fáze ODR systému a rozebráno postavení zúčastněných stran.

Online rozhodování sporů zrychluje výměnu informací, tedy snižuje potřebné vynaložené náklady zúčastněných a odbourává nevýhodu velké vzdálenosti mezi stranami. Klade ale zvýšené nároky na technické zázemí, rozhodce, znalosti všech účastníků, neboť pro vedení celého řízení využívá kyberprostoru. Je proto nezbytné analyzovat předpoklad, že i přes tuto nevýhodu online prvek vede k vyšší efektivitě, než jak je tomu u klasického mimosoudního řešení sporů, zvláště pak v B2B vztazích.

Není zcela jasné, jestli mezinárodní i vnitrostátní právo umožňuje vést rozhodčí řízení online. Ani Třetí pracovní skupina v dané problematice neposkytuje v současnosti žádnou odpověď a stále ji sama hledá. Odkazuje na hlubší analýzu, ve které se bude snažit jednoznačně odpovědět na tuto otázku, ovšem až po budoucích sezeních a to s odkazem hlavně na Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřenou 10. června 1958 v New Yorku¹⁴ (dále jen „Newyorská úmluva“). Tato úmluva nabízí nejrozšířenější přeshraniční nástroj pro možnost uznání a výkon rozhodnutí. V současné době jsou názory různé, relevantních prací alespoň okrajově se touto problematikou zabývajících je velmi málo a judikatura neexistuje. Proto bude v další kapitole podrobně vymezeno celé rozhodčí řízení od dohody stran o uzavření rozhodčí smlouvy až po samotný nález, včetně možnosti stran takovýto nález

14 Vyhláška č. 74/1959 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, částka: 35/1959.

přezkoumat v rámci ODR či jej soudně zrušit. **Hlavním cílem bude odpovědět na otázku, zdali mezinárodní právo plně vyhovuje potřebám pro závazné a právně bezproblémové online rozhodčí řízení, respektive naplňuje - li online rozhodčí řízení všechny podmínky pro právní závaznost a vynutitelnost nálezů dle Newyorské úmluvy v přeshraničních sporech. Pokud by byla odpověď na tuto otázku kladná, je nutné se dále zeptat, je - li takové řešení pro B2B spory nejvhodnější. Pokud ne, je v závěru nutné nastínit jiná možná řešení takovýchto sporů.** Zodpovězení těchto otázek je klíčové pro celý tento text. V rámci této kapitoly bude nutné na některých místech srovnat mezinárodní právní úpravu s právní úpravou vnitrostátní. V takovém případě bude odkazováno na český právní řád. Analýza dílčích poznatků z výše nastíněných kapitol bude uplatněna rovněž při hledání odpovědi na otázku, jestli je současná právní úprava a plánovaný vzorový zákon dostatečný pro potřeby ODR a pro potřeby B2B online rozhodčího řízení.

Pro poskytnutí podkladů k zodpovězení hlavní otázky je rovněž nezbytné krátce analyzovat již fungující online rozhodování sporů o doménová jména Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (dále jen „ICANN“). ICANN jako quasi vládní instituce díky velmi úzké spolupráci s World Intellectual Property Organization (Světová organizace duševního vlastnictví, dále jen „WIPO“) vyvinula a začala efektivně jako první využívat nezávazného rozhodčího řízení. Výsledné rozhodnutí sporů nelze kvalifikovat jako rozhodčí nález, protože nemá efekt *res iudicata*. Tento rozhodovací proces nazvaný Uniform Domain - Name Dispute - Resolution Policy (dále jen „UDRP“) ale jistě může poskytnout inspirativní poznatky. Pro podporu tvrzených závěrů je nutné se také zaměřit na činnost Třetí pracovní skupiny. Ta byla pověřena v roce 2010 sestavením vzorového zákona pro ODR a poskytnutím pokynů, které budou doplňovat pravidla pro poskytovatele ODR nebo právní zásady pro rozřešení sporů. Logickým výústěním bude stručná úvaha nad aktuálním a budoucím vývojem online rozhodování a procesu ODR vůbec.

Metody zpracování zvoleného tématu jsou odvislé od dílčích kapitol. V rámci představení systému ODR je nutné bezesporu užít metodu popisnou. Daná problematika bude také analyzována či podpořena základy komparace.

K tématu ODR a tedy i k tématu online rozhodčího řízení zásadně chybí původní česká literatura. Stejně nedostatečná je i tematická literatura do českého jazyka přeložená. Primární i sekundární prameny jsou zásadně cizojazyčné, překlady citací jsou tedy mé vlastní; někdy budou pro možnou mnohovýznamovost pojmu uváděny pojmy v původním znění.

Je zřejmé, že dané téma vyžaduje jistou znalost možností informačních technologií a jejich terminologie, nicméně text se bude snažit podat problematiku srozumitelně.

3. Online řešení sporů, online rozhodčí řízení a vztahy mezi jednotlivými stranami

Online řešení sporů je definováno jako „*urovnávání sporu, které může, ale nemusí, vyústit v závazné rozhodnutí, které je vydáno třetí stranou a používá online technologii usnadňující rozhodování sporu mezi stranami.*“¹⁵

ODR se podobá mimosoudnímu řešení sporů. Využívá ale speciálního elektronického nástroje pro správu informací,¹⁶ který se v konkrétním případě týká daného řízení a pomocí svých komunikačních nástrojů umožňuje snadnější zpracování všech informací. Tyto nástroje mají podstatný dopad na metody používané při rozhodování sporu. Metody umožňují zvýšit efektivitu rozhodování elektronických sporů.¹⁷ Jsou tak vhodné zejména pro rozhodování sporů vznikajících z B2B nebo B2C elektronického obchodování. To ale neznamená, že ODR nemůže být využito v budoucnu i u sporu, který nevznikl v rámci elektronického obchodování.

ODR lze široce vnímat jako možnou alternativu tradičního soudního systému, respektive jako alternativu elektronické justice (dále jen „eJustice“). Tou je v českém právním prostředí projekt eJustice.¹⁸ Komunitární úprava zakotvuje Směrnici o elektronickém obchodu.¹⁹ Ta poskytuje základ pro řešení sporů online se zvýšeným zaměřením na spotřebitele. Další významnou evropskou legislativní úpravou je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.²⁰ Nařízení v článku 8 umožňuje soudu připustit užití videokomunikace nebo jiných komunikačních technologií v průběhu řízení a při dokazování.²¹

Otázkou je, jestli je možné akceptovat zúžené pojetí ODR a to „pouze“ jako pozměněné ADR. Faktem je, že ODR využívá nástrojů používaných v klasickém mimosoudním rozhodování sporů, nicméně aplikovaný

15 Odstavec 3. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions*. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

16 Takovým nástrojem pro správu informací je myšlen tzv. online file management.

17 PHILLIPPE, M. Where is everyone going with online dispute resolution (ODR)? In *International Business Law Journal* 2002, Vol. 2, 2002. Str. 167 - 211.

18 V rámci projektu eJustice byl celý proces přizpůsoben elektronickému podání, doručování, vydání soudního rozsudku v elektronické podobě, popřípadě elektronického platebního rozkazu. Více o celém projektu a postupu při integraci jednotlivých prvků v: *Nový občanský zákoník: Budujeme důstojné vztahy občanů s moderním státem*. [online]. [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/ejustice/>>.

19 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“). Úřední věstník L 167, 22.06.2001. Str. 10 - 19.

20 Vzhledem k maximální hodnotě sporu do dvou tisíc eur je však nařízení zaměřeno hlavně na spory mezi spotřebiteli.

21 Směrnice ve svém článku 17 zdůrazňuje povinnost, aby členské státy umožnily spotřebitelům mimosoudní urovnání sporů „*účinně postupů využívajících elektronické prostředky.*“

online prvek je natolik podstatný, že se nelze spokojit s tvrzením, že je ODR pouhou kopií ADR. Nelze tak úplně souhlasit s názorem, že ODR je „ADR v novém kabátě“²². Jako první poskytli ucelený názor na tuto problematiku Katsh a Rifkin, kteří zvýraznili důležitost online prvku pro ODR a neztotožnili se s výše zmíněným názorem.²³ ADR je měněno zásadně, vznikají nové metody pro řešení sporů a ADR lze považovat za základ, který dále ODR rozvíjí.²⁴

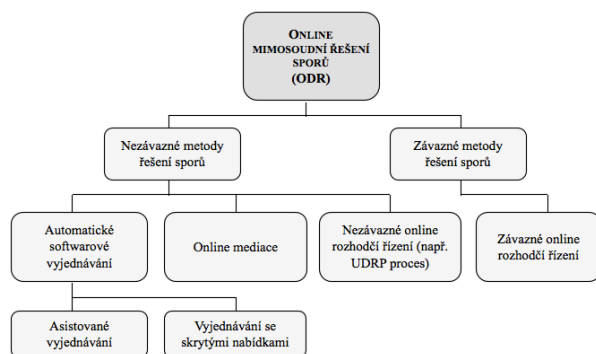

Schéma 1. Online mimosoudní řešení sporů (ODR)

3.1. Automatické (softwarové) vyjednávání

Vyjednávání je první a nejjednodušší fází při řešení sporů. Důležitost schopnosti vyjednávat je vyzdvihována zvláště při obchodování, a to nejen ve vztahu vůči ostatním subjektům, ale také vzhledem k nutnosti tvořit vhodné vnitřní strategie. Strany pro urovnání rozepře mezi sebou využívají automatizovaného softwaru, který je inovativní formou online urovnávání sporů. Takový software si lze představit jako formulář, který reaguje na vložené informace změnou své struktury a to podle charakteru sporu. Negociace je základní fází procesu. Při ní se strany setkávají dobrovolně. Snaží se dohodnout na kompromisním řešení a vyčíslit škodu, aniž by byla řešena jejich odpovědnost. Může se zdát, že takovéto řešení je nevýhodné pro stranu, která má větší pravděpodobnost na výhru ve sporu. Ale právě to, že se strany mohou volně rozhodnout a zvolit akceptovatelnou strategii,²⁵ jim umožňuje rychle spor urovnat i za cenu určitých ztrát.

22 MAREŠ, D. Alternativní způsoby online řešení sporů v e - commerce. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2009. Str. 1774 - 1782.

23 KATSH E., RIFKIN, J. J. *op. cit.* Str. 93 - 116.

24 Je nezbytné také zmínit, že ODR může být využíváno kromě níže uvedeného i při simulovaných soudních sporech. Jde často jen o ověření plánované strategie, jak vést spor a nemusí být naplněn jeden z definičních znaků pro alternativní řešení sporů, a to právě samotná existence rozepře mezi stranami. Online prostředí umožňuje přístoupení většího množství dobrovolných rozhodců, kteří poskytnou více právních názorů. Lze tak hledat účinné strategie při vedení budoucího sporu spolu s určením statisticky pravděpodobnějšího výsledku.

25 Strany se musí smířit v této fázi ODR s tím, že musí dojít k určitému kompromisu. Podstatné je dospět k tzv. win - win řešení, kdy jsou uspokojeny obě strany. O tomto více v: THIESEN, E., MCMAHON, J. Beyond Win - Win in Cyberspace. *15 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 15, 2000. 643 Str.

Vyjednávací software se tedy nachází na pomezí klasického vyjednávání a mediaci a *de facto* jako třetí strana asistuje účastníkům. Hórnle rozděluje software do dvou funkčních oblastí a to na software s asistovaným vyjednáváním a na software poskytující vyjednávání se skrytými nabídkami či přiřazováním.²⁶

Oba druhy automatizovaného softwaru se snaží přiblížit nezávislosti na lidském faktoru²⁷ a samostatnosti. Měly by disponovat určitou úrovní umělé inteligence. To je ale pojem pro tyto druhy softwarů beze sporu nadnesený, protože mnohdy nejsou ani základně uživatelsky intuitivní, natož aby disponovaly přijatelným stupněm schopnosti rozhodnout spor. Carneiro, Novais, Andrade, Zeleznikow a Neves poskytují analýzu úrovně samostatnosti současných systémů a bez většího překvapení dochází k závěru, že úroveň automatizace je nízká a závislá na lidském faktoru. Implementace vyššího stupně umělé inteligence je v současnosti ideou utopickou, je analyzována pouze teoreticky - filosoficky, praktický posun je mizivý. Nicméně i tyto základní poznatky mohou posunout zastaralé automatizované systémy o nutný krok dál.²⁸

3.1.1. Asistované vyjednávání

Každá ze stran nejprve vylíčí svou pozici a definuje své nároky. Software k tomu uzpůsobený shrne základní otázky a poté poskytne hlubší analýzu sporu. Na závěr nabídne možná řešení.²⁹ Ve složitějších sporech, kdy software nedokáže nabídnout kompromis, lze přizvat mediátora. Výsledek počítá s několika variantami zaměřenými na jednotlivé aspekty sporu. Pro snazší rozřešení sporu je nabídnuta zejména databáze již rozhodnutých sporů.

Tento druh vyjednávání je vysoce ovlivněn ekonomickými rozvahami směřujícími k dosažení ideálního výsledku. Podstatným je nalezení Paretova optima, kterého může být dosaženo ve chvíli, kdy neexistuje žádné další řešení s větším užitekem pro strany, které by nepoškodilo stranu třetí.³⁰

Jedním ze systémů nabízejících online vyjednávání je například Smartsettle. Umožňuje uživatelům vyhod-

26 HÖRNLE, J. *Cross - border Internet Dispute Resolution*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. Str. 81.

27 Závazné rozhodčí řízení nelze vést pomocí automatizovaného softwaru. To je idea momentálně utopická. Pokusy o vytvoření plně automatizovaného soudu se objevily v 70. letech a byly myšleny zcela vážně. Po teoretickém rozpracování funkčnosti procesu se zcela nepříkvapivě dospělo k názoru, že takový systém nelze vystavět.

28 CARNEIRO, D. NOVAIS, P. ANDRADE, F. ZELEZNIKOW, J., NEVES, J. Online dispute resolution: an artificial intelligence perspective. *Artificial Intelligence Review Artificial Intelligence Review*, (3 January 2012), 2012. Str. 1 - 28.

29 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 81.

30 Tato Pareto efektivní strategie je obzvláště důležitá v komplikovanějších víceúrovňových sporech. V takovém případě je pak nabízené řešení rozfázované. Ve chvíli, kdy se obě strany vyjádří ke sporu, je jim poskytnut další prostor pro reakce, kterými upravují výši nároku. O tomto více v: LAI, G., SYCARA, K., LI, C. A Pareto Optimal Model for Automated Multi - attribute Negotiations [online]. In *The Sixth Intl. Joint Conf. on Autonomous Agents and Multi-Agent Systems (AAMAS 07)* [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.cs.cmu.edu/~softagents/papers/guomingLai_pareto_optimal_model_aamas2007.pdf>.

notit jejich metody, strategie a nakonec jim nabídne nejvýhodnější výsledek.³¹

3.1.2. Vyjednávání se skrytými nabídkami

Tento druh vyjednávání je pozměněnou formou předchozího, opět lze přizvat mediátora. Technologie zde hraje ovšem mnohem důležitější roli. Strany v tomto případě zadávají do softwaru, který řídí proces po celou dobu, po sobě jdoucí nabídky. Ty ovšem opačná strana nezná. Takovéto přihazování je výhodné v tom, že negativně neovlivňuje další vývoj vyjednávání. Systém umožňuje účastníkům zvyšovat / snižovat jejich nabídky do chvíle, než se jedna začne blížit druhé. Až v tuto chvíli software stranám doporučí urovnání sporu. Využití tohoto druhu softwaru a elektronické komunikace způsobuje, že se strany nesnaží vynutit sto procentní satisfakci. Je ale opět dosaženo Pareto efektivity a navržené řešení je nejvýhodnější, jakého mohou obě strany dosáhnout. Jedná se tedy o „win – win“ řešení pro strany.³²

Jako příklad uplatňující systém skrytých nabídek lze uvést Cybersettle. Tento patentovaný systém pomáhá rozhodovat mimo jiné spory, kde jednou ze stran je město New York.³³

3.2. Online mediace

V mediaci do procesu urovnání sporu přistupuje vždy neutrální strana třetí – mediátor. Proces je zpravidla neformální a výsledný smír závazný na základě dohody stran. Mediátor při online mediaci asistuje stranám při vyjednávání a pomocí online komunikačních prostředků nebo využitím online prostoru vede strany k dosažení řešení.³⁴ Lze ale také využít automatizovaných formulářů, které jsou přizpůsobeny konkrétním druhům sporů a po doplnění dalších informací se samy dále upravují.

Rozdíl mezi konciliací a mediací se jeví pro účely tohoto textu jako ne příliš důležitý, přesto je ale vhodné jej základně vymežit. Rozehnalová uvádí, že „*konciliátor je neobvykle aktivní mediátor*.“³⁵ Pro zjednodušení pojmového užití v tomto článku tedy pojem mediace / mediátor může zahrnovat i pojem konciliace / konciliátor.

AAA nabízí online mediaci v rámci své služby „WebFile.“³⁶ Jako další lze uvést například Consen-

sus Mediation³⁷ nebo Mediate.com³⁸. Online mediace ECODIR je zaměřena na problematiku online spotřebitelských sporů.³⁹ Pravděpodobně nejvýznamnějším mediačním systémem byla ale platforma Square Trade.⁴⁰

3.3. Online rozhodčí řízení⁴¹

Online rozhodčí řízení se v zásadě vyvinulo z rozhodčího řízení klasického, nicméně je pozměněno ve smyslu možného neefektivnějšího využití online nástrojů. Řízení je obecně definováno jako „*dobrovolné postoupení řešení sporu (který mezi stranami již vznikl nebo teprve vzniknout může – pozn. autor) neutrální třetí straně, rozhodcům či rozhodčímu soudu (tj. soukromým osobám či nestátní instituci), která vydá v provedeném řízení závazné a vykonatelné rozhodnutí*.“⁴² „*Pro uživatele online prostředí je ale více akceptovatelné podřídit se rozhodnutí vlastní virtuální komunity a specializovaného rozhodce, než právu, které je aplikované daleko od místa, kde uživatel bydlí.*“⁴³

Brown a Marriott charakterizují čtyři hlavní rozdíly mezi rozhodčím řízením a mediací (či vyjednáváním). Prvním rozdílem je, že jsou oba druhy mimosoudního rozhodování sporů založeny na základě vzájemné dohody stran. Dohoda o zahájení rozhodčího řízení mezi stranami bude nicméně vynucována soudy, kdežto dohoda o mediaci dle obecného právního přesvědčení takto vynucována nebude. Druhý rozdíl lze spatřovat v charakteristice závaznosti výsledného řešení. Při mediaci musí strany výsledek smluvně akceptovat, kdežto při rozhodčím řízení je předpoklad závaznosti nálezu dán již počáteční dohodou stran. Třetí odlišností je právní zakotvení mediace, která ve státních právních úpravách téměř chybí, na rozdíl od rozhodčího řízení.⁴⁴

37 *Consensusmediation* [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <http://consensusmediation.co.uk/>.

38 *Mediate* [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.mediate.com/index.cfm>.

39 Tento online mediační projekt je považován za vcelku výjimečný, protože jako u jednoho z mála lze plynule přejít od negociace k mediaci, což je podpořeno funkčním souborem pravidel. *ECODIR. Electronic Consumer Dispute Resolution*. [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <www.ecodir.org>.

40 Na přelomu tisíciletí počalo důležité partnerství Square Trade s eBay. Square Trade se stal průkopníkem online rozhodování a to především v C2C vztazích. Nicméně v roce 2008 díky významným změnám na eBay Square Trade přestal ODR služby dále poskytovat. Zmíněné změny si kladly za cíl zvýšení ochrany reputace prodávajícího, protože spotřebitelé se často chtěli dovolat nároků, které jim nenáležely. To ale vedlo k nerovnováze zúčastněných stran. Square Trade tak reagoval zavedením systému záruk, který je obdobou těch, jaké běžně spotřebitel zná při koupi zboží, a specifikoval tím jasné hranice pro zahájení sporu. Spolupracuje takto s internetovým obchodem Amazon.com nebo Buy.com.

41 Nezávazná forma rozhodčího řízení bude rozebírána v souvislosti s UDRP procesem v kapitole 7. *Uniform Domain – Name Dispute Resolution Policy jako nezávazné rozhodčí řízení*.

42 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 42.

43 HANG, L. Q. Online Dispute Resolution Systems: The Future of Cyberspace Law. *41 Santa Clara Law Review*, Vol. 41, 2000 – 2001. Str. 856.

44 Závaznost mediace je v českém právu založena pouze konsenzem stran. Vláda České republiky však 7. 7. 2011 předložila sněmovně návrh zákona „o mediaci a změně některých zákonů.“ „*Český právní řád zatím mediaci upravuje pouze ve vztahu k trestnímu řízení. V posledních letech však dochází ke stále častějšímu využívání této metody i v jiných právních oblastech. Předkládaný zákon si tedy klade za cíl nastavit pravidla i pro mediaci v soukromoprávních sporech a pro mediaci rodinným problémům.*“ *Sněmovní tisk 426. VI.n.z.*

o mediaci – EU [online]. Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna [cit.

31 *Smartsettle* [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.smartsettle.com/>.

32 THIESSEN, E., MCMAHON, J. Beyond Win – Win in Cyberspace. *15 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 15, 2000. 643 Str.

33 Cybersettle mechanismus ovšem nikdy neukáže protistraně, jaké výše byly vložené částky, pouze jim navrhne finální sumu ve chvíli, kdy se navrhované částky příliš neliší. *Cybersettle*. [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.cybersettle.com/pub/>.

34 BARNETT, J. The Virtual Courtroom and Online Dispute Resolution [online]. In *Proceedings of the UNECE Forum on ODR 2003* [cit. 2012-01-19]. Dostupné z: <http://www.mediate.com/Integrating/docs/Barnett(1).pdf>.

35 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Woltes Kluwer, 2008. Str. 26.

36 *American Arbitration Association. Dispute Resolution Service Online: AAA WebFile* [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <https://apps.adr.org/webfile/>.

Posledním rozdílem je pak samotný procesní postup, kdy u mediace je zásadně neformální, kdežto u rozhodčího řízení je procesně upraven mnohem podrobněji.⁴⁵ Také postavení rozhodců je rozdílné od postavení mediátorů. Rozhodci nemají za úkol pouze usnadnit stranám vzájemnou komunikaci, ale skutečně a přesně rozhodnout spor.⁴⁶ Rozhodci však zároveň mají neustále možnost stranám navrhnout smírné řešení.

Je ale veskrze jasné, že i když moderní technologie rozhodčí řízení mění, nedojde v budoucnosti k zásadní změně jeho fungování. Ač jsou moderní technologie slibným přínosem, je jisté, že nemohou nahradit osobu rozhodce. Jejich zásadní význam je nutno ovšem spatřovat ve zkrácení časových nároků na rozhodnutí sporu a tedy v ušetření nákladů.

Příkladem institucí, které poskytují online rozhodčí řízení, může být již zmíněná AAA. International Chamber of Commerce využívá obdobné struktury jako AAA pomocí systému „NetCase.“⁴⁷ WIPO po úspěšné spolupráci s ICANN vyvíjí online řešení sporů i pro další oblasti se zaměřením na duševní vlastnictví, které spojené s informačními technologiemi.⁴⁸

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud při HK a AK“) „je jednou z prvních institucí v Evropě, která nabízí rozhodčí řízení on-line.“ Toto řízení poskytuje efektivní nástroj zvláště při řešení jednodušších obchodních sporů. „Celé řízení trvá zhruba pětadvacet dnů od podání žaloby elektronicky včetně zaslání příloh, přes úhradu poplatků, jmenování rozhodce, rozhodnutí a vydání rozhodčího nálezu.“ Rozhodčí soud při HK a AK je dobrým příkladem systému, který plně využívá možností moderních technologií. Mimo jiné také rozhoduje spory o doménová jména nejvyššího řádu užitím UDRP pravidel, spory o .eu domény a také „domácí“ spory o .cz domény.⁴⁹

3.4. Vztahy mezi stranami - B2B, B2C, C2C

Je nutné vymezit postavení stran, které je důležité pro uvědomění si jejich rovnocenné nebo naopak nerovné pozice vyplývající z obchodování na internetu, na které následně ODR reaguje použitým druhem systému.

B2B je možné charakterizovat jako vztah mezi obchodními partnery, společnostmi, kdy cena transakce je obecně vyšší. Transakce probíhají k vlastní potřebě obchodníků a nezahrnují ve větším měřítku konečného

spotřebitele. Jádrem transakce je proces čistě obchodního charakteru a nikoli snaha zapůsobit na konečného spotřebitele. Transakce jsou realizovány prostřednictvím různých služeb, jakými mohou být například internetové aukce, propagace skrze katalogy s možností budoucí kontraktace. Nejobvyklejším zůstává přímý obchod mezi stranami.⁵⁰

B2C vztahy jsou popisovány jako vztahy mezi obchodníkem a konečným spotřebitelem. Tím je myšlena „fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.“⁵¹ Elektronické obchodování je realizováno prostřednictvím internetových obchodů, aukcí nebo specifických internetových aplikací. Dá se obecně předpokládat, že hodnota transakce je nižší.

C2C jsou popisovány jako transakce mezi dvěma spotřebiteli, kterým je umožněno obchodovat díky třetí straně - poskytovateli - na její k tomu uzpůsobené platformě. Dá se opět obecně předpokládat, že hodnota transakce je nižší. Příkladem takovéto platformy je asi světově nejznámější internetová aukční síň eBay⁵² nebo její česká obdoba Aukro⁵³.

Je obtížné určit přesnou hranici mezi B2C a B2B transakcemi.⁵⁴ Napovědět ale může v evropském právním prostředí návrh nové směrnice o právech spotřebitelů. Hlavním cílem této úpravy je prohloubení ochrany spotřebitele, podpora důvěry v přeshraniční online obchodování a snaha sjednotit roztržštěnou právní úpravu členských států. Takto je možno podpořit přeshraniční nakupování na internetu, které má velké rezervy. Směrnice se také (ač okrajově a překvapivě) zabývá snahou zlepšit přeshraniční B2B obchodování.⁵⁵ Je ale zřejmé, že větší regulace B2B transakcí by byla kontraproduktivní; obchodníkům musí být ponechána velká smluvní volnost a to především vzhledem ke komplikovanosti jejich vztahů.

4. Silné a slabé stránky rozhodování sporů online

S přesunem procesu rozhodování sporů do kyberprostoru vyvstává klíčová otázka: vede aplikace online prvku k vyšší efektivitě a lepší dostupnosti a poskytuje tak budoucnost pro určité druhy mimosoudního řešení sporů?

Primární bude zjistit odpověď na tuto otázku u závazného rozhodování sporů se zaměřením na

2012-01-24]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=426>>.

45 BROWN, H., MARRIOTT, A. *ADR Principles and Practice*. 2. vyd. London: Sweet & Maxwell, 1999. Str. 12.

46 Zde se tedy plně projevuje charakter sporného řízení a celý proces je tak dynamičtější než nezávazné formy řešení sporu.

47 Tento systém začal fungovat v roce 2005, ale o tři roky později doznal značných změn a přiblížil se tak svou použitelností uživatelům. Hlavní změnou bylo zavedení fulltextového vyhledávání a obecné vylepšení správy sporu. *Improved NetCase facilitates online arbitration* [online]. Změněno 31.03.2008 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.iccwbo.org/id19772/index.html>>.

48 *WIPO ADR Arbitration and mediation center: On-Line Arbitration* [online]. [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.wipo.int/amc/en/arbitration/online/>>.

49 *Rozhodčí soud při Agrární komoře České republiky a Hospodářské komoře České republiky: O rozhodčím řízení* [online]. [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.soud.cz/o-rozhodcim-rizeni>>.

50 O tomto více v: ALESE, F. B2B exchanges and EC competition law: 2B or not 2B. *European Competition Law Review*, Vol. 22(8), 2001. Str. 325 – 330.

51 § 52 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

52 *eBay*. [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <www.ebay.com>.

53 *Aukro*. [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <www.aukro.cz>.

54 HESSELINK, M. 2010. Towards a sharp distinction between b2b and b2c? On consumer, commercial and general contract law after the Consumer Rights Directive. *European Review of Private Law*, Vol. 18(1), 2010. Str. 57 – 102.

55 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právech spotřebitelů. KOM(2008) 614 v konečném znění 2008/0196 (COD). {SEK(2008) 2544}. {SEK(2008) 2545}. {SEK(2008) 2547}.

obchodníky. Všechny formy ODR jsou ale prováděny. Proto, ač budou zmiňovány poznatky vztahující se k závaznému online řízení, je možno je adekvátně vztáhnout i na nezávazné formy ODR včetně automatizovaných systémů. Hlavní poznatky se nebudou a ani nemohou věnovat obecným výhodám, které poskytuje mimosoudní řešení sporů oproti soudnímu řízení, i když v určitých případech budou uvedeny i tyto. Hlavní je tedy srovnání s klasickým mimosoudním řešením sporů užívajícím online nástroje velmi sporadicky nebo vůbec.

ODR je obecně propagováno (nabízeno) pro jeho pohodlí, rychlost, nízké náklady a šetření výdajů na cestování a kancelářské potřeby. Jak dále poznamenává Schmitz, „konkrétně online rozhodčí řízení má ale ještě širší potenciál poskytovat takovéto výhody díky jeho závazné povaze, možností spolupnout se na písemné důkazy a přístupnosti snadnějšího přístupu k informacím a poskytnutím možností k nápravě.“⁵⁶ S tímto tvrzením však nelze bezvýhradně souhlasit a je potřeba právě v této kapitole poskytnout ucelenou odpověď na otázku, je - li opravdu online prvek takovým přínosem, jak literatura nadšeně prezentuje.

4.1. Výhody a přínosy rozhodování sporů online

ODR metody poskytují možnosti, které vedou ke zlepšení řešení mimosoudních sporů. Každá z jednotlivých metod poskytuje určité výhody. Nezávazné formy ODR jsou více využívány při řešení sporů z B2C (popřípadě C2C) vztahů, závazné online rozhodčí řízení je preferovanou metodou u sporů vzniklých při B2B transakcích. To ale samozřejmě nemusí platit bezvýhradně.

Podstatnou výhodou řízení online je *rychlost výměny informací a práce s nimi*. Klíčové pro takovouto výměnu je, že informace je dostupná, kdykoli ji strana potřebuje. Rychlé a snadno přístupné virtuální soudní místnosti využívající prostor pro ukládání dokumentů a komunikace online (tzv. online file management) zvyšují efektivnost celého procesu. Taková správa souborů je popsána jako „uzavřený systém, kdy vstup do něj je vyobrazen pouze stranám a rozhodčím (webová stránka) nebo je užíván jen rozhodčí institucí (internet).“ Toho využívá například AAA prostřednictvím „WebFile“ nebo ICC prostřednictvím „NetCase.“⁵⁷ Nikdo strany nenutí, aby se dostavily na místo rozhodování, protože mají přístup ke svému sporu kdykoli a odkudkoli. Teprve online rozhodčí řízení tedy dokáže plně využít virtuálního prostoru. Poskytuje jej stranám ke skladování, sdílení, zobrazování, tisku, prohlížení, srovnávání (atd.) dokumentace a informací. Tyto možnosti podstatně redukuje nároky na investovaný čas. Fakt, že informace se nacházejí v elektronické

podobě, umožňuje provázat dokumentaci hypertextovými strukturovanými odkazy a poskytuje pohodlí *fulltextového* vyhledávání. Propojení informačního systému do funkčního celku podporuje implementace automatického připomínání termínů podstatného pro učinění jednotlivých procesních kroků. Rychlost se také výrazně zvyšuje díky využití elektronických platebních systémů.⁵⁸ Tyto jednotlivé nástroje jsou tak spojeny a účastníci jich využijí buď přístupem do systému přístupného z webové stránky, nebo instalací softwaru do vlastního počítače.

Prostor či platforma umožňující nakládání s informacemi online může být prakticky rozčleněna na několik nezávislých částí, které umožňují stranám uchovávat informace izolovaně. Tedy pro lepší představu řekněme, že straně A slouží její soukromý prostor 1, straně B slouží *prostor 2*, *prostor 3* je přidělen rozhodci.⁵⁹ *Prostor 4* pak slouží všem stranám ke sdílení obecných informací nebo pro společnou diskusi mezi účastníky. Nejenže tento systém nahrazuje setkání stran na jednom místě, ale navíc umožňuje stranám mnohem lepší orientaci v procesu a jeho správu, kdy strana využívá informací ve svém *prostoru 1 nebo 2*, a zároveň komunikuje s ostatními v *prostoru 4*.⁶⁰ Také přizpůsobivost systému výrazně zrychluje průběh procesu. Elektronická podoba umožňuje systému měnit svou strukturu a přijmout vzhled uzpůsobený charakteru konkrétního jednání. Hlavně v počátečních fázích řízení jsou tak účastníkům předkládány například automaticky se upravující formuláře. Platforma ale také umožňuje účastníkům prezentovat jejich názory na využitou službu. Strany mohou reagovat i na klasické rozhodčí řízení, ale skutečnost, že proces probíhá online, zvyšuje pravděpodobnost, že tyto názory budou sděleny a komentovány.⁶¹

Za dalšího účastníka řízení – čtvrtou (a další?) stranu lze považovat použité moderní technologie důležité pro vedení sporu online. Může se zdát, že vztahy mezi všemi stranami a jejich postavení se tímto dalším „účastníkem“ mohou zkomplikovat. Jak ale říká Katsch a Rifkin, technologie pracuje s rozhodcem u jednoho stolu. Tato strana může být za různých okolností více či méně vlivná, ale její hodnota, role a povaha musí být pomocná. Slouží tak jako nepostradatelný „*spojenec, spolupracovník a partner*.“⁶² Právně podstatné dále je, že procesu se jako další (pátá) strana účastní poskytovatel služby, který jako smluvní strana zajišťuje fungování systému. Lodder dokonce uvažuje o účasti šesté strany jako *administrative body*.⁶³ Jako příklad uvádí International Chamber of Commerce (dále jako „ICC“). Hlavním rozdílem mezi

58 Tímto se inspirovaly národní soudní systémy a začínají také využívat elektronických plateb pro zjednodušení a zrychlení řízení stranám. Například americké soudy vesměs umožňují zaplatit pokuty z přestupkových řízení, náklady na soudní řízení a některé i dlužnou částku stanovenou soudem.

59 Rozhodci nebo strany mohou využít svého prostoru k poznámkám, ke sdílení informací s jejich konsultanty či obhájci a v rámci toho využívat synchronní a asynchronní komunikace.

60 RULE, C. *op. cit.* Str. 72 - 73.

61 Faktem ale zůstává, že své reakce a názory mnohem častěji než obchodníci poskytnou spotřebitelé.

62 KATSH E., RIFKIN, J. J. *op. cit.* Str. 93 - 117.

63 Výraz nelze doslovně překládat do češtiny, protože nejde o správní orgán, ale o orgán poskytující službu na státu víceméně nezávislou.

56 SCHMITZ, A. „Drive - Thru“ Arbitration in the Digital Age: Empowering Consumers through Regulated ODR. 62 *Baylor Law Review*, Vol. 178, 2010. Str. 200.

57 Odstavec 10. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions*. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

takovýmto orgánem a poskytovatelem služby je fakt, že rolí ICC není jen spravovat systém, ale poskytovat i jiné služby včetně klasického rozhodčího řízení.⁶⁴ Toto další rozčlenování lze kritizovat díky nevelkým rozdílům mezi jednotlivými stranami, tedy jeho neúčelnosti. Přitom je však stále nutné uznávat důležitost a postavení technologie jako strany čtvrté. Ta svou přítomností naplňuje jeden ze základních definičních znaků online řízení. Od ostatních účastníků se odlišuje tím, že nevstupuje aktivně.

Dochází při online rozhodování k *šetření nákladů*? Moderní technologie dokážou nahradit rozhodování a práci člověka jen obtížně, a pokud ano, tak je tomu hlavně u nezávazných forem ODR. Pokud je spor složitější, výhoda spojená s využíváním kyberprostoru se částečně ztrácí. Proto nelze tvrdit absolutně, že online rozhodčí řízení je vždy levnější variantou. Jak popisuje Rozehnalová, náklady klasického rozhodčího řízení mohou způsobit, že vyřešení sporu bude dokonce dražší, než klasické soudní výlohy. Je proto nutné vždy kalkulovat výši nákladů na vyřešení sporu a jeho celkovou hodnotu.⁶⁵ V případě řízení vedeném online ale část těchto nákladů odpadá vždy díky rychlosti výměny a správy informací. Proto se jeví jako jednoznačné, že v případě online řešení sporů vždy dojde ke snížení vynaložených nákladů oproti klasickému rozhodčímu řízení. Nejnižší náklady jsou vynaloženy u automatizovaného softwarového rozhodování. Strany jsou dále oproštěny od tzv. postihů za scházení se (*convening penalty*). Rule je popisuje jako promarněné náklady vzhledem k vynaloženému času, utraceným penězům a ztracené energii do chvíle, než si účastníci „sednou ke stolu a začnou probírat věc samotnou“⁶⁶ a poté, co tento stůl opustí.

Všem stranám je umožněn přístup do systému správy případu po dobu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Je možno domluvit libovolný termín jednání přizpůsobený časovým možnostem stran, neboť odpadá problém s rezervací skutečné místnosti.

Online rozhodčí řízení svou nízkou finanční náročností otevírá možnost pro řešení sporu, od kterého by bylo použitím jiných mechanismů než ODR upuštěno, protože by náklady na jeho vedení převýšily samotnou hodnotu tohoto sporu.⁶⁷ Proto jsou zejména nezávazné formy ODR tak hojně využívány při spotřebitelských a obchodních sporech o nižší částky při internetovém obchodování.⁶⁸ Také nahrazení papírových písemností je velkým přínosem, protože „nejen, že papírová dokumentace a kancelářská činnost představuje asi 10 % ceny zboží;

její užívání je také pomalé, nedostatečně zabezpečené, komplikované a postupně se kupíci.“⁶⁹

Ke *zkrácení vzdálenosti mezi stranami* dochází právě užíváním emailů, videokomunikace, internetových prostor sloužících ke správě informací. Nikdo ze zúčastněných (včetně znalců, svědků) nemusí cestovat a i to vede podstatnému snížení nákladů.⁷⁰ Ani rozhodci nemusí cestovat, proto jsou snáze dostupní a jejich výběr je mnohem širší. Lze tedy volit z většího množství odborníků pro rozhodnutí sporu.

Strany mohou využít *asynchronní komunikace*, při které nedochází k výměně informací návazně a plynule. Zvláště při obchodování jsou strany často zaneprázdněny a tato možnost jim pomáhá udržovat proces řešení sporu v neustálém vývoji. To může vést dokonce k tomu, že je proces díky takovéto flexibilitě vyřešen rychleji, než kdyby strany musely vždy komunikovat v reálném čase. Strany se také vyvarují emotivních reakcí, protože mají možnost si další postup v klidu promyslet, nechat zchladnout hlavy a pak s nadhledem odpovědět.⁷¹ Naopak to, že proces je oproštěn od fyzického kontaktu, může vést ke ztrátě důvěry v celé online rozhodčí řízení. Primárně rozhodci (ale i strany) mají možnost využívat symboly, obrázky, grafy nebo jakékoli jiné grafické pomůcky, aby „rozbili ledy“ a zažehnali nepřijemné a neosobní pocity stran spojené s elektronickou komunikací a jednání tak nebylo omezeno nedostatkem kontaktu tváří v tvář (dále také jako „F2F“). Způsob komunikace „mezi obrázkami,“ klade vyšší nároky na rozhodce, který musí být iniciativnější a neustále podporovat strany v dalším postupu v řízení.⁷²

Je možné rovněž uvažovat o přesunu celého procesu do virtuálního světa. Lze využít graficky zpracovaných virtuálních postav (avatarů) a vytvoření virtuálních soudních síní. O to se pokouší projekt, který vytvořil virtuální svět - Second Life. Ten mimo jiné umožňuje setkávat se v právních kancelářích. V rámci tohoto virtuálního světa byl navržen projekt zakládající virtuální soudní síň pro urovnání sporů online. Byl spuštěn v roce 2007 a vznikl spoluprací ministerstva spravedlnosti Portugalska a Právnické fakulty University v Aveiru. V současné době ale tato služba již nefunguje vzhledem ke všeobecné nedůvěře a malému povědomí.⁷³

Rychlý zákrok (quick intervention) je další z výhod ODR procesu. Rozhodování je zahájeno dříve, strany se setkají snáz, než jak je tomu v případě klasického rozhodčího řízení. To je vhodné zejména pro

69 United Nations Economic Commission for Europe: *Uniform Rules of Conduct for Interchange of Trade Data by Teletransmission (UNCID Rules)* [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.unece.org/trade/untidd/texts/d210_d.htm>.

70 GILLIÉRON, P. From Face – to – Face to Screen – to – Screen: Real Hope or True Fallacy? *23 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 10, 11.

71 RULE, C. *op. cit.* Str. 64.

72 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 80, 89.

73 DURANSKE, B. *Portuguese Ministry of Justice to Open Alternative Dispute Resolution Facility in Second Life* [online]. Změněno 27.7.2007 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <<http://virtuallyblind.com/2007/07/27/portuguese-ministry-justice-adr-second-life/>> Více také na: *E – Arbitration – T Project – Online Dispute Resolution: e – Justice Centre, ODR in Second Life* [online]. Změněno 28.2.2008 [cit. 2012-02-8]. Dostupné z: <<http://www.e-arbitration-t.com/2008/02/28/e-justice-centre-odr-in-second-life/>>.

64 LODDER, A., R. The Third Party and Beyond. An Analysis of the Different Parties, in particular The Fifth, Involved in Online Dispute Resolution. *Information and Communication Technology Law*, Vol. 15, No. 2, 2006. Str. 146 - 152.

65 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 59 - 62.

66 RULE, C. *op. cit.* Str. 69.

67 Spory o nižší částky by tak nebyly vůbec rozhodovány a došlo by nepřímo k *denegatio justitiae*.

68 O využití ODR pro řešení sporů o nižší částky přemýšlejí také některé státní instituce České republiky. Nařízení o drobných nárocích zavádí formalizované řízení využívající ODR mechanismů pro řešení sporů do výše 2000 eur. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Úř. věst. L 199, 31.7.2007. Str. 1 - 22.

potřeby B2B obchodování.⁷⁴ Takovéto rychlé zachycení sporu efektivně zabraňuje jeho dalšímu nepříznivému vývoji a eventuelnímu vzniku komplikovanějších neshod. Rychlý zásah při vzniku sporu podporuje důvěru mezi stranami a ty se pak méně obávají pokračování obchodování, protože předpokládají, že případný další konflikt bude mezi nimi opět řešen takto výhodně. Online rozhodčí řízení tak nabízí významný motivační faktor pro budoucí pokračování v obchodování. Je ale potřeba zdůraznit, že tato výhoda je závislá na kvalitách procesu, které nabízí poskytovatel služby a hlavně na osobních kvalitách samotného rozhodce, který musí rychle a vhodně reagovat po celý průběh řízení.

Překladatelský software a software schopný konvertovat mluvené slovo do textové podoby budou v budoucnu prospěšní pomocníci. V současnosti je jejich využití podpůrné. Překladatelský software umožňuje překládat jazykovou bariéru, ale je zatím nedokonalý, často pozměňuje význam sdělení. Stejně tak některé obraty nedokonale převádí software schopný konvertovat mluvené slovo. Ovšem kvalitně upravený, případně přeložený text bude sloužit jako jeden z podkladů procesu. E – Commerce Claims Redress Interchange (dále jen „ECRI“) vyvíjený pod Třetí pracovní skupinou se snaží zjednodušit dále celý průběh komunikace a bude využívat těchto nástrojů. Mnoho – jazyčnou komunikaci vidí jako jednu z klíčových otázek při navrhování přeshraničního online mimosoudního řešení sporů. K tomu chce využít translačního softwaru, který v současné době nabízí například Google v 58 jazycích a dále do komunikace implementovat „mimo samotný text i symboly, obrázky nebo zvuky.“⁷⁵ Návrh zdůrazňuje, že počáteční vývoj musí být zaměřen na jednoduché případy, tedy hlavně B2C transakce.⁷⁶

4.2. Nevýhody a překážky při rozhodování sporů online

Dynamické online nástroje ale mají také stinné stránky, které brání dalšímu rozšíření rozhodování sporů online a je podstatné se jimi na tomto místě zabývat. Nevhodné použití systému může celý spor odsoudit k neúspěchu a rychlému zániku.⁷⁷

Použití elektronické komunikace způsobuje **nedostatek F2F kontaktu**. Elektronická komunikace může účastníky psychicky svazovat. Ti tak cítí větší zodpovědnost, a proto se při vyjadřování chovají opatrněji. Při

použití online komunikačních prostředků je také více pravděpodobné, že jedna ze stran se bude snažit lživě ovlivnit průběh jednání, protože se necítí pod takovým dohledem rozhodce. Je mnohem obtížnější se někomu podívat přímo do očí a vytknout nepravdu.⁷⁸ Nedostatek neverbální komunikace způsobuje jisté obtíže při hodnocení reakcí stran, a tak i při samotném rozhodování. Účastníci a rozhodce se nemohou mimo jiné spoléhat na podpůrné informace doprovázející komunikaci verbální. Při online rozhodování sporu je neverbální vyjadřování logicky zcela nepřítomno u textové výměny informací a velmi omezeno u videokomunikace.⁷⁹ Jedna z hlavních nevýhod tak zůstává ve faktu, že u ODR dochází k přeměně veškeré F2F komunikace na komunikaci na dálku.⁸⁰ Rule konstatuje, že tento nedostatek je zbytečně zveličován.⁸¹ Vzdálená výměna informací naopak pomáhá snadněji komunikovat účastníkům, kteří nemají takové zkušenosti s rozhodčím řízením nebo mají obecně komunikační problém.⁸² Při online komunikaci ovšem může dojít i k připomenutí dřívějších insultací a k „znovuotevření ran.“ Systém umožňuje stranám vracet se snadno k předešlé komunikaci, což je rozhodně mnohem obtížnější u informace, kterou si strany vyměnily F2F. Faktkem také je, že účastníci mají nižší důvěru v online komunikaci díky tomu, že nikdy přesně neví, kde se nepřijemná informace objeví a kdo si ji přečte.⁸³ Nedostatek non – verbální komunikace dále ztěžuje rozhodci možnost strany přesvědčit o důvěryhodnosti a spolehlivosti online rozhodčích procedur.⁸⁴ „Elektronická komunikace tak nedokáže plně nahradit setkání stran F2F, které má větší schopnost založit důvěru v další jednání.“⁸⁵ V některých případech je nutné, aby se strany setkaly tváří v tvář.⁸⁶ Potom je zřejmé, že volba ODR mechanismů není vhodná. F2F setkávání totiž podstatně omezuje výhody online procesu a popírá celkově jeho smysl a účel.

78 RULE, C. *op. cit.* Str. 82.

79 Videokomunikace poskytuje mnohem méně informací vzhledem k non-verbální komunikaci, když pouze zabírá tvář či vrchní polovinu těla. Oproti tomu při F2F kontaktu k takovému omezení nedochází a lze tedy odhadovat pochybné reakce, emoce, atd.

80 GILLIÉRON, P. From Face – to – Face to Screen – to – Screen: Real Hope or True Fallacy? *23 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 11.

81 V kapitole „Can online communication be rich enough to resolve disputes?“

Rule popisuje zkušenosti s online komunikací a podává několik přesvědčivých důkazů „ze života.“ Komunikovat online neznamená automaticky založit vzdálený a neosobní vztah. Právě naopak takováto konverzace vede k navázání vztahů, které by jedinec při normální komunikaci nenavázal díky věkovému rozdílu, rozdílném pohledu na problematiku či díky velké vzdálenosti mezi jednotlivci. Lze dodat, že záleží na diskutovaném tématu. Záleží ale hlavně na přístupu, jaký kdo zaujme k využívání nástrojů komunikace na dálku. Záleží také na tom, jak se kdo dokáže smířit s faktem, že sice někomu nevidí z očí do očí, ale stejně s ním naváže intenzivnější vztah, než s někým, koho potkává každý den. RULE, C. *op. cit.* Str. 285 – 288.

82 Faktkem ale je, že pokud obchodník bude cítit, že může být takto limitován, tak se může obrátit na odborníka či si stanoví zkušeného zástupce.

83 RULE, C. *op. cit.* Str. 81.

84 KAUFMANN – KOHLER, G., SCHULTZ, T. *Online Dispute Resolution: Challenges for Contemporary Justice*. The Hague: Kluwer Law International, 2004. Str. 23.

85 EISEN, J. B. Are We Ready for Mediation in Cyberspace? *Brigham Young University Law Review*, Vol. 1998, 1998. Str. 1305, 1308.

86 Tomuto postupu se snaží vyhnout už i klasické rozhodčí řízení.

74 RULE, C. *op. cit.* Str. 77.

75 Odstavec 3. *Creating a cross – border online dispute resolution data exchange system* [online]. United Nations Commission on International Trade Law, Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty – third session. New York, 23 – 27 May 2011. [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <<http://www.odr2012.org/files/system.docx>>.

76 DEL DUCA, L., RULE, C., LÖEBL, Z. Facilitating Expansion of Cross – Border E – Commerce Developing a Global Online Dispute Resolution System (Lessons Derived From Existing ODR Systems – Work of The United Nations Commission on International Trade Law). In *The Pennsylvania State University Legal Studies Research Paper*, No. 25, 2011. Str. 1 – 26.

77 Asi nejproblematickejší se jeví otázky spojené s platným právním rámcem pro online rozhodčí řízení, otázky jurisdikční a hlavně problémy spojené s uznáním a výkonem nálezu. Tyto otázky, jako hlavní cíl článku, budou analyzovány v kapitole 11. *Mezinárodní právní rámec pro online rozhodčí řízení*.

Důvěryhodnost systému je jednou z hlavních překážek bránící dalšímu rozvoji online rozhodování sporů.⁸⁷ Proti nedůvěře v systém je potřeba bojovat vzděláváním obchodníků, uživatelským zpříjemněním systému, propagací systému, presentací simulovaného procesu a takto přesvědčit strany o transparentnosti procesu.⁸⁸ Technická řešení i právní argumenty musí být přesvědčivé a samotné rozhodnutí kvalitní. To je ovšem stav ideální, ke kterému je ale snahou se co nejvíce přiblížit.

Důvěryhodnost by měla být posílena zavedením akreditačního systému označujícího vhodné a spolehlivé online obchodníky. „Jednou z možností je přesvědčit obchodníky o nutnosti používání značek důvěryhodnosti (*trustmarks*), pomocí kterých prokážou svou spolehlivost. Další z možností je vynucovací systém, který by od obchodníků takovou certifikaci přímo vyžadoval a kterou by se zavázali, že budou ODR rozhodnutí respektovat.“⁸⁹ Takové označení garantující spolehlivost obchodníků nabízí Better Business Bureau, TRUSTe nebo Global TrustMark, jak jsou popsány Třetí pracovní skupinou.⁹⁰ Takto lze ale označovat nejen obchodníky ale také poskytovatele ODR služeb. Takové označení potom strany ujišťuje o tom, že ODR poskytovatel postupuje podle standardů spravedlivého procesu. Třetí pracovní skupina nabízí seznam vhodných poskytovatelů označení důvěry, v současnosti v minimálním počtu. Měla by je ale do budoucna lépe garantovat a zároveň ověřovat další poskytovatele, kterých je ve skutečnosti více.⁹¹ Tím by se zvýšila důvěra v celý proces.

Otázka **nerovného postavení stran** vyvstává hlavně v případě B2C elektronického obchodování. Na jedné straně je zkušený prodejce - obchodník nabízející danou službu nebo zboží a na druhé straně nezkušený kupující - spotřebitel.⁹² Lodder a Zeleznikow⁹³ výrazně

upozorňují na nerovné postavení stran při automatických formách negociace. Největší překážkou je případná nezkušenost jedné strany. Její neznalost může způsobit zcela neodpovídající vyhodnocení sporu, protože není nikoho, kdo by ji správně navedl. To tedy způsobí, že celý automatizovaný proces je neefektivní, neúčelný a tedy zbytečný. Nerovné postavení stran není tak markantní u B2B obchodování, protože je více pravděpodobné, že obě strany disponují obdobným zkušenostmi. Může se ale stát, že jedna ze stran disponuje menšími znalostmi v užívání moderních technologií a kontroly ODR procesu. Poskytnutím návodu nebo pomocí rozhodce lze tento problém eliminovat.

U online rozhodování lze snáze **zdržovat průběh řízení či jej zcela zablokovat**, pokud některá ze stran nemá další zájem na pokračování procesu. Při F2F jednání je obtížnější průběh procesu zpomalovat. Jakmile se účastníci spolu jednou setkají, rozhodce udržuje proces v chodu a strany nemají tolik možností. Online platformy mohou strany stimulovat k pokračování tím, že pokutují toho, kdo se rozhodne od řízení upustit. Jinak je ale obtížné stranu přinutit k další účasti na procesu, pokud ta vyloženě nechce. Rule⁹⁴ nebo Eisen⁹⁵ tvrdí, že takovéto problémy mohou být odstraněny větší osobní participací rozhodce, který zajistí obecně vyšší zájem stran o spor. To je ale stále obtížné s užitím „pouhé“ elektronické komunikace, proto by bylo vhodné například využít principů ECRI. Kamenem úrazu by ale mohla být také snaha přesvědčit co nejširší masu potenciálních uživatelů pro rozhodnutí se zvolit takovýto „jednoduchý“ způsob řešení jejich sporu. Proto je vhodné systém prezentovat co nejširšímu okruhu osob, ukázat možnosti systému a dle praktických zkušeností založených na reakci uživatelů jej upravit. Zároveň musí být poskytnuto vysvětlení, že takové řešení sporů není vhodné pro všechny situace a usnadnit volbu stranám tak, aby věděly, co mohou očekávat.

Nedůvěra k **zabezpečení internetu** a počítačů výrazně ovlivňuje rozhodnutí stran pro výběr online rozhodčího řízení. Přestože je zřejmé, že elektronická komunikace není stoprocentně chráněná, musíme vidět také fakt, že jinak je tomu u klasické papírové dokumentace, která může být pozmeněna, ztracena, atp. Rizika u obou druhů komunikace jsou tak srovnatelná. Online platformy stále zvyšují míru zabezpečení a této otázce přikládají zásadní důležitost.⁹⁶ Zvyšují zabezpečení pomocí antivirových softwarů, programů blokujičích zakázané vstupy do počítače, rovněž šifrováním komunikace. Standardy poskytované dozorujícími akreditačními systémy deklarují dostatečný stupeň zabezpečení poskytované služby. Pro strany je také důležité, aby věděly, že informace, kterou do systému vložily, bude dostupná jen konkrétnímu okruhu osob. Proto se musí poskytovatelé zaměřit na zlepšování práce s důvěrnými informacemi a s jejich nakládáním.

87 GILLIÉRON, P. From Face – to – Face to Screen – to – Screen: Real Hope or True Fallacy? 23 *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 12.

88 RULE, C., FRIEBERG, L. The Appropriate Role of Dispute Resolution in Building Trust Online. *Artificial Intelligence and Law Journal – Online dispute resolution*, Vol. 13, issue 2, June 2005. Str. 193 – 205.

89 Odstavec 48. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: issues for consideration in the conception of a global ODR framework* [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty – fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.110. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/859/64/PDF/V1185964.pdf?OpenElement>>.

90 *The Better Business Bureau* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <www.bbb.org>.

TRUSTe [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <<http://www.truste.com/>>. *Global TrustMark Alliance* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <<http://www.globaltrustmarkalliance.org/>>.

91 CORTEZ DIEGUEZ, J., P. A *European legal perspective on consumer ODR*. Computer and Telecommunications Law Review, Vol. 15 (4), 2009. Str. 97 – 98.

92 Spotřebitelé mají ve skutečnosti více práv při nakupování online než při koupi v kamenných obchodech. Takovýto standard je ale potřeba konfrontovat s ODR, které poskytuje spotřebiteli vhodný přístup ke spravedlnosti při internetovém přeshraničním obchodování. V rámci ochrany spotřebitele je vhodné vyvinout zvýšené úsilí a zajistit volbu nestranné osoby vystupující v ODR procesu, její neutralitu, vhodné zastoupení nebo dohled poskytovatele ODR. CORTÉS, P. Developing Online Dispute Resolution for Consumers in the EU: A Proposal for the Regulation of Accredited Providers. *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 19, No. 1, 2011. Str. 4 – 5, 8.

93 LODDER, A., R. *Enhanced Dispute Resolution Through the Use of Informa-*

tion Technology. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. Str. 64 – 66.

94 RULE, C. *op. cit.* Str. 82.

95 EISEN, J. B. Are We Ready for Mediation in Cyberspace? *Brigham Young University Law Review*, Vol. 1998, 1998. Str. 1325.

96 RULE, C. *op. cit.* Str. 81.

Důležité je zajistit *transparentnost procesu* spojenou s publikací rozhodnutí. Ramasastry⁹⁷ poukazuje právě na problém transparentnosti a spravedlivého procesu, který by mohl vyústit v limitaci dalšího rozvoje online řešení sporů. Obecně si obchodní strany vybírají klasické rozhodčí řízení právě díky faktu, že výsledek sporu lze zveřejnit jen za podmínky, že s tím strany souhlasí. Lze ale stejný postup aplikovat i na online rozhodnutí? A je takový postup správný? Také nerovné postavení stran je důležitým faktorem pro zodpovězení otázky, jak moc by mělo zůstat celé řízení a jeho výsledek utajeno, či naopak pro posílení spravedlivého procesu zveřejněno. Jeden z účastníků může být zkušeným hráčem na tomto poli, zatímco ten druhý naprostým amatérem. Hörnle upozorňuje dále na informační nerovnost stran.⁹⁸ Proto je důležité se shodnout na tom, že zveřejnění online nálezu je vhodným korektivem pro odstranění nerovnosti. Straně nezkušené je potřeba poskytnout rozhodnutí předešlých případů tak, aby ona nadřazenost strany zkušené byla odstraněna.

Jak ale přesvědčit obchodníky, aby akceptovali publikaci rozhodnutí, ač to u klasického rozhodčího řízení není typické? Strany by mohlo přesvědčit, že zveřejnění nálezu je podstatné pro záruku kvality rozhodovacího procesu a jeho spravedlivost. Strany se tak v dohledatelném nálezu mohou přesvědčit, že rozhodce poskytuje kvalitní právní argumenty a mohou tedy předpokládat stejně kvalitní přístup i v jejich případě. Zveřejnění nálezu může také doložit vývoj právního názoru v dané problematice. Hörnle podotýká, že je obtížné se k samotnému rozhodnutí dostat proto, že většinou strany nesouhlasí s jeho publikací. Dodává však, že následný přezkum státním soudem stejně odhalí právní podstatu sporu. Proto je nasnadě konstatovat, že když je meritem sporu otázka práva, tak by strany měly být přesvědčeny od začátku o nutnosti publikace budoucího rozhodnutí. Ke zveřejnění by mělo dojít také v případě, kdy se spor netýká pouze stran samotných, ale dotýká se osob třetích.⁹⁹ Minimálně tedy v těchto výše popsanych případech je nutné zajistit publikaci nálezu a přesvědčit o tom strany. Jako funkční příklad je možno uvést rozhodování sporů o doménová jména - UDRP, kde jsou rozhodnutí vždy publikována online a tento fakt nebyl nikdy kritizován. Není zde tedy žádný podstatnější důvod, proč by nemělo k publikaci dojít. Zveřejnění rozhodnutí povede ke zvýšení důvěryhodnosti v online rozhodování sporů. Pokud by se obchodníci publikaci dále bránili, tak lze jednoduše doporučit, aby u online rozhodnutí nebyla zmíněna jména a údaje, které by vedly k identifikaci stran. Je však potřebné publikovat rozhodnutí ve spotřebitelských sporech bagatelního rozsahu? Z praktického pohledu by docházelo ke zveřejnění enormního množství rozhodnutí, což by se ale mohlo jevit jako zatěžující. Tato okolnost ale nemůže být tak podstatná, aby převážila nad kýženou spravedlivostí procesu. Systém by navíc mohl vhodně třídit nálezy do

kategorií, usnadnit tak orientaci a soustředit se na propagaci zásadních rozhodnutí.

Elektronická komunikace s sebou nese jistá *omezení a limity*. Textová komunikace nemusí poskytnout dostatečný kontakt mezi účastníky. Videokomunikace se s takovým omezením vypořádává jen částečně a problém lze opět shledat v její důvěryhodnosti. Například svědek může být při video výpovědi snadno řízen a ovlivňován, jak má vypovídat, osobou stojící za kamerou. Řešením je zobrazit celou místnost pomocí více kamer.¹⁰⁰ Je nutné také dostatečně osobu identifikovat.¹⁰¹ Všechna taková rizika lze vyloučit, nicméně řešení je nákladné. Náklady na technické zázemí ale nejsou zdaleka tak vysoké, aby celé online rozhodčí řízení bylo celkově dražší než klasické řízení. Je ovšem nutné počítat s faktem, že čím složitější je samotné technické řešení, tím více je chybové. I připojení k internetu musí garantovat takovou rychlost a stabilitu, aby bylo dosaženo kvalitního audio / video přenosu, který je klíčový zejména pro vyvážení nedostatků neverbálních výrazů, které lze tímto druhem elektronické komunikace alespoň částečně zachytit.¹⁰² To souvisí také s otázkou dostupnosti internetu pro uživatele. Tyto problémy nicméně postupně mizí, zvláště pak v B2B sféře, kde si snad ani nelze představit obchodníka nemajícího přístup na internet.¹⁰³

5. Uniform Domain - Name Dispute Resolution Policy jako nezávazné rozhodčí řízení

Cílem této kapitoly je nabídnout praktické zkušenosti z procesu rozhodování sporů o doménová jména a ukázat funkčnost nezávazné formy rozhodčího řízení a soukromého donucení. Účelem rozhodně není dopodrobna rozebrat proces, ale zaměřit se na některé problematické otázky.

UDRP řeší spory mezi tím, kdo doménové jméno zaregistroval a vlastníkem ochranné známky, kdy si držitel registrace zaregistroval doménové jméno totožné nebo zavádějícím způsobem podobné jménu vlastníka ochranné známky.¹⁰⁴ Držitel registrace dále nemá žádný legitimní důvod k užívání takového jména a užívá

100 Tuto situaci popsal také Wyss, který upozorňuje, že záznam svědectví (který mohl být pořízen s asistencí) musí mít nutně nižší důkazní váhu, než je tomu u svědčení přímo před rozhodcem. WYSS, L. Trends in documentary evidence and consequences for pre-arbitration document management. *International Arbitration Law Review*, vol. 13 (3), 2010. Str. 119.

101 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 85.

102 Je zajímavé srovnat starší a nový zdroj pro získání představy, jak podstatně se vyvinulo technické zázemí a možnosti pro poskytnutí ODR služeb. Starší: RULE, C. *op. cit.* Str. 81. Novější: HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 85. nebo SCHMITZ, A. "Drive - Thru" Arbitration in the Digital Age: Empowering Consumers through Regulated ODR. *62 Baylor Law Review*, Vol. 178, 2010. Str. 186, 229.

103 Zvyšování rozšířenosti internetového připojení dokládají statisticky Mezinárodní telekomunikační unie, když v současné době má přístup k internetu 74,4 % Evropanů a 34,7 % lidstva. *World Telecommunication / ICT Indicators Database* [online]. International Telecommunication Union [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <<http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/>>.

104 Odstavec 4 (a). *Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy* [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/dndr/udrp-policy.htm>>.

97 RAMASASTRY, A. Government - to - Citizen Online Dispute Resolution: A Preliminary Inquiry. *Washington Law Review*, Vol. 79, 2004. Str. 159, 167.

98 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 146.

99 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 148, 149.

doménu ve zlé víře. To je jediná oblast působnosti pro pravidla UDRP.¹⁰⁵ Spory jsou řešeny pro registraci domén nejvyšší úrovně.¹⁰⁶ Budoucí držitel registrace souhlasí s UDRP režimem ve chvíli, kdy je uzavřena smlouva mezi ním a ICANN o registraci domény. Ač se zdá, že souhlas s UDRP pravidly je zcela dobrovolný, tak je tomu naopak. Souhlas s pravidly, která jsou implementována řetězcem smluv¹⁰⁷, je nedobrovolný, protože ICANN jako jediný regulátor tohoto druhu domén nenabízí jinou možnost. Celý proces lze popsat jako nezávazné online rozhodčí řízení. Rozhodnutí je smluvně závazné jen mezi zúčastněnými stranami a nezakládá *res iudicata*, literatura tedy hovoří právě o nezávazném rozhodčím řízení a o samovykonatelnosti rozhodnutí.¹⁰⁸ Tento fakt byl podpořen rozhodnutím ve věci *Storey v Cello Holdings LLC*. Soud odkazoval mimo jiné na odstavec 4 (k) UDRP pravidel, který říká, že nelze stranám bránit v předložení sporu soudu a zahájit zde soudní řízení ve věci náhrady škod. Strany mohou po dohodě předložit spor k řešení soudu do deseti dnů od vydání rozhodnutí v rámci UDRP.¹⁰⁹ Soud rozhoduje o sporu bez přihlédnutí k UDRP rozhodnutí. Pokud strany akceptují rozhodnutí v rámci UDRP, ICANN přeregistruje doménu na oprávněného vlastníka. Nejistota akceptace rozhodnutí v rámci UDRP ale narušuje jednotnost řešení sporů o doménová jména a může snižovat význam celého procesu. Systém obecně posloužil jako inspirace pro rozhodování sporů o .eu doménová jména a doménová jména národních řádů.¹¹⁰ Evropská úprava¹¹¹ a globální úprava však nejsou zcela identické.¹¹²

105 Takové rozhodování sporů o doménová jména bylo vytvořeno z toho důvodu, aby spolehlivě, levně a rychle bojovalo s tzv. cybersquattingem a cyber - piráty. Ti si v hojném počtu registrovali domény bez toho, aniž by disponovali jakýmkoli právním nárokem k doménovému jménu. Poté na jejich prodej vlastníkům ochranné známky nebo obchodnímu konkurentovi profitovali. Efektivní ochrana majitele ochranné známky před spekulativní registrací byla neuspokojivá a soudní řízení v Americe, na které se většina obětí obracela, zdlouhavé.

106 Doménami nejvyššího řádu jsou domény končící .aero, .asia, .biz, .cat, .com, .coop, .info, .jobs, .mobi, .museum, .name, .net, .org, .pro, .tel nebo .travel.
107 Tento charakter souhlasu s UDRP pravidly byl popsán a potvrzen odvolacím soudem v New Yorku. *Storey v Cello Holdings LLC*, 347 3Fd370, 381 (2nd Cir NY 2003).

108 SHOOHYE, C. Reforming UDRP Arbitration: The Suggestions to Eliminate Potential Inefficiency. In *Cornell Law School Inter - University Graduate Student Conference Papers*, Paper 8, 2006. Str. 13.

109 Rozhodování doménových sporů využitím vnitrostátního soudního systému je ale obtížně využitelné pro přeshraniční konflikty.

110 Nařízení Komise (ES) č. 874/2004 ze dne 28. dubna 2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, jimiž se řídí registrace Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 162, 30.4.2004, str. 40 - 50.

111 Spory o .eu domény jsou řešeny Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Tento soud také jako jeden ze čtyř UDRP poskytovatelů rozhoduje spory o domény nejvyšší úrovně (ostatními soudy jsou: Asian Domain Name Dispute Resolution Centre, National Arbitration Forum a World Intellectual Property) a také spory o domény .cz.

112 Evropská úprava zjednodušila vlastníkovi ochranné známky domáhání se jeho nároku. Důkazní břemeno nese ale žalobce, který musí dokázat, že:

- 1) doménové jméno je identické nebo zaměnitelné se jménem vlastníka ochranné známky, a
- 2) držitel registrace nenáleží žádnému právo či legitimní zájem k doménovému jménu, a

UDRP vhodně řeší otázku, v jakém jazyce je řízení vedeno. Řízení je vedeno v tom jazyce, v jakém byla uzavřena smlouva o registraci doménového jména.¹¹³ Angličtina má nicméně výsadní postavení díky tomu, že je v ní psaná jediná oficiální jazyková verze pravidel.¹¹⁴

UDRP zásady jsou kritizovány v souvislosti s volbou panelistů.¹¹⁵ Pokud se strany dohodnou, že bude spor rozhodován pouze jedním panelistou, jmenuje jej sám poskytovatel. V případě volby tří panelistů každá ze stran poskytne tři kandidáty, ze kterých poskytovatel vybere vždy jednoho. Třetí panelista je pak vybírán stranami ze seznamu pěti možných kandidátů nabízených poskytovatelem. Každá ze stran vyloučí dva z pěti panelistů; poslední zbývající je pak jmenován předsedou.¹¹⁶ Hlavní kritika se objevuje v souvislosti s možnou předpojatostí panelistů.¹¹⁷ Geist zkoumal poměr sporů vyhraných žalobcem v případě jednočlenného panelu a tříčlenného panelu. Dospěl k závěru, že tříčlenný senát poskytuje širší názorovou rozdílnost a nižší pravděpodobnost výhry žalobce.¹¹⁸ Jednoznačně tak doporučuje pouze tříčlenné panely a to také proto, že jmenování jediného panelisty není transparentní.¹¹⁹ Rozhodování jedním panelistou je však opodstatněné kvůli snížení nákladů na řízení, a proto je vhodné doporučit změnu systému jmenování tohoto panelisty. Zavedení dozoru nad jmenováním panelisty by však vedlo ke snížení rychlosti procesu.

Průběh rozhodování je UDRP pravidly procesně omezen z důvodu zvýšení rychlosti řízení. Jsou tak limitována další vyjádření stran. Pravidlo 13 říká, že kromě podání stížnosti a reakce na ni je možné, aby panelisté požádali o další doplnění jen v případě nejasností.¹²⁰ Rozhodnutí ve věci *Classmates Online, Inc. v. John*

- 3) doménové jméno bylo registrováno a je užíváno ve zlé víře.

V případě UDRP řízení musí být prokázán rozpor ve všech třech bodech. Oproti tomu pravidla pro rozhodování sporů o domény .eu dokazování žalobci zjednodušují, když musí být potvrzeno tvrzení 1) a 2) nebo 3), tedy ne všechna zároveň tak, aby došlo k rozhodnutí o neoprávněném stávajícím držení registrace.

113 Pravidlo 11. *Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the „Rules“)* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/rules>>.

114 Anglické a korejské podání panelistů (rozhodčí v UDRP) v předběžném řízení akceptovali v souladu s pravidlem 11. Smlouva o doménovém jméně byla sepsána v korejštině. Panelisté také argumentovali tím, že vedení dvojjazyčného řízení bude zvyšovat komfort stran. Nakonec byl pro hlavní řízení jmenován i jeden dostupný korejsky mluvící panelista. Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 8.4.2009 ve věci *Ets Leobert, SARL v. Jeonggon Seo*, sp. zn. Case No. D2009-0004.

115 Pojem panelista vychází z anglického „panelist“, který by se do češtiny přeložil jako účastník diskuse. To je překlad nevhodný. Nejvhodnějším překladem je „rozhodce.“

116 Pravidlo 3 (b) (iv) a 5 (b) (iv). *Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the „Rules“)* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/rules>>.

117 O tomto více v: HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 192 - 193.

118 U jednočlenného panelu je pravděpodobnost výhry žalobce rovna 83 %, kdežto u tříčlenného 58 % a to teoreticky ve velmi podobných případech.

119 Netransparentnost je shledávána obecně právě v tom faktu, že je panelista jmenován poskytovatelem rozhodujícím o sporech o doménová jména a zároveň doménová jména spravující.

GEIST, M. Fair.com? An examination of the Allegations of Systemic Unfairness in ICANN UDRP. *Brooklyn Journal of International Law*, vol. 27, 2002. Str. 912, 922.

120 To je však vzácné. Stalo se tak ale například v případě Rozhodnu-

Zuccarini odpovídá na otázku, zdali je možné, aby samy strany bez vyzvání doplnily své podání. Panel¹²¹ šalamounsky argumentoval, že v tomto konkrétním případě akceptuje dodatečné doplnění podání. „Aby ale nedošlo k nedorozumění, že toto rozhodnutí zakládá nějaký precedens, vyzýváme k obezřetnosti budoucí stěžovatele a doporučujeme, aby doložili kompletní dokumentaci případu již při podání stížnosti.“¹²² Omezeno je také online slyšení. Pouze panel jej může v případě výjimečné potřeby navrhnout.

Poskytovatelé obecně omezují délku a rozsah samotného podání.¹²³ Toto omezení se použije u stížnosti i odpovědi na ni. Ve sporu *Donald J. Trump v. Mediating LLC* byl limit překročen.¹²⁴ Panel rozhodl i přesto, že k tomu došlo, nicméně uvedl, že přihlížel pouze k hlavním argumentům. Naproti tomu v případě *Giga Pty Limited v. Elena Sadkovaya* musel stěžovatel naopak stížnost zkrátit a podat ji znovu.¹²⁵

Držitel registrace domény musí odpovědět na stížnost do dvaceti dnů, nicméně tato lhůta může být prodloužena panelistou v odůvodněných případech nebo se souhlasem druhé strany. Nedochozí tak ke zbytečným průtahům a zpomalování řízení. Panel rozhoduje v případě, že se takové okolnosti neobjeví, do čtrnácti dnů.

Proces je striktně limitován a rozhodnutí je založeno na omezených důkazech. To vyúsťuje v nekonzistentnost rozhodnutí a výsledek UDRP je obtížně předvídatelný, což je předmětem časté kritiky.¹²⁶ Držitel registrace domény se ocitá pod tlakem ve chvíli, kdy je podána stížnost, protože musí rychle reagovat. Tím je znevýhodněna jeho pozice, dochází k nerovnému postavení stran a hrozí nespravedlivé řízení. Řešením by ale nemělo být prodloužení lhůty držiteli registrace domény, či častější akceptace online slyšení nebo doložení dalších faktů případu v celém průběhu řízení. Proces je striktní právě proto, aby došlo k rychlému rozhodnutí a to i vzhledem k počtu sporů. Strany nejsou omezeny zase tak zásadně, aby došlo k odepření spravedlivého rozhodnutí. Nyní již také existuje mezi panelisty určitá zavedená praxe a nepředvídatelnost rozhod-

nutí se vytrácí. Celý UDRP proces dokazuje, že i přes omezení, které by mohlo vést k nerovnostem, je vhodně optimalizovaný pro co možná nejvyšší rychlost i za cenu určitých kompromisů, ale zároveň při zachování spravedlivého rozhodnutí.

Je potřeba také zodpovědět již jednou zmíněnou otázku, tedy bylo - li by vhodné zajistit vyšší dozorčí instanci, ke které by se strany v případě nespokojenosti mohly odvolat. Hörnle vznik takového orgánu vidí jako jednoznačný přínos a doporučuje, aby tento orgán byl obsazen více zkušenými panelisty.¹²⁷ Je faktem, že by takovéto autoritativní sjednocování sporných otázek pomohlo. Vyúsťilo by ale v další průtahy a možné taktické zdržování jedné ze stran, tedy nelze toto řešení doporučit.

Shoohye¹²⁸ zastává názor, že by mohlo dojít ke zvýšení efektivity změnou UDRP pravidel tak, že by byl vydán závazný rozhodčí nález, který by byl uznatelný a vykonatelný. S tímto názorem ale nelze souhlasit.¹²⁹ Takové řešení by vedlo k prodloužení procesu a tedy ke zvýšení nákladů.¹³⁰ Největší problém by ovšem vyvstal při celkové změně pravidel UDRP a systému rozhodování o sporech o doménová jména.¹³¹ Důkazem, že pro rozhodování sporů z doménových jmen bylo použito nevhodnější metody, je v současnosti celková bezproblémovost a funkčnost, do které se systém vyvinul. To dále podporuje fakt, že s využitím UDRP pravidel bylo také úspěšně rozhodnuto několiksetkrát násobně víc sporů, než u závazné formy online rozhodčího řízení s možností uznat a vykonat závazný nález v rámci Newyorské úmluvy.¹³²

I když je UDRP založena na obchodním arbitrážním modelu, nedokáže samozřejmě díky svému charakteru poskytnout vzor pro závazné mezinárodní online rozhodčí řízení. Ukazuje ale možnosti a potenciál rozhodčího řízení nezávazného. U závazného rozhodčího řízení naopak nelze limitovat strany v jejich reakcích a nelze omezovat podání. *De facto* jedině, co je v rámci UDRP procesu nevyhovující a čeho je potřeba se vyvarovat, je netransparentní volba jednoho panelisty.

ti WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 27.3.2000 ve věci *Astro - Med, Inc. v. Merry Christmas Everyone! and B. Evans*, sp. zn. Case No. D2000-0072, kde důkazy poskytnuté majitelem ochranné známky byly nedostatečně průkazné, proto si panelisté vyžádali další doplnění.

121 Panelem je míněn rozhodčí orgán obsazený panelistou / panelisty v rámci UDRP procesu.

122 Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 24.9.2002 ve věci *Classmates Online, Inc. v. John Zuccarini, individually and dba RaveClub Berlin*, sp. zn. Case No. D2002-0635.

123 Rozhodčí soud při HK a AK limituje délku podání na 5000 slov. Odstavec 13. *CAC's UDRP Supplemental Rules of the Czech Arbitration Court* [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.adr.eu/arbitration_platform/udrp_supplemental_rules.php%20>.

124 Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 16.10.2010 ve věci *Donald J. Trump v. Mediating LLC d/b/a Mediating Corporation and Aaftek Domain Corp.*, sp. zn. Case No. D2010-1404.

125 Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 5.11.2005 ve věci *Giga Pty Limited v. Elena Sadkovaya*, sp. zn. Case No. D2005-0976.

126 Srovnajte například spor Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 16.10.2010 ve věci *Donald J. Trump v. Mediating LLC d/b/a Mediating Corporation and Aaftek Domain Corp.*, sp. zn. Case No. D2010-1404. a Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 5.11.2005 ve věci *Giga Pty Limited v. Elena Sadkovaya*, sp. zn. Case No. D2005-0976.

127 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 213.

128 SHOOHYE, C. Reforming UDRP Arbitration: The Suggestions to Eliminate Potential Inefficiency. In *Cornell Law School Inter - University Graduate Student Conference Papers*, Paper 8, 2006. Str. 18 - 19.

129 Nedostatek závaznosti nevede v tomto případě k nedostatečnému respektování stranami. Jak bylo řečeno výše, jsou právní záruky poskytnuty také tím, že rozhodnutí UDRP může být zrušeno a nahrazeno rozhodnutím soudním.

130 Takové změny by díky vyšší finanční náročnosti vedly strany k tomu, že by se odvracely od mimosoudního řešení a snažily by se obrátit na systém soudní, který je pro řešení přeshraničních sporů nevhodný.

131 Je nutné také počítat s problémy, které vznikají při uznání a vykonání online rozhodčího nálezu tak, jak je rozebráno v kapitole 11. *Mezinárodní právní rámec pro online rozhodčí řízení*.

132 SCHULTZ, T. *Online Arbitration: Binding or Non - Binding?* [online]. *ADR Online Monthly* [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html>>.

7. Činnost Třetí pracovní skupiny (UNCITRAL Working Group III)

V této části budou analyzovány poznatky z přípravy vzorového zákona ODR, na kterém pracuje Třetí pracovní skupina zřízená Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo.

Sdělení Sekretariátu Organizace spojených národů a diskuse na konferenci organizované také Universitou v Pensylvánii a Pace institutem pro mezinárodní obchodní právo vyústilo v založení Třetí pracovní skupiny. Ta má za úkol vypracovat vzorový zákon „na poli online mimosoudního řešení sporů vznikajícího z přeshraničního elektronického obchodování zahrnující business – to – business (B2B) a business – to – consumer (B2C) transakce.“¹³³ Její činnost započala v roce 2010 a od té doby se sešla třikrát.

Na začátku svého působení si Třetí pracovní skupina stanovila jako cíl navrhnout účinný a finančně dostupný ODR proces a sestavit flexibilní vzorový zákon. Je ale třeba mít stále na zřeteli vnitrostátní právní úpravy a existující standardy¹³⁴ vymezující určité hranice pro realizaci ODR. Pravidla však musí zůstat otevřená a vhodná pro použití u co největšího počtu sporů. Pracovní skupina vyzdvihuje nutnost zaměřit se nejen na závazné rozhodčí řízení, ale hlavně na mechanismy pro řešení sporu smírnou cestou.¹³⁵ Současná ODR pravidla jsou nabízena mezinárodními nevládními organizacemi a nejsou vzájemně harmonizována. Proto je nutné vypracovat takový vzorový zákon, který by na globální úrovni poskytl ucelený rámec a umožnil systémům vzájemně spolupracovat. Skupina přemýšlela o vytvoření pravidel pro „pouhý“ conciliační model, který ale neposkytl závazné rozhodnutí. Na základě návrhu AAA byl zvolen postup jiný. Zpracováván je proces od online negociace až po online rozhodčí řízení. Když strany v rámci vyjednávání nedospějí ke smíru, na což mají stanovenou lhůtu, spor vstoupí do fáze online rozhodčího řízení.

„Účelem je použít Pravidla ve spojení s následujícími materiály: (a) Pokyny pro poskytovatele online řešení sporů; (b) Podpůrná pravidla pro poskytovatele online řešení sporů; (c) Zásady a minimální požadavky na rozhodce (neutrals); (d) Právní principy pro řešení sporů; (e) Přeshraniční

133 Odstavec 2. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions*. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

134 Takovými jsou například zásady Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj k zajištění ochrany spotřebitele v elektronickém obchodu. *Recommendation of the OECD Council Concerning Guidelines for Consumer Protection in the Context of Electronic Commerce* [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development, 1999 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <www.oecd.org/dataoecd/18/13/34023235.pdf>.

135 Odstavec 29. *Report of Working Group III (Online Dispute Resolution) on the work of its twenty-second session (Vienna, 13-17 December 2010)* [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/7/16 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V11/801/48/PDF/V1180148.pdf?OpenElement>>.

vynucovací mechanismy; a další.“¹³⁶ Práce skupiny tak není zaměřena na pouhou tvorbu vzorového zákona, ale na celý funkční systém.

V otázce přeshraničních vynucovacích mechanismů pracovní skupina nedokáže dát jednoznačnou odpověď na otázku, jestli je vhodné uvažovat o vymahatelnosti užitím mezinárodních norem v čele s Newyorskou úmluvou, nebo by byly vhodné jiné mechanismy.

„Pravidla se vztahují na ODR řízení, kdy se strany online transakce dohodly, že spory v souvislosti s touto transakcí musí být předloženy k řešení v rámci těchto pravidel.“¹³⁷ Je nutno určit, jak strany k takovéto dohodě dospějí. Obecně však budou sledovány klasické koncepty. Je počítáno i s možností uzavřít dohodu o užití ODR mechanismů souhlasem s click - wrap smlouvou.¹³⁸ Je nezbytné přesvědčit účastníky o užívání elektronických nástrojů.¹³⁹ Čas doručení, důležitý pro běh procesních lhůt, je definován jako „čas, kdy bude možno adresátem danou elektronickou komunikaci odeslat zpět odesílateli.“¹⁴⁰ Není nutné, aby se adresát seznámil s obsahem právního úkonu.¹⁴¹ Pravidla však musí pamatovat na situaci, kdy komunikace nemůže být považována za doručenou z důvodu ležícího mimo strany.¹⁴² Není účelné pravidla dále zkoumat, neboť jsou zatím ve stádiu rozpracovanosti a pro tento text nemají většího relevantního přínosu.

Podstatnou otázkou je samotná identifikace stran a jejich přístup do systému po celou dobu sporu. Jako jedno z řešení, jak lze strany identifikovat, je použití elektronického podpisu. Tento nástroj je široce akceptovaný v moderních jurisdikcích a je stavěn na úroveň klasického podpisu. Podporuje tak rychlost přeshraničního

136 Pracovní verze Preamble. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: draft procedural rules* [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty - fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.109 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/858/94/PDF/V1185894.pdf?OpenElement>>.

137 Návrh článku 1. *Tamtéž*.

138 Souhlas s click - wrap smlouvou je vyjádřen potvrzením „souhlasného“ tlačítka, kdy tento úkon předchází například návštěvě dané webové stránky. Je nutné zmínit také brose - wrap smlouvy, kdy souhlas je chápán jako konkludentní. Na webové stránce je uveden odkaz na pravidla, není zde výslovně upozornění na existenci daných pravidel a stany s tímto de facto souhlasí při vstupu na danou webovou stránku. Takový druh akceptace s použitím ODR je ale nutné odmítnout.

139 To je vidět například z definice toho, co se myslí pod pojmem „komunikace“ v návrhu článku 2. I na definování pojmů je vidět, že návrh pravidel je ve své rané fázi, protože i zde nabízí několik variant, které přicházejí v úvahu.

140 Návrh článku 3, odstavec 4. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: draft procedural rules* [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty - fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.109 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/858/94/PDF/V1185894.pdf?OpenElement>>.

141 Je dobré takovou definici srovnat s Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. 01. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003, který tento okamžik stanovuje na moment, „kdy se dostane do sféry jeho dispozice, tedy jakmile nabude adresát objektivní možnost seznámit se s obsahem projevu vůle. Od tohoto okamžiku je právní úkon pro jednatel subjekta závazný a nelze jej jednostranně odvolat. To, aby se adresát seznámil s obsahem právního úkonu přitom není nezbytné; dostacuje, že měl objektivně možnost seznat jeho obsah.“

142 Tímto je myšleno například označení emailu jako spam a jiné chyby zabezpečovacích systémů, které odstraní, popřípadě někam přesunou, komunikaci, i když zcela jistě není nijak vadná.

elektronického obchodování.¹⁴³ Elektronický podpis byl kodifikován směrnicí o elektronickém podpisu v Evropské unii.¹⁴⁴ Pro sjednocení právních aspektů elektronických podpisů, certifikačních orgánů a samotných certifikátů v celosvětovém měřítku byl zpracován vzorový zákon UNCITRAL pro elektronické podpisy.¹⁴⁵ Elektronický podpis má však zásadní nevýhodu v tom, že jím strany nemusí disponovat. Pracovní skupina pochopila, že tato vysoce formální cesta není ideální, a proto vysvětluje v návrhu, že elektronickým podpisem se myslí jakýkoli druh podpisu, který slouží k identifikaci a autentizaci uživatele. Kaufman - Kohler a Schultz se k této otázce vyjádřili již v minulosti, když řekli, že elektronický podpis by neměl být chápán jen v podobě, v jaké byl vydán akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. Je potřeba využít co nejširších možností, jak prokázat totožnost stran.¹⁴⁶ Založení profilu, ke kterému by se pak uživatel už pouze přihlašoval, je vhodným řešením. Pokud by se objevila kritika, poukazující na nízkou úroveň zabezpečení, lze odkázat na metody zabezpečení při elektronickém bankovníctví a inspirovat se jimi.

Samotný proces začíná oznámením žalující strany. Oznámení je skrze poskytovatele ODR předáno straně žalované, která na něj reaguje. Pravidla stanoví, co by podání a reakce na něj mělo obsahovat, respektive ukládá stranám vepsat všechny informace do formuláře. Otázka volby jazyka řízení je zde ponechána na dohodě stran či na rozhodci. Primárně je ale použit jazyk užívaný v průběhu transakce, tedy jazyk, v jakém docházelo k uzavření obchodu, jazyk webové stránky, jazyk, ve kterém strany komunikovaly, atp.¹⁴⁷

Pravidla se v současné době příliš nesoustředí na detailnější rozbor automatického vyjednávání. Poskytují pouze zmínku o tom, že bude pravděpodobně preferováno vyjednávání se skrytými nabídkami. Jmenovat rozhodce dle navrhovaného článku 7 bude poskytovatel ODR. Strany mohou navrhnout výměnu rozhodce. K tomu je stanovena dvoudenní lhůta, tedy nedojde ke zdržení procesu. Pravidla se tak vyhýbají problémům s nestranností či podjatostí rozhodce, tak jak byla popsána u UDRP procesu.

143 Kapitola 3: *Usability of Authentication Technology*. SCHELLEKENS, M. H. M. *Electronic Signatures. Authentication Technology from a Legal Perspective*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2004. Str. 53 – 94.

144 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Úř. věst. L 13, 19.1.2000, str. 12 – 20.

145 UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment 2001. Sales No. E.02.V.8. Pro další srovnání: Odstavce 28 – 31. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions*. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

146 KAUFMANN - KOHLER, G., SCHULTZ, T. *op. cit.* Str. 188.

147 Návrh článku 10. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: draft procedural rules* [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty - fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.109 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/858/94/PDF/V1185894.pdf?OpenElement>>.

Pokud se strany nedohodnou na smírném řešení, musí být vydáno rozhodnutí. „[Nález] musí být písemně vyhotoven, musí být podepsán rozhodcem a musí obsahovat datum vydání takového [nálezu]. [Nález] je konečný a závazný pro všechny strany. Strany [nález] vykonají bez prodlení.“ „Ve všech případech rozhodce rozhodne v souladu se smlouvou uzavřenou mezi stranami. Musí brát v úvahu všechny relevantní skutečnosti a okolnosti a musí brát v úvahu použití obchodních zvyklostí použitelných pro transakci.“¹⁴⁸ Strany se dále na základě pravidel vzdávají práva domáhat se odpovědnosti poskytovatele ODR plynoucí z jeho jednání nebo opomenutí v souvislosti s ODR řízením. To je vhodně odůvodněno tak, že by strany mohly tohoto zneužívat k zdržování procesu. Náklady řízení, nehledě na výsledek sporu, nese každá ze stran.

Obecně je ale nutné stanovit základní cíle, kterých je potřeba dosáhnout. Je důležité vyvinout pravidla, která by byla fair a dostatečně flexibilní. Proto poskytuje Löebl deset základních doporučení, ze kterých je potřeba vycházet při dalším vývoji a diskusi o pravidlech:

1. Alespoň ze začátku budou povoleny pouze nároky vznikající na základě jednoduchých faktů, kde bude snadnější umožnit komunikaci v mnoha jazycích užitím ECRI standardu
2. Doporučená horní hranice hodnoty pohledávek v navrhované výši do 2000 eur.¹⁴⁹
3. Jednoduchá společná pravidla, která by byla aplikována pro B2B a B2C nároky bez rozdílu.
4. Je nutné dodržet celkovou konzistenci ODR, proto budou poskytovatelé muset získat souhlas od vnitrostátních regulačních orgánů. Také rozhodci budou muset splnit určité minimální požadavky.
5. Stranám musí být kdykoli umožněno, tedy před i po rozhodnutí sporu, aby mohly vyjádřit svůj souhlas se vzorovým zákonem UNCITRAL a vybrat si nejvhodnější řešení.
6. Přeshraniční ODR systémy musí být dostatečně zabezpečeny.
7. Je nutné zajistit existenci potřebných centrálních databází, bezpečné sdělování informací mezi poskytovateli ODR, spotřebitelských center, atd. a lepší využití značek důvěryhodnosti. Tento druh výměny informací by byl zaštiťen jednotným systémem ODR Exchange.
8. Rozhodci budou mít právo (nikoli povinnost) rozhodnout na základě spravedlnosti, bez ohledu na vnitrostátní právo, ale to jen v případě, že faktické nároky nebudou vyžadovat znalost takového vnitrostátního práva.

148 Návrh článku 9. *Tamtéž*.

149 V současnosti neexistuje žádný příliš efektivní systém, který by rozhodoval o nárocích do této výše.

9. Je nutné rozhodnout, jestli má nález závazný charakter ve světle Newyorské úmluvy.
10. Vytvoření globální sítě spotřebitelských a jiných poradních center, obchodních asociací a ODR poskytovatelů, kteří budou propojeni dohromady. Tak zvyšovat povědomí o možnostech ODR a přesvědčit kupující a prodávající o výhodnosti takového řešení.¹⁵⁰

S očekáváním tak lze sledovat nadcházející sezení pracovní skupiny (konající se ve Vídni na začátku listopadu 2012) a její reakce na požadavek především obchodníků, aby pravidla nebyla zpracovávána tak striktně a uzavřeně.

7. Budoucí vývoj ODR

Na základě předchozího nelze pochybovat o rychlém rozvoji ODR nástrojů. V mezinárodním prostředí lze vývoj částečně přirovnat k vývoji klasického rozhodčího řízení v historii. Obecně jsou počátky rozhodčího systému datovány do 14. století, jako reakce na potřebu mít možnost vyřešit spor finančně efektivněji a rychleji, než jak postupovaly soudy. Takové rozhodování sporů se potýkalo s minimální důvěrou vlád a potenciálních účastníků; obdobně je tomu i dnes. Hlavním cílem tak musí být snaha přesvědčit účastníky o důvěryhodnosti systému. To je ale spojeno s nutností vybudovat obecná globální či regionální pravidla, která by asi jako jediná dokázala takovéto záruky poskytnout. Organizace amerických států (dále jako „OAS“) jako další z mezinárodních organizací rozebírá možnosti ODR v Návrhu vzorového zákona pro elektronické přeshraniční spotřebitelské spory vzniklé při elektronickém obchodování.¹⁵¹ „Vzorová OAS pravidla jsou určena vládám, které jsou tímto žádány, aby přijaly jako závazná tato ADR pravidla pro řešení přeshraničních e - commerce sporů.“¹⁵²

Stále častěji, a to nejen v poslední době, se také ozývají hlasy zmiňující *lex informatica* jako alternativní regulaci vztahů v kyberprostoru. *Lex informatica* je charakterizováno jako soubor pravidel vytvořený decentralizovaným mezinárodním elektronickým obchodem bez hlubšího vztahu k jednotlivým systémům národních právních norem.¹⁵³ Kyberprostor je již tak autonomním systémem, že potřebuje, aby se vyvinula zvyková pravidla, která budou nezávislá na národních jurisdik-

cích. Tato idea je nicméně v neustálém konfliktu se zájmy států, které nechtějí připustit, že by mohl internet podléhat určité samoregulaci. Takový odpor se ale nyní jeví jako víceméně zbytečný, protože například samoregulace v rámci internetových komunit je více než patrná. Patrikios spojuje *lex informatica* s nadnárodní teorií, když říká, že „poskytuje dynamické řešení pro flexibilní vnímání pravidel použitelného hmotného práva, které reaguje na vývoj elektronického obchodování v praxi; zahrnuje mezinárodně uznávané zásady, obyčeje, pravidla a postupy a reflektuje rychlé tempo vývoje na poli elektronického obchodování.“ Nesouhlasí s názory, že v rámci sblížení právních úprav se budou státy schopny vypořádat s přeshraničním obchodováním užitím vnitrostátní právní úpravy. Dodává, že „roste shoda, že uplatňování mezinárodních právních norem na mezinárodní transakce je více legitimní, než pouhé rozšiřování (mere exportation) jakéhokoli národního práva. Právě nadnárodní přístup lépe reflektuje mezinárodní charakter transakcí.“¹⁵⁴ Ospravedlnění k použití *lex informatica* je sledováno v tom, že je možno snadněji se vyhnout omezením nebo konfliktům spojeným s vnitrostátním právem. Nabízí tak řešení, které je vyvážené mezi potřebou volnosti při obchodování a nutností právní regulace. *Lex informatica* by mohlo také nabídnout snazší předvídatelnost a pochopení elektronického obchodování jako zvláštního nástroje, který je zacílen pouze na úzký druh vztahů. Mezinárodní snahy o sjednocení vnitrostátních pravidel jsou zdoluhavé a náročné a právě *lex informatica* by mohlo v tomto posloužit mnohem lépe. Bohužel jsou však takové úvahy stále spíše teoretické, protože k vývinu globálních obyčejů zatím pravděpodobně nedošlo. Nicméně profesní přijetí *lex informatica* by jistě nabídlo lepší stabilitu systému, což by dále zvýšilo důvěru v online rozhodčí mechanismy a obecně v oblast elektronického obchodování. Vše je však závislé na ohlasu a přijetí účastníky mezinárodního elektronického obchodování. *Lex informatica* by mohlo dobře posloužit jako důležitý doplňující nástroj při rozhodování sporů pro vnitrostátní nebo mezinárodní právo, které je stále považováno za vcelku vágní.¹⁵⁵

Problémem současných ODR systémů může být jejich vzájemná nepropojenost a nekoordinovanost. Del Duca, Rule a Löebl¹⁵⁶ na základě analýz funkčních systémů navrhuji tvorbu globálního ODR systému v návaznosti na činnost Třetí pracovní skupiny.¹⁵⁷ Löebl

150 LÖEBL, Z. 10 issues for fair and workable future cross-border ODR system. *ODR2012 Prague* [online]. Změněno 2.07.2012. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: < <http://odr2012.org/node/38> >.

151 Tato aktivita je nicméně více komplikovaná, než jak je tomu v případě Evropské unie či UNCITRAL, protože OAS nedisponuje tak efektivními nástroji. Více v: RULE, C. RORGERS, V. DEL DUCA, L. Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System For Cross - Border Small Value, High Volume Claims – OAS Developments. *Uniform Commercial Code Law Journal*, Vol. 42, 2010, 2010. Str. 222 - 255.

152 LÖEBL, Z. OAS Model Rules and new global ODR Rules. In *ODR and Consumers 2010 Colloquium November 2-3* [online]. 2010 in Vancouver, BC. Změněno 15.8.2010 [cit. 2012-03-16] Dostupné z: < <http://www.odrandconsumers2010.org/2010/08/15/oas-model-rules-and-new-global-odr-rules/> >.

153 *Lex informatica* je porovnatelné s *lex mercatoria*. Nelze však vidět *lex informatica* jako podmnožinu *lex mercatoria*. To je proto, že každý soubor obecných pravidel cílí na částečně jiné vztahy mezi stranami.

154 PATRIKIOS, A. The role of transnational online arbitration in regulating cross - border e - business – Part I. *Computer law & security report*, Vol. 24, 2008. Str. 69.

155 *Lex informatica* se ale potýká se stejným problémem, jako *lex mercatoria*, a tím je prostor pro využití takového souboru pravidel. *Lex mercatoria* je tedy možno využít na základě autonomie vůle subsidiárně pro otázky neupravené vnitrostátním či mezinárodním právem. O tomto více v: ROZEHNALOVÁ, N. Nestátní právo před českými soudy. In *Dny práva – 2008 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2008. Str. 735-738.

156 DEL DUCA, L., F., RULE, C., LOEBL, Z. Facilitating Expansion of Cross-Border E-Commerce-Developing a Global Online Dispute Resolution System (Lessons Derived from Existing ODR Systems - Work of the United Nations Commission on International Trade Law). *The Pennsylvania State University Legal Studies Research Paper*, No. 25-2011. Str. 1 - 27.

157 Třetí pracovní skupina bude zasedat od 21 do 25. května 2012. Na tento termín připravuje diskusi také o takovýchto globálních pravidlech. Je proto vhodné doporučit sledovat její činnost i nadále. O tomto více v: *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: further issues for con-*

dodává, že „zjednodušený systém, který by byl zaměřen pouze na jasně vymezený a fakticky jednoduchý právní nárok, by měl umožnit vyhnout se použití rozdílných národních úprav v různých jurisdikcích, které se potenciálně vztahují na e-commerce transakce.“¹⁵⁸ Co si ale vlastně představit pod globálním ODR systémem? U ODR poskytovatelů, kteří se budou účastnit tohoto programu, bude jasné, že budou poskytovat podobná pravidla. Budou muset projít akreditací, aby byla ověřena spolehlivost poskytovaných služeb; začlení komunikační a jazykové standardy; budou propojeni se zákaznickými centry. Účelem systému je zajistit datovou výměnu ve více jazycích zároveň tak, aby mohly být informace dostupné odkudkoli prostřednictvím centrální databáze. Obecně by tak měl systém sloužit k výměně poznatků. To podpoří transparentnost celého ODR procesu. S tím také souvisí úvaha o zřízení platformy (*cross - border ODR infrastructure platform*), která samotná nebude poskytovat ODR, ale která bude zajišťovat vzájemnou komunikaci mezi zúčastněnými poskytovateli ODR a nabídne jim potřebnou pomoc. První vize takového projektu byla představena Třetí pracovní skupině na konci roku 2011. V současnosti dojde k prvotnímu testování navrhovaných základních funkcí. Vše bude podpořeno mnohojazyčným komunikačním standardem ECRI či označením důvěryhodnosti. Další vývoj bude zaměřen hlavně na snahu o propojení největších poskytovatelů ODR. Záleží na přístupu zúčastněných, kteří rozhodnou, jestli bude projekt roztržštěn a poskytován v jednotlivých státech, nebo jestli dojde k vytvoření silného mezinárodně koordinovaného centrálního systému. Je také potřeba přesvědčit obchodníky, že prvotní investice do ODR rozhodování se navrátí a technické obtíže budou odstraněny.

V souvislosti s online řešením sporů nelze nezmínit návrh Evropské komise týkající se online alternativního řešení sporů, i když ten je primárně zaměřený na spotřebitele.¹⁵⁹ Tento návrh reaguje na neuspokojivou situaci při elektronickém obchodování, kdy absence vhodných nástrojů k vyřešení sporu strany odrazuje od dalšího online nakupování a snižuje tak obrát trhu. Cílem nařízení je zřízení evropské platformy pro online řešení sporů. Ta bude sloužit jako prostor umožňující komunikaci mezi spotřebiteli a obchodníky. Budou zde také evidováni a zaregistrováni poskytovatelé ODR. Tento přeshraniční nástroj umožní účastníkům podat formulářový návrh. Opodstatněný návrh bude zpracován

sideration in the conception of a global ODR framework [online]. United Nations Commission on International Trade Law Working Group III (Online Dispute Resolution) Twenty-fifth session New York, 21-25 May 2012. A/CN.9/WG.III/WP.113 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: < <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTID/V12/515/37/PDF/V1251537.pdf?OpenElement> >.

158 LÖEBL, Z. Global Rules for global ODR system? [online]. ODR and Consumers 2010. Změněno 9.8.2010 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <<http://www.odrandconsumers2010.org/2010/08/09/global-rules-for-global-odr-system/>>.

159 Pracovní dokument útvarů komise. Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů) a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů). [KOM(2011) 793 v konečném znění], [SEK(2011) 1408 v konečném znění].

a bude - li to možné, vyřešen do třiceti dnů. Informovanost o možnosti řešit spory pomocí ODR bude zajištěna prostřednictvím obchodníků, kteří poučí účastníky o takovéto možnosti. Návrh směrnice je jistě zajímavý, ale zároveň s ním vyvstávají problematické otázky, na které není zatím poskytnuta žádná odpověď. Asi největší problém představují náklady na zřízení systému. Je jasné, že ten se sám ze začátku nemůže samofinancovat, nicméně návrh o tomto zcela mlčí. Problémová je také nerovnováha mezi zkušenou a nezkušenou stranou tak, jak již bylo výše zmiňováno. Je nutné nejenom uživatele informovat o možnosti takového řešení sporu, ale rovněž je přesvědčit, aby ho využívali. Bělohávek a Šrotová také upozorňují na nezbytnou provázanost s národními procesními režimy a potřebu vypořádat se s rozdíly právních úprav ochrany spotřebitelů.¹⁶⁰ Je tak vidět, že očekávaný návrh obsahuje mnoho zásadních problémů, jejichž řešení zatím neexistuje. A jak upozorňuje také Cortés, právě potřeba jasných procesních pravidel a jasného řešení výše zmíněných otázek výrazně podpoří potenciální budoucí vývoj ODR metod v Evropské unii.¹⁶¹

Jak je vidět z výše uvedeného, všechny práce se nacházejí v začátcích, debaty jsou teoretické a je nutné počkat na praktické reakce ODR poskytovatelů a odborné veřejnosti. Evropská komise, OAS a UNCITRAL jsou klíčovými v tvorbě pravidel pro přeshraniční rozhodování sporů a jejich vzájemná diskuze přispěje k vyjasnění otázky, do jaké míry dojde k rozvinutí a používání ODR. Je třeba také vyzdvihnout vliv a činnost obchodníků a nadšenců, kteří byli až do nedávna těmi hlavními, kteří se na vývoji ODR řešení podíleli. Silný vliv budou mít i do budoucna tím, že tento systém budou využívat a tak zároveň testovat.

8. ODR Forum 2012¹⁶²

V souvislosti s předešlým nelze nezmínit konferenci, jako jedinou specializovanou na vývoj a možnosti ODR, konající se jednou ročně. V roce 2012 připadlo místo konání na Prahu (v prostorách matematicko - fyzikální fakulty na Malé straně) a to ne náhodou. Jedním z hlavních organizátorů tohoto fóra je Zbyněk Löbel. Ten patří mezi iniciátory činnosti Třetí pracovní skupiny, podařilo se mu také spolupodílet se na realizaci projektu pro vytvoření globálního centra pro řešení sporů o komunitární a generická doménová jména vedeného pod Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.¹⁶³

160 BĚLOHLÁVEK, A. J. ŠROTOVÁ, E. Návrhy Evropské komise ohledně alternativního řešení spotřebitelských sporů a ohledně spotřebitelských sporů z 29. listopadu 2011 a vliv na rozhodčí řízení. *Právní rádce* číslo 2/2012. Str. 29 - 32.

161 CORTÉS, P. Developing Online Dispute Resolution for Consumers in the EU: A Proposal for the Regulation of Accredited Providers. *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 19, No. 2, 2011. Str. 27.

162 *ODR Prague 2012* [online]. [cit. 2012-10-29]. Dostupné z: <<http://www.odr2012.org/>>.

163 *Arbitration center for internet disputes* [online]. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: <<http://www.adr.eu/>>.

Konference se zaměřovala na aktuální i budoucí postavení ODR. Diskuse a workshopy se snažili nalézt konkrétní řešení nebo alespoň jeho nástin. Není účelem tohoto článku prezentovat jednotlivé dílčí závěry; je však namístě stručně poskytnout celkový pohled na problematiku spojenou nejen s online mimosoudním rozhodováním, ale i komunikací mezi odbornou veřejností.

Na začátku byla stanovena nejnnutnější potřeba, a to „snaha vymanit se z debat teoretických, nutnost inspirovat se již fungujícími systémy a rozšířit možnosti, které poskytuje ODR, do světa.“ Debaty se však vždy přiblížily zpět k základním otázkám teorie. Laik by se tak nedokázal zbavit dojmu, že právě pevný teoretický podklad pro ODR stále chybí. To je však nutné rozporovat; tyto diskuse jsou již delší dobu považovány za ukončené, základy fungování ODR jednoznačně stanoveny, tudíž takovéto úvahy se jeví jako bezpředmětné. Praktický přínos nicméně přinesla prezentace fungujících systémů od rozhodování sporů vzniklých při online obchodování na eBay přes UDRP např. po rozvodové řízení v Austrálii. Nový pohled nabídly i prezentace čerstvých absolventů, kterých jsem byl jako řečník také účasten.

Na závěr tedy bylo nutné odpovědět na základní otázku: jak zajistit funkčnost zejména u přeshraničního online mimosoudního rozhodování sporů? Řešení však není jednoznačné a proto závěr konference vyzněl spíše jako apel na zúčastněné, aby se pokusili iniciovat propojení jednotlivých systémů, vzájemně spolupracovat.

9. Dílčí závěr¹⁶⁴

Reiling ve své práci prezentovala zajímavý přístup ke spravedlnosti za použití informačních technologií. Ač se zabývala hlavně eJustice a přístupem k soudnímu systému, okrajově řešila také alternativní řešení sporů. Z jejích závěrů si lze vzít jedno důležité ponaučení. Přestože informační technologie významně zlepšují přístup k soudu a dostupnost soudního rozhodnutí, nelze je přeceňovat. I bez použití vysoce sofistikovaných nástrojů výměny elektronických informací lze zajistit rozhodnutí sporu. Plná elektronická správa souborů a informací není absolutní podmínkou pro poskytnutí výrazně lepšího přístupu k soudu (i rozhodčímu). Navíc je psychologicky důležitá být i jen možnost, že existuje přímá asistence konkrétní osoby v okamžiku, kdy se jedna ze stran nebude samostatně schopna řídit poskytnutými instrukcemi a návody a bude si připadat ztracena mezi elektronickými nástroji.¹⁶⁵

Lze konstatovat, že internet s jistotou poskytuje výhody pro mimosoudní řešení sporů online. Rychlost výměny informací, snížení nákladů na vedení řízení i elektronické spravování celého procesu ale nejsou jedinými faktory, které zvyšují efektivitu vedení

sporu. Záleží hlavně na stranách samotných a na jejich přístupu, aby zhodnotily, jestli je pro ně takovéto řešení sporů výhodné. Pokud strany ví, že online mimosoudní řešení sporů je nevhodné pro jejich spor, je rozhodování odsouzeno již předem k neúspěchu. Jejich pozitivní přístup a přesvědčení o správnosti online řešení je zásadní a vyústuje ve zdárné vyřešení sporu bez nutnosti využít tvrdých donucovacích nástrojů.

Lze tedy konstatovat, že když strany důvěřují procesu a přistupují k němu strážlivě, vede online prvek k zásadnímu zvýšení efektivity rozhodování sporu. ODR navíc díky rychlosti a nízkým procesním nákladům řeší i spory o nízkou, méně zajímavou spornou částku, které by jinak vůbec nebyly řešeny. Tradiční soudní mechanismy v těchto případech neposkytují vhodné řešení. Dojde tedy ke zvýšení počtu rozhodnutých sporů zvláště při přeshraničním obchodování. Online prvek poskytuje důležité nástroje pro urychlení komunikace, tedy pro vyřešení sporu. Ukazuje tak budoucí potenciál a trendy v dalším vývoji závazného mimosoudního řešení sporu.

Obzvláště nezávazná ODR řešení jsou tak praktická, efektivní a slouží všeobecnému prospěchu při přeshraničním obchodování. Jejich „tahounem“ je převážně soukromá sféra. Ale právě rychlost a efektivita může potlačit samotnou předvídatelnost¹⁶⁶, jistotu, spravedlnost. Takovou vadu lze ovšem částečně zhojit zapojením právních odborníků, kteří předvídatelnost, jistotu a spravedlnost procesu prosadí a ohlížejí.

10. Mezinárodní právní rámec pro online rozhodčí řízení

Právní regulace online rozhodčího řízení je roztržštěná. Třetí pracovní skupina se zaměřuje na vývoj Vzorového zákona ODR, který však zatím nezastává konkrétnější právní názory díky stále probíhajícím diskusím o budoucím vývoji. Jedním z klíčových pramenů mezinárodního práva je Newyorská úmluva.¹⁶⁷

Velmi důležitým soft law pramenem je vzorový zákon pro mezinárodní obchodní arbitráž (UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, dále jen „Vzorový zákon UNCITRAL“)¹⁶⁸, který je aplikován jen v takovém případě, pokud je místo konání rozhodčího řízení na území smluvního státu.¹⁶⁹ Nelze zapomenout na další dvoustranné či vícestranné mezinárodní úmluvy, není však nutné k nim v tomto

¹⁶⁶ Toto bylo zdůrazněno v kapitole 7. *Uniform Domain - Name Dispute Resolution Policy jako nezávazné rozhodčí řízení.*

¹⁶⁷ Nelze alespoň nezmínit Vnitro - americkou úmluvu o mezinárodní obchodní arbitráži známou také jako Panamskou úmluvu. Ta byla ratifikována 19 americkými státy, například USA, Mexikem nebo Brazílií. Pro potřeby tohoto textu však není účelné na tuto úmluvu odkazovat, protože sleduje obdobný cíl jako zbytek mezinárodněprávní úpravy. Inter - American Convention on International Commercial Arbitration, 1975 Done at Panama City, January 30, 1975 O.A.S.T.S. No. 42, 14 I.L.M. 336 (1975).

¹⁶⁸ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

¹⁶⁹ Článek 1 odst. 2 ale stanovuje, že některá ustanovení se aplikují i v jiných než ve smluvních státech, kde je místo konání rozhodčího řízení.

¹⁶⁴ Jedná se o shrnutí kapitol 6. *Silné a slabé stránky rozhodování sporů online*, 7. *Uniform Domain - Name Dispute Resolution Policy jako nezávazné rozhodčí řízení*, 8. *Činnost Třetí pracovní skupiny (UNCITRAL Working Group III) a 9. Budoucí vývoj ODR.*

¹⁶⁵ REILING, D. *Technology for Justice. How Information Technology Can Support Judicial Reform.* Leiden: Leiden University Press, 2009. Str. 202 - 206.

textu dále přihlížet.¹⁷⁰ Je také nezbytné konfrontovat podmínky pro platnost online procesu i nálezu s národními právními úpravami. K tomu bude užito srovnání s českým právním řádem.

10.1. Online (elektronická) rozhodčí smlouva

Hlavní problémy, spojené s uzavřením online rozhodčí smlouvy, jsou spojeny s požadavkem písemné formy takové smlouvy. Článek II odst. 1 Newyorské úmluvy říká, že „každý Smluvní stát uzná písemnou dohodu.“ Vzorový zákon UNCITRAL přistupuje k problematice odlišně. Původní verze vzorového zákona UNCITRAL zmiňovala ve svém článku 7 odst. 2 také, že „rozhodčí smlouva musí mít písemnou formu.“ Nicméně v roce 2006 došlo k její revizi, která byla reakcí na rychle se vyvíjející mezinárodní obchodní praktiky. Nově jsou poskytnuty na výběr dvě možnosti. První možnost vychází z původního požadavku, podmínkou ale není písemná podoba, ale záznam o uzavření rozhodčí smlouvy. Tedy strany mohou online rozhodčí smlouvu uzavřít i ústně, pokud však tato dohoda bude nějakým způsobem zachycena. Písaná forma je také splněna, pokud strany uzavřou smlouvu s pomocí elektronické komunikace.¹⁷¹ Druhá liberálnější, ale také potenciálně problematická možnost „definuje rozhodčí dohodu takovým způsobem, že ta nemusí splnit žádný formální požadavek.“¹⁷²

V národních úpravách obecně lze ale spatřovat moderní přístup k uzavírání rozhodčí smlouvy. I česká právní úprava volí tento přístup. Ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“) potvrzuje, že je písemná forma naplněna i při sjednání rozhodčí smlouvy užitím elektronických prostředků. Na tomto místě je nutné se vypořádat s určením stran. Toto ustanovení deklaruje, že osoba, která rozhodčí smlouvu sjednala, musí být identifikována. To ale neznamená, že musí dojít k naplnění takové podmínky pouze užitím

elektronického podpisu.¹⁷³ To potvrzuje také Bělohlávek v komentáři rozhodčího zákona, když podpůrně uvádí rozhodčí nález Rozhodčího soudu HK a AK.¹⁷⁴ Nelze tedy pochybovat o tom, že strany jsou pro požadavky zákona o rozhodčím řízení dostatečně identifikovány na základě výměny emailové komunikace bez nutnosti ověření elektronickým podpisem.

Otázka, jestli lze uzavřít rozhodčí smlouvu pomocí nástrojů elektronické komunikace, musí být zodpovězena dále v souvislosti s Newyorskou úmluvou. Článek II odst. 2 říká, že je možné smlouvu „obsaženou ve výměně dopisů nebo telegramů“ chápat jako písemnou. Je potřeba brát v potaz, že úmluva byla uzavřena v době, kdy bylo nemožné předpokládat jakýkoli druh elektronické komunikace. Ve světle tohoto ustanovení a snahy reflektovat vyvíjející se technologie je možné toto ustanovení interpretovat tak, že nezakazuje uzavření smlouvy pomocí elektronické komunikace. Názor, že písemná forma znamená listinnou podobu a ne data na datovém nosiči, musí být brán jako v současnosti nedostačující.¹⁷⁵

Státy si byly vědomy možné problematické interpretace a harmonizace Newyorské úmluvy, a proto přijaly Úmluvu OSN o užití elektronických sdělovacích prostředků v mezinárodních smlouvách.¹⁷⁶ Dle článku 8 odst. 1 je stanoveno, že platnost smlouvy nelze popřít jen na základě toho faktu, že došlo k jejímu uzavření užitím elektronické komunikace. Článek 9 odst. 2 jednoznačně stanovuje, že pokud vnitrostátní právo volá po písemné formě, tak je tato naplněna, když strany uzavřou smlouvu pomocí elektronických nástrojů, na které je možno v budoucnu odkazovat. Článek 20 dále stanovuje, že ustanovení této úmluvy se vztahují na využívání elektronické komunikace v souvislosti s tvorbou nebo plněním smlouvy, na kterou se aplikuje mimo jiné Newyorská úmluva. Úmluvou je tak poskytnuto důležité interpretační vodítko. Největším problémem této úmluvy je však její neúspěch. K dnešnímu dni ji ratifi-

170 Je však vhodné některé takové smlouvy alespoň zmínit.

Mezinárodní mnohostranné úmluvy: Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (známá také jako Ženevská úmluva), Inter - American Convention on International Commercial Arbitration (úmluva mezi státy Latinské Ameriky a USA známá také jako Panamská úmluva), Riyadh Arab Agreement for Judicial Cooperation, 6 April 1983 (úmluva mezi arabskými státy), Předpis č. 420/1992 Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, částka: 083/1992 (Washingtonská úmluva), některé úmluvy o mezinárodní přípravě jako například Vyhláška

č. 8/1985 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 2. srpna 1984 o Úmluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), částka: 002/1985.

Mezinárodní dvoustranné úmluvy: dvoustranné úmluvy o právní pomoci, dvoustranné smlouvy o podpoře investování a ochraně investic.

171 Možnost I: Článek 7 odst. 3. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

172 „...defines the arbitration agreement in a manner that omits any form requirement...“. Odstavec 19. Část druhá: Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat on the 1985. Například Francie adoptovala tento vzorový zákon, a tudíž rezignuje na jakoukoli formu uzavření rozhodčí smlouvy. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

173 „Písemná forma je zachována i tehdy, je-li rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopísem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejího obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.“ § 3 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

174 K této problematice se jasně vyjádřil Rozhodčí soud při HK a AK. Žalovaný namítal nedostatek pravomoci rozhodčího soudu z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy uzavřené výměnou emailových zpráv na základě toho, že strany nebyly identifikovány elektronickým podpisem. Soud tuto námitku zamítl. Smlouva byla uzavřena platně dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení a to proto, že užití elektronické prostředky umožňují zachycení obsahu konverzace (tedy nabídku a akceptaci) a také určení osob, které tuto smlouvu sjednaly. Není tak potřeba určit takové osoby užitím elektronického podpisu. Určení osob je otázkou důkazů, nikoli otázkou formy potřebné pro identifikaci stran. Tedy žalobce, který užitím emailové komunikace uzavřel platně rozhodčí doložku, nese důkazní břemeno k prokázání toho, že sám není původce této emailové konverzace. Nález Rozhodčího soudu při hospodářské komoře a agrární komoře České republiky, sp. zn. Rsp 16/2004. BĚLOHLÁVEK, A., J. *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* Praha: C.H.Beck, 2004. Str. 51.

175 KAUFMANN - KOHLER, G. 2005. Online Dispute Resolution and its Significance for International Commercial Arbitration. In *Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution.* ICC Publishing, Publication 693. Str. 448.

176 United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts. 2007. Sales No. E.07.V.2.

kovaly pouze dva státy na světě.¹⁷⁷ Stává se tak „pouze“ užitečným soft law pramenem.

Lze ale argumentovat v tom smyslu, že telegrafickou komunikací lze připodobnit ke komunikaci elektronické. V obou případech je informace přeměněna na určitý druh signálu, přenesena a poté opět dekódována do čitelné formy. Proto je potřeba interpretovat článek II odst. 2 Newyorské úmluvy tak, že pro uzavření rozhodčí smlouvy není kladena žádná podmínka uzavřít takovou smlouvu v papírové formě. Je potřeba zdůraznit, že v případě telegrafické komunikace, kterou Newyorská úmluva považuje za dostatečnou pro uzavření rozhodčí smlouvy, nelze tuto podepsat ani jednou ze stran díky dálkovému charakteru komunikace. Celý proces uzavírání smlouvy je nutné vykládat také s ohledem na článek VII Newyorské úmluvy, který zmiňuje zásadu nejvýhodnějšího zacházení a v odstavci 2. potom zásadu kompatibility.¹⁷⁸

Van den Berg upozorňuje na rozhodnutí norského odvolacího soudu, který odmítl uznat a vykonat rozhodčí nálezný podle článku II a IV Newyorské úmluvy, kdy judikoval, že emailová komunikace sice obsahovala smlouvu, ale nebyla v potřebném smyslu podepsána, tedy nesplňuje podmínky dle požadavků Newyorské úmluvy.¹⁷⁹ Lze se tedy ztotožnit s názorem Kyselovské, že „nelze automaticky předpokládat, že analogie mezi telegramem a emailem bude národními soudy automaticky přijímána.“¹⁸⁰

V tomto kontextu bylo navrhováno, aby byl článek II v tomto smyslu pozměněn, ale to bylo odmítnuto pro značnou komplikovanost a ne příliš velkou účelnost. Podpůrné interpretační nástroje by posloužily lépe. Veeder zdůrazňuje, že není potřeba Newyorskou úmluvu reformovat. Aplikace úmluv by měla být založena především na flexibilní interpretaci a snaha tuto úspěšnou úmluvu nějak reformovat by měla být odmítnuta.¹⁸¹

V roce 2006 UNCITRAL adoptovala doporučení, jak interpretovat článek II odst. 2 Newyorské úmluvy. Stanovuje, že vyjmenování nástrojů pro uzavření platné rozhodčí smlouvy v tomto článku je pouze demonstrační. Jinými slovy tedy podmínka písemné rozhodčí smlouvy není omezena pouze na uzavření této výměnou dopisů či telegramů, protože takováto interpretace by odporovala flexibilnímu smyslu úmluvy. Je vhodné argumentačně podpořit ustanovení Newyorské úmluvy ustanovením vzorového zákona UNCITRAL. Navíc užitím teleologické a historické interpretace musíme také dojít jednoznačně k závěru, že Newyorská úmluva byla sestavována jako revoluční nástroj, který počítal s uzavíráním rozhodčích smluv s využitím nejmodernějších prostředků. Halla zdůrazňuje, že tato úmluva byla na svou dobu velmi moderní. Podotýká, že byla moderní

dokonce i pro tvůrce, kteří se však spokojili pouze se zmínkou telegrafické komunikace.¹⁸² Proto by také elektronická kontraktace měla být akceptovatelná ustanoveními Newyorské úmluvy.¹⁸³

Vyjádření souhlasu kliknutím na tlačítko „souhlasím“ nemusí nutně znamenat, že by dohoda o vedení sporu před soudem byla vždy platná. Je obecně přípustné takovou dohodu uzavřít, pokud je jasně odkázáno na rozhodčí smlouvu. Kaufmann - Kohler tvrdí, že je „obecnou tendencí akceptovat inkorporaci odkazem, pokud má smluvní strana praktickou možnost seznámit se s obsahem rozhodčí smlouvy“, což je v mezinárodním obchodě kontraktace obvyklá. Neměl by tak vzniknout aplikační problém s Newyorskou úmluvou nebo vzorovým zákonem UNCITRAL a takováto smlouva by tedy dle všeho měla být platná.¹⁸⁴

Je ale nutné výše zmíněné srovnat s případem *Specht v Netscape Communications*¹⁸⁵, který diskutoval problematiku akceptace na odkazovanou rozhodčí doložku souhlasem s click - wrap smlouvou. Byla zde diskutována také rozdílnost mezi B2B a B2C transakcemi. Obranou strany, která nesouhlasila s takovouto akceptací rozhodčí doložky, bylo, že „rozhodčí doložka nebyla zvýrazněna, ale jednoduše pohřbena mezi všeobecnými podmínkami, které jí byly zaslány.“ Soud řekl, že „tato argumentace ale není vždy uznatelná zejména v B2B smlouvách do té chvíle, kdy je ještě pořád snadno čitelná a srozumitelná v kontextu všeobecných podmínek.“ V anglo - americkém právu je tak obecně problematika jasného / nejasného odkazování řešena judikaturou. Například v rozhodnutí *Modern Buildings Ltd. v MF Kent Services Ltd.*¹⁸⁶ bylo zdůrazněno, že standardní formulářová smlouva odkazující na jinou smlouvu obsahující ujednání o rozhodčím řízení zakládá platné ujednání o vedení sporu před rozhodčím soudem. Na druhou stranu rozhodnutí *Aughton*¹⁸⁷ stanovilo, že „rozhodčí doložka nemůže být inkorporována na základě pouhého odkazu na všeobecné podmínky jiné smlouvy, která obsahuje tuto rozhodčí doložku.“¹⁸⁸ Je tedy nutné doplnit tvrzení Kaufmann - Kohler zmíněné v předešlém odstavci o to,¹⁸⁹ že je nutné přihlídnout k vnitrostátnímu právu a judikatuře soudů. Kontinentální právo se ale obecně k této problema-

182 HALLA, S. Arbitration going online - new challenges in 21st century? *Masaryk University Journal of Law and Technology* 2 / 2011 [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://mujlt.law.muni.cz/storage/1327961100_sb_05-halla.pdf>. Str. 221.

183 Obecně je právem akceptovatelné, když strana souhlasí s rozhodčí doložkou kliknutím na tlačítko „souhlasím“.

184 KAUFMANN - KOHLER, G. 2005. Online Dispute Resolution and its Significance for International Commercial Arbitration. In *Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution*. ICC Publishing, Publication 693. Str. 447.

185 *Specht v Netscape Communications Corp* 2001 WL 755396, 150 F. Supp. 2d 585 (S.D.N.Y., July 5, 2001).

186 *Modern Buildings (Wales) Ltd v Limmer & Trinidad Co Ltd* [1975] 1 W.L.R. 1281; [1975] 2 All E.R. 549 CA.

187 *Aughton Ltd (formerly Aughton Group Ltd) v MF Kent Services Ltd* (1991) 57 B.L.R. 1.

188 Jsou tak stanoveny jasné hranice pro inkorporaci rozhodčí smlouvy odkazem i v případě kontraktace mezi obchodníky. Toto je potřeba srovnat s dalším odstavcem popisujícím přístup českého a obecně kontinentálního práva.

189 Tedy že je „obecnou tendencí akceptovat inkorporaci odkazem, pokud má smluvní strana praktickou možnost seznámit se s obsahem rozhodčí smlouvy.“

177 *Tamtéž.*

178 O tomto více v: SVOBODOVÁ, K. Newyorská úmluva a autonomie vůle stran v mezinárodním rozhodčím řízení. In *COFOLA 2009: the Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University, 2009. 18 Str.

179 VAN DEN BERG, A. J. New York Convention of 1958: Refusals of Enforcement. *ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 18, No. 2, 2007. Str. 4.

180 KYSELOVSKÁ, T. Vybrané otázky arbitrability sporů a internet. In *COFOLA 2010: the Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University, 2010. Str. 6.

181 VEEDER, V., V. Is there a need to revise the New York Convention? *Journal of International Dispute Settlement*, Vol. 1(2), 2010. Str. 499 - 506.

tice staví poněkud striktněji. Případ *Bomar Oil* zdůrazňuje, že rozhodčí doložka, která je součástí obchodních podmínek, je platná jen tehdy, jestliže strany spolu obchodují již delší dobu. Lze tedy předpokládat, že jsou náležitě s obsahem těchto obchodních podmínek seznámeny.¹⁹⁰

Novela zákona o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, která nabude účinnosti dne 1. dubna 2012, poskytuje na tuto problematiku jednoznačnou odpověď. „*Sjednává-li se rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze sportřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná.*“¹⁹¹ U obchodních smluv ale bude platné sjednání smlouvy, která bude odkazovat na všeobecné podmínky. Na tomto místě je vhodné uvažovat také o uzavření rozhodčí smlouvy ústní formou, respektive ústním či konkludentním souhlasem s všeobecnými podmínkami, které obsahují rozhodčí doložku. Na takovou situaci reaguje ustanovení § 3 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení.¹⁹² „*Podpisem potvrzení objednávky, obsahující ve Všeobecných prodejních a dodacích podmínkách rozhodčí doložku, se strany podrobily platně rozhodčímu soudu, v jehož prospěch byla předmětná rozhodčí doložka formulována.*“¹⁹³ Dále může nastat situace, kdy je písemný návrh hlavní smlouvy akceptován konkludentně, tedy typicky, pokud strana počala s plněním, aniž by návrh jinak uznala. Rozehnalová se přiklání k tomu názoru, že pokud nebyla platnost smlouvy touto stranou rozporována, soud může konstatovat založení své pravomoci.¹⁹⁴ Je nutné zmínit možnost uzavření dohody ústně a potvrdit ji písemně až dodatečně a to například do protokolu. Ustanovení Řádu Rozhodčího soudu při HK a AK ČR toto výslovně povoluje.¹⁹⁵ Obecně je tedy takováto forma uzavření rozhodčí smlouvy možná. Skýtá však určité problémy. Je tak nutné počítat s tím, že se účinky uzavření rozhodčí smlouvy vztahují až k samotné existenci rozhodčí smlouvy uzavřené

dodatečně - písemně, tedy ne od samotného podání návrhu na zahájení řízení na základě ústního ujednání stran.¹⁹⁶

Analogicky lze přirovnat výměnu dopisů dle ustanovení Newyorské úmluvy k výměně emailů a to na základě liberální argumentace naznačené výše.¹⁹⁷ Lze ale stejně tvrdit i v případě komunikace v rámci online platformy? Ve chvíli, kdy strana B otevře webovou stránku platformy, jsou data přenesena z počítače strany A a obsah se ukládá na počítač strany B.¹⁹⁸ Poté, co strana B akceptuje informaci jí dodanou, popřípadě ji i upraví, je stránka takovým způsobem změněna a zobrazena na počítači strany A. Dochází tedy k výměně informací. I v tomto případě proto lze říci, že takováto komunikace je rovněž srovnatelná s výměnou dopisů či telegramů.

Toto tvrzení je nezbytně argumentačně podpořit ustanoveními Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu („UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce“). Článek 6 odst. 1 říká, že tam „*kde právo vyžaduje informace v písemné formě, je tento požadavek splněn také formou datové zprávy, pokud je informace ... použitelná pro pozdější odkaz.*“¹⁹⁹ Dále je jednoznačně vysvětleno, že datovou zprávou je myšlen email a jiná elektronická výměna dat.²⁰⁰ Informaci nesmí být odepřen právní účinek, platnost nebo vynutitelnost pouze z toho důvodu, že není obsažena v datové zprávě, která sama deklaruje takový právní účinek.²⁰¹ Vzorový zákon nabízí ucelený pohled na elektronickou kontraktaci a podporuje tvrzení, že o platnosti rozhodčí smlouvy, uzavřené elektronicky, nemůže být pochyb.²⁰² Vzorový zákon vedl evropské státy k zakotvení Směrnice o elektronickém obchodu.²⁰³ Jedním ze smyslů je postavit elektronickou kontraktaci na rovně listinné, respektive zrovnoprávnit různé druhy nosičů informací. Článek 17 předpokládá elektronické řešení sporů, když výslovně klade povinnost členským státům, aby jejich právní úprava dovolovala mimosoudní řešení sporů s užitím vhodných elektronických prostředků.

190 Rozhodnutí Cour d'Appel ze dne 9.12.1993 ve věci *Bomar Oil NV (Netb. Antilles) v. ETAP – l'Entreprise Tunisienne d'Activités Pétrolières (Tunisia)*, sp. zn. 9.11.1993, Cour de d'Appel, Versailles, XVII YBCA 488 - 490 (1992). O tomto více v: VAN DEN BERG, A. J. *Yearbook Commercial Arbitration 1995 Volume XX*. The Hague: Kluwer Law International, 1995. Str. 660 – 662.

191 *Sněmovní tisk 371. Novela z. o rozhodčím řízení* [online]. Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=371&O=6>.

192 „*Tvoří-li však rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.*“

193 Rozhodčí náleží Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, sp. zn. Rsp. 57/62. Uvedeno v: BĚ-LOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2004. Str. 50.

194 Je vhodné zmínit i situaci, kdy by strana rozporovala takovouto platnost uzavření rozhodčí smlouvy.

Z ustanovení § 3 odst. 2 vyplývá, že pokud strana započala s plněním (tedy přijala písemný návrh hlavní smlouvy takovým způsobem, ze kterého je patrný její souhlas), tak je jen otázkou důkazního řízení její chování prokázat.

195 § 1 odst. 2 písm b). *Řád (úplně znění ke dni 1.2.2007) Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky pro vnitrostátní spory* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupný z: <http://www.soud.cz/rady/rad-pro-vnitrostátni-spory-2007>.

196 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 144 - 145.

197 Srovnejte s: CACHARD, O. *International Commercial Arbitration*. 5.9 Electronic Arbitration. In *United Nations Conference on Trade and Development*. UNCTAD/EDM/Misc.232/Add.20. Str. 20.

198 Výraz „ukládá“ může být pouze dočasný v případě online platformy, nicméně tato skutečnost není na překážku.

199 Článek 6 odst. 1. UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.

200 Článek 2 (a). UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.

201 Doplněný Článek 5 bis. UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.

202 Problémem je ale opět počet států, které k tomuto vzorovému zákonu přistoupily.

203 Článek 9 odst. 1 je stejný jako ustanovení článku 8 odst. 1 Úmluvy OSN o užití elektronických sdělovacích prostředků v mezinárodních smlouvách zmíněné výše. Říká, že smlouva nemůže být zbavena platnosti a účinnosti pouze na základě skutečnosti, že byla uzavřena elektronicky. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“). Úřední věstník L 167, 22.06.2001. Str. 10 - 19.

Na základě výše argumentovaného je tedy nutné konstatovat, že lze platně uzavřít elektronickou rozhodčí smlouvu.

10.2. Online (elektronické) rozhodčí řízení

Může rozhodce rozhodnout o použití online nástrojů, i když si toto strany výslovně nezvolily? Vzorový zákon UNCITRAL podporuje tvrzení, že tato možnost není vyloučena, když říká, že „rozhodčí soud může vést rozhodčí řízení takovým způsobem, jaký uzná za vhodné,“²⁰⁴ pokud to ovšem respektuje dohodu mezi stranami. Ve vhodných případech by se dalo teoreticky argumentovat, že takovýto druh výměny informací je vhodné použít proto, aby proces postupoval dále v co nejkratším možném čase.²⁰⁵ Strany si musí být jisty, že pravidla daného rozhodčího soudu mluví o možnosti vést řízení online a jestliže tomu tak není, tak se v tomto smyslu mohou dohodnout. Pokud by ale došlo k porušení dohody mezi stranami a byla zvolena elektronická komunikace proti jejich vůli, znamenalo by to vždy ztrátu možnosti vymáhat rozhodnutí ve smyslu článku V odst. 1 písm. d) Newyorské úmluvy.

10.2.1. Výslech stran

Problematické je, pokud dohoda či procesní pravidla online řízení nespécifikují, je - li nutné účastníky řízení vyslechnout. Je nutné je vůbec vyslechnout či nařídit slyšení?²⁰⁶ Obecně se vnitrostátní úpravy dělí na dvě skupiny. Například zákon o rozhodčím řízení nařizuje, že jednání je ústní, pokud se strany nedohodnou jinak. Strany tak disponují možností rozhodnout, že se ústní řízení konat nebude. Naopak anglický rozhodčí zákon stanovuje, že *a priori* není jednání ústní, pokud se na tom ovšem strany nedohodnou, nebo tak nestanoví rozhodčí.²⁰⁷ Pro vynutitelnost nálezu v režimu Newyorské úmluvy musí být stranám poskytnuty stejné příležitosti. Pokud ale nebude vyslechnuta ani jedna z nich, nelze to považovat za překážku pro vymahatelnost.²⁰⁸ Článek 24 odst. 1 vzorového zákona UNCITRAL zmiňuje, že „rozhodčí soud rozhodne, zda přistoupí k ústnímu slyšení pro předložení důkazů nebo argumentů, nebo jestli by měl být proces založen dále jenom na předložených dokumentech a jiných materiálech... Pokud se strany dohodly, že se

nebude žádné slyšení konat, nařídí soud takové slyšení jen ve vhodné fázi procesu, pokud o toto bude stranou požádáno.“ To je ale potřeba srovnat s národními úpravami. Národní úpravy je možné obecně rozdělit na dvě skupiny. Například skotský a anglický zákon neposkytuje žádné obecné pravidlo pro vyslechnutí stran, pokud tyto se samostatně na tomto nedohodnou. Naproti tomu ve francouzském, německém či českém právním řádu je toto právo zakotveno.

V rámci online rozhodčího řízení tedy lze nařídit slyšení. Lze ale vždy doporučit, aby bylo vše nahráváno a zaznamenáváno zvláště při komunikaci v reálném čase tak, aby naplnilo potřebnou podmínku, že lze k tomuto odkazovat i v budoucnu.

Pokud spor rozhoduje více rozhodců, zůstává otázkou, jestli se musí sejít na jednom místě, nebo postačí jejich vzájemná komunikace. Tato podmínka není vyžadována novějšími předpisy týkajícími se rozhodčího řízení, tedy na rozhodce není takový nárok, aby se potkali na jednom místě a rozhodli o sporu, kladen. Rozhodnutí *European Grain and Shipping Ltd. v Johnson*, i když je starší, toto dokládá. Je uvedeno, že „praxe mezi rozhodci je taková, že jeden z rozhodců vytvoří návrh nálezu a pošle jej dalším rozhodcům na posouzení a vyjádření se. Další z rozhodců navrhne změny či dodatky a pošle všem toto vyjádření. Takto je návrh posílán tam a zpět, dokud není dosaženo shody.“²⁰⁹ Pokud strany obecně netrvají na ústním projednání, není kladen žádný zákonný požadavek na to, aby se rozhodci scházeli nejen k vytvoření nálezu, ale ve všech fázích procesu. Nic tedy nebrání tomu, aby rozhodci od začátku komunikovali mezi sebou elektronicky a v závěru pak vydali podepsaný nálezu.

10.2.2. Místo konání online rozhodčího řízení

Pro rozhodčí řízení online, kdy strany i rozhodci jsou od sebe vzdáleni, je obtížné stanovit místo konání nutné pro vynutitelnost rozhodnutí. V tomto kontextu například Yu a Nasir zmiňují *de lege ferenda* delokalizovanou teorii vzhledem k online rozhodčímu řízení.²¹⁰ Nelze pochybovat o tom, že je nutné určit místo konání rozhodčího řízení pro snadnější determinaci rozhodného práva. Yu a Nasir však uvažovali o plně delokalizované teorii, kdy by místo konání rozhodčího řízení nehrálo žádnou roli v určení rozhodného práva. Obdobná teorie není mezinárodním právem akceptovatelná v případě klasických mezinárodních rozhodčích řízení²¹¹ a nelze pochybovat, že takovéto úvahy jsou v současnosti i v případě ODR liché. Akceptace takové teorie by nutně vedla ke změně chápání mezinárodního rozhodčího řízení, protože ani současná *lex mercatoria* nedokáže úspěšně fungovat bez určení místa konání řízení. Newyorská úmluva sama klade ve svém článku V odst. 1 písm. d) podmínku pro vymahatelnost nálezu, kdy je nutné určit právní režim

204 Článek 19 odst. 2. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

205 V tomto smyslu hovoří například článek 20 odst. 1. *The Rules of Arbitration. International Chamber of Commerce, The World's Business Organization. ICC 05/2010* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/rules_arb_english.pdf>.

206 Je nutné se také zamyslet nad mezinárodní legislativou ve vztahu ke spravedlivému procesu. Například Úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod toto upravuje ve svém článku 6 odst. 1. Existují rozporné názory na to, jestli se tato úmluva na rozhodčí řízení vztahuje. Jako hlavní argument sloužící k využití úmluvy slouží ten fakt, že stát musí garantovat, aby i rozhodčí řízení zaručovalo spravedlivý průběh procesu. O tomto více v: ROZEHNALOVÁ, N. op. cit. Str. 82. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, částka 041/1992.

207 Sekce 34. English Arbitration Act 1996. CHAPTER 23.

208 VAN DEN BERG, A., J. The New York Convention of 1958: An Overview. *Yearbook Commercial Arbitration 2003*, Vol. XXVIII, 2003. Str. 19.

209 *European Grain & Shipping Ltd v Johnston* [1982] 3 All ER 989 (992).

210 YU, H. NASIR, M. Can online arbitration exist within the traditional arbitration framework? *Journal of International Arbitration*, vol. 20 (5), 2003. Str. 463.

211 JANIČIJEVIĆ, D. Delocalization in International Commercial Arbitration. *Law and Politics*, Vol. 3, No. 1, 2005. Str. 63 - 71.

rozhodčího řízení (atd.). Tedy je nutné stanovit zemi, kde se rozhodčí řízení koná, jinak by nemohlo dojít k uznání a výkonu nálezu ve smyslu mezinárodního práva. Newyorská úmluva dále stanovuje podmínku v článku V odst. 1 písm. a), kdy nález nelze vykonat, pokud dohoda o rozhodčím řízení „není platná podle práva, jemuž strany tuto dohodu podrobily, nebo, v nedostatku odkazu v tomto směru, podle práva země, kde nález byl vydán.“ Článek 20 vzorového zákona UNCITRAL stranám umožňuje si smluvně vybrat místo konání rozhodčího řízení. Pokud tato volba chybí, zvolí jej rozhodčí. Problém s výběrem místa konání rozhodčího řízení ale nesmí být považován za zásadní. Buď si jej mohou vybrat strany, nebo popřípadě tuto volbu přenechat na rozhodčích či na pravidlech institucí. Výběr není omezen a navíc neexistuje žádná špatná volba, za kterou by byly strany potrestány, až tedy na volbu práva stranám nevyhovujícího. Proto je vhodné doporučit stranám či rozhodcům, aby v případě volby místa konání řízení volili ten stát, který se staví moderně a pozitivně k online rozhodování sporů.

„Místo konání rozhodčího řízení je nejvhodnějším kritériem pro určení *lex arbitri*, a to především pro svoji v zásadě snadnou identifikaci a předvídatelnost.“²¹² *Lex arbitri* je právem státu, „kde je nebo má být spor rozhodci řešen... Toto kritérium zvýrazňuje procesní prvky tohoto institutu. Strany mohou mít na výběr takového práva vliv i tím, že si mohou zvolit místo řešení sporu.“²¹³ *Lex arbitri* definuje národní režim, který je potřebný pro mezinárodní uznání a výkon rozhodnutí tak, jak je stanoveno v článku I odst. 1 Newyorské úmluvy. To má také vážný dopad na „postupy pro zrušení nálezu, určení soudu (vnitrostátního – pozn. autor), který má pravomoc vydat předběžné opatření nebo který asistuje a dohlíží v daných věcech a také pro (a to hlavně) uznání a výkon rozhodčího nálezu.“²¹⁴ Svobodová dále podotýká, že „na rozhodující roli místa konání rozhodčího řízení pro určení *lex arbitri* nic nemění ani fakt, že některé právní úpravy počítají s náhradními kritérii v případě realizace pomocí národních soudů při ustanovení rozhodců nebo soudy vykonávají některé pomocné funkce i v případě, kdy se koná rozhodčí řízení v jiném státě.“²¹⁵ Mnoho právních řádů zastává názor, že *lex arbitri* je jediné právo, které zajišťuje kompletní a efektivní kontrolu nad rozhodčím řízením zajišťujícím spravedlivost procesu. *Lex arbitri* by tak mělo sjednotit celé rozhodčí řízení, jak podotýká Bělohlávek.²¹⁶ To se může jevit jako problematické vzhledem k online rozhodčímu řízení.

212 SVOBODOVÁ, K. Místo konání rozhodčího řízení - rozhodující kritérium určení „*lex arbitri*“. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2009. Str. 15 - 16.

213 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 114.

214 Odstavec 64. *Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions*. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

215 SVOBODOVÁ, K. Místo konání rozhodčího řízení - rozhodující kritérium určení „*lex arbitri*“. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2009. Str. 15 - 16.

216 BĚLOHLÁVEK, A. J. Místo konání rozhodčího řízení. *Právní zpravodaj*, 2004/3. Str. 14 - 15.

Místo konání rozhodčího řízení lze určit na základě volby stran, rozhodnutím rozhodců nebo využitím právního řádu. Je tak potřeba se alespoň částečně vrátit k delokalizované teorii a to ve smyslu geografickém. Díky možnosti volby je nepodstatné, že se strany na daném místě zvláště v případě online rozhodčího řízení nikdy nesejdou. Soudní řízení je vedeno na dálku, přičemž použité právo je známé. Všechny podmínky pro uznání a výkon jsou tak naplněny a přitom dojde k užití vhodných procesněprávních norem.

V rozhodnutí *Société Procédés de préfabrication pour le béton v. Libye* bylo také deklarováno, že místo řízení je „striktně právní pojem, důležitý pro určení pravomoci vnitrostátních soudů... Nezávisí tak na místě, kde se konala slyšení, kde se strany setkaly, kde byl podepsán nález a na jiných místech, které byly pro strany příhodné.“²¹⁷ Ve světle těchto faktů tedy lze říci, že nezáleží jen na tom, kde se strany setkaly, ale také na tom, jestli se vůbec fyzicky setkaly. Pro splnění všech náležitostí bude plně dostávat ten fakt, že strany spolu komunikovaly na dálku, nahradily tak potřebu fyzického setkání a společně s rozhodci dospěly k vydání rozhodčího nálezu. Je ale stejně tak jasné, že online rozhodčí řízení nemůže kompletně ignorovat podmínky kladené vnitrostátním právem k bezproblémovému výkonu rozhodnutí.

Jisté usnadnění v otázkách uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu nabízí Newyorská úmluva díky principu universalit, na kterém je založena. Stejně tak je zacházeno se všemi rozhodčími nálezy bez ohledu na to, jestli byly vydány státem smluvním či nesmluvním. Pokud dojde ke zpochybnění uznatelnosti a vykonatelnosti na základě článku V odst. 1 písm. d), je řízení posuzováno *lex arbitri*. Protože ale takováto podmínka mohla historicky působit negativně na rozhodování států o připojení se k úmluvě, byla dána možnost učinit výhradu dle článku I odst. 3. V takovém případě stát uzná a vykoná cizí rozhodčí nález pouze tehdy, kdy byl tento nález vydán jiným smluvním státem. Rozehnalová upozorňuje, že tato výhrada je považována již za poněkud překonanou a některé státy, jako například Slovinsko, ji vzaly zpět.²¹⁸ Tuto výhradu učinila i Česká republika, stejně jako téměř polovina smluvních států.²¹⁹

Je tedy vhodné doporučit poskytovatelům, aby užili ve svých pravidlech jasné mechanismy pro volbu místa konání rozhodčího řízení a ponechali další možnost změny na vůli stran, protože jak bylo zmíněno výše, ne všechny státy uznávají princip univerzality Newyorské úmluvy. Takové řešení rozhodně nezbaví strany svobodné volby místa konání řízení a snáze se vyhne problémům, které by u online řízení mohly vzniknout.

217 Rozhodnutí Cour d'Appel ze dne 28.10.1997 ve věci *Société Procédés de préfabrication pour le béton v. Libye*, sp. zn.: Rev 1998, arb. 399.

218 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 324.

219 Je ale potřeba se zamyslet nad účelem takové výhrady v dnešním světě, zvláště při masivním používání elektronické komunikace. Pokud by došlo k odvolání takové výhrady, tak by se zjednodušily odpovědi na otázky spojené s územní lokalizací. Opodstatněná je také obava, že v souvislosti s touto výhradou může docházet ke snaze ji obcházet.

10.2.3. Použitelné hmotné právo

Je potřeba se také zabývat otázkou volby použitelného hmotného práva. V rozsahu autonomie vůle stran je umožněno, aby si strany vybraly rozhodné právo, kterým se bude řídit spor a to v mezích práva závazného,²²⁰ pokud nedojde k volbě *lex mercatoria* či zásad spravedlnosti, které dané právo umožňuje. Limitem pro tuto volbu je rovněž veřejný pořádek.²²¹ Jak ale postupovat v případech, kdy si strany použitelné právo nezvolí? Obecně dojde k určení hmotného práva na základě předpisů mezinárodního práva soukromého fóra.

V Evropské unii určuje právo, kterým se smlouva řídí, nařízení Řím I.²²² Toto nařízení sice vylučuje svou použitelnost na rozhodčí smlouvy, ale toto vyloučení je interpretováno většinou pramenů úzce. Toto úzké pojetí je vykládáno tak, že kolizní normy v nařízení se neaplikují na samotnou rozhodčí dohodu, ale použijí se pro určení rozhodného práva v podstatných otázkách s tímto souvisejících. V případě neexistence volby stran je rozhodné právo určeno na základě článku 4.²²³ Je otázkou, jestli je při absenci volby práva vyloučeno užití nadnárodních pravidel, jako je například *lex mercatoria*. Nařízení může odkázat pouze na národní právní řády. Ty však stranám umožňují pověřit rozhodce, aby takové právo podpůrně aplikovaly. Strany mohou také pověřit rozhodce samotné, aby určili použitelné právo, pokud samy strany nejsou schopny se na tomto dohodnout.²²⁴

10.3. Online (elektronický) rozhodčí nález

Je čistě elektronická forma rozhodčího nálezu dostatečná pro uznání a výkon rozhodnutí? Newyorská úmluva neobsahuje žádné ustanovení, které by tuto formu nálezu neuznávalo. Článek IV odst. 1 písm. a) stanovuje, že k dosažení „uznání a výkonu ... musí strana... předložit spolu s žádostí prvopis nálezu rádně potvrzený... (duly authenticated original award).“ Je tedy nutné se zabývat otázkou, jestli je elektronicky vyhotovený nález možno považovat za originální. Podmínkou pro originálnost nálezu je, že musí být potvrzen (podpisy rozhodců) a totožnost rozhodců musí být prokázána. Elektronický nález slouží stejnému účelu, jako ten listinný, a proto by nebylo racionální, kdyby jenom na základě toho, že je vyhotoven elektronicky, nebyl akceptován a to zvláště v době masivního rozvoje kyberprostoru.²²⁵ Článek IV ale musí být vykládán také v souvislosti

s článkem III Newyorské úmluvy, tedy „každý Smluvní stát uzná rozhodčí nález za závazný a povolí jeho výkon podle předpisů o řízení, jež platí na území, kde je nález uplatňován...“ Lze tedy shrnout, že elektronická forma nálezu doplněna elektronickými podpisy (či obdobným nástrojem identifikace)²²⁶ rozhodců bude splňovat vyžadovanou původnost (originalitu / prvopis dle Newyorské úmluvy) nálezu, jak je požadováno Newyorskou úmluvou. Dále to znamená, že pokud stát, ve kterém má dojít k uznání a výkonu rozhodčího nálezu, akceptuje elektronickou formu nálezu, není žádné překážky pro uznání a výkon tohoto nálezu.²²⁷ Lze tedy říci, že rozhodčí nález bude původní, pokud bude elektronicky podepsán²²⁸, kdy se pojem „prvopis“ odlišuje od kopie právě díky prvkům určujícím pravost a původnost nálezu.²²⁹ Vzorový zákon UNCITRAL ve svém článku 31 odst. 1 pak neklade žádný požadavek na původnost (originalitu) rozhodčího nálezu.

Mnoho vnitrostátních právních řádů požaduje, aby byl rozhodčí nález vyhotoven písemně. Znamená to ale, že bude naplněn tento požadavek vydáním elektronického rozhodčího nálezu? Forma rozhodčího nálezu je zákonem o rozhodčím řízení řešena v jeho ustanovení § 25. Obecně se lze přiklonit k názoru, že formální požadavek písemné formy je splněn při obou podobách, tedy listinné i elektronické.²³⁰ Zákon o rozhodčím řízení však neřeší výslovně otázku doručování rozhodčího nálezu. K této otázce se již několikrát vyjádřil Nejvyšší soud ČR.²³¹ „Písemné vyhotovení rozhodčího nálezu musí být stranám doručeno postupy zakotvenými v ustanoveních občanského soudního řádu, týkajících se doručování písemnosti“²³² a to na základě ustanovení § 30 zákona o roz-

tronické obchodování, který říká, že tam, kde je potřeba, aby byla informace (datová zpráva) originální, bude postačovat její prokazatelná jednotnost a možnost jejího znovuzobrazení (tedy obdoba, požadována jinými předpisy - znamená-li informace a možnost odkazu na ni). UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.

226 Na tomto místě je vhodné také nastínit problematiku ověřených elektronických podpisů / elektronických podpisů. U ověřených elektronických podpisů nelze pochybovat o jejich schopnosti identifikace osoby a naplnění mezinárodních i vnitrostátních zákonných požadavků. U „normálního“ elektronického podpisu je situace obtížnější. Lze jistě dokazováním zjistit, že to byl opravdu rozhodce, kdo nález podepsal. Řízení se ale nesmírně komplikuje a protahuje. Je potřeba vidět také formalistický přístup zákonodárce k zákonu o rozhodčím řízení zvláště v souvislosti s již několikrát zmíněnou připravovanou novelou. Z těchto důvodů je potřeba odmítnout užití neověřeného elektronického podpisu.

227 HERBOCZKOVÁ, J. Certain Aspects of Online Arbitration. In *Dny práva – 2008 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2008. Str. 10-11.

228 Neexistuje však žádná specializovaná instituce sdružující rozhodce, která by konkrétně jim usnadňovala využití certifikovaného elektronického podpisu. Je tak nutné při posuzování platnosti zahraničního ověřeného elektronického podpisu vycházet jen z ustanovení § 16 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

229 HORN, N. Arbitration and electronic communications: public policy. *International Arbitration Law Review*, Vol. 12 (5), 2009. Str. 113.

230 Obecně problematiku elektronických písemností rozebírá tento článek: POLČÁK, R. *Praxe elektronických dokumentů*. Bulletin advokacie, Vol. Neuvenden, No. 7-8, 2011. Str. 53 - 61.

231 Například: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2010, sp. zn.: 20 Cdo 1694/2009, Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn.: 20 Cdo 4096/2008.

232 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2949/2009.

220 Při volbě práva lze vycházet například z nařízení Řím I., které je zde uvedeno jen jako jeden z příkladů úpravy volby práva. Ostatní vyspělé státy poskytují institut na podobné úrovni. Článek 3 odst. 3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I.). Úř. věst. L 177, 4.7.2008, str. 6 - 16.

221 Například článek 28 odst. 1. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

222 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I.). Úř. věst. L 177, 4.7.2008, str. 6 - 16.

223 HÖRNLE, J. *op. cit.* Str. 64.

224 Článek 28 odst. 1. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

225 Podpůrně lze také užít ustanovení článku 8 Vzorového zákona pro elek-

hodčím řízení. „Doručování rozhodnutí stranám není součástí postupu, kterým rozhodci vedou řízení. Stranám (rozhodcům) je umožněno disponovat s procesními pravidly týkajícími se postupu v řízení od okamžiku jeho zahájení do okamžiku ukončení rozhodčího řízení.“²³³ V tomto lze odkázat na ustanovení § 23 odst. a) zákona o rozhodčím řízení. Nejvyšší soud ČR „dospěl k závěru, že písemné vyhotovení rozhodčího nálezu musí být stranám doručeno postupy zakotvenými v ustanoveních občanského soudního řádu, týkajících se doručování písemnosti“²³⁴, tedy na základě ustanovení § 45 a násl. zákona č. 63/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Pro doručení elektronického nálezu je tak na strany kladen požadavek nutnosti mít adresu pro doručování prostřednictvím veřejné datové sítě, tzv. datovou schránku. Lze tedy shrnout, že překážky kladené výkonu elektronického nálezu mohou být překonány, pokud není elektronická forma explicitně zakázána, což by bylo neobvyklé.

Doručení nálezu stranám je důležité jak z hmotněprávního hlediska, tak z hlediska procesněprávního. Strany se seznámí s rozhodnutím samotným a mohou přistoupit k výkonu svých práv. Doručením nález získává povahu *res iudicata* a dochází k běhu procesních lhůt například pro opravu chyb v nálezu, pro jeho uznání a výkon, popřípadě pro odvolání či přezkum soudem. Datum doručení elektronického nálezu je známé a rozhodci jsou identifikováni. Pro elektronický nález je tak splněna podmínka jednotnosti.²³⁵

10.4. Uznání a výkon online (elektronického) rozhodčího nálezu

Jeden z nejdůležitějších nástrojů pro mezinárodní uznání a výkon (elektronického) rozhodčího nálezu poskytuje Newyorská úmluva. Žádný jiný právní nástroj neumožňuje uznání a výkon nálezu ve 146 státech světa. Úmluva poskytuje záruku, že pokud budou naplněny podmínky v ní stanovené a ty, které byly doloženy výše, tak nelze pochybovat o tom, že elektronický rozhodčí nález je finální, závazný a vykonatelný.

Je zapotřebí mít stále na paměti otázku působnosti Newyorské úmluvy. Článek I odst. 1 stanoví, že k uznání a výkonu dojde na území smluvního státu, pokud však tento neučinil výhradu podle článku X.

Důvodů, které by mohly klást překážky pro uznání a výkon rozhodčího nálezu, je několik. Hlavními jsou nemožnost určení místa řízení (a to ve smyslu právním, nikoli geografickém), podmínky kladené na písemnou formu nálezu a jeho prvopis, nebo případný rozpor s veřejným pořádkem. „Pokud nelze určit místo řízení, může být velmi obtížné ověřit, jestli bylo rozhodčí řízení v souladu s právem, kde se konalo“²³⁶, a to s odkazem na

článek V odst. 1 písm. d).²³⁷ Rozhodčí nález je vydán tím státem, kde se konalo rozhodčí řízení.²³⁸ Proto je nutné opět zdůraznit, že jasné určení takového místa zabrání problémům s určením dané jurisdikce a tedy s uznáním a výkonem samotného nálezu. Další požadavky na uznání a výkon nálezu, jako je „prvopis“ nálezu vyhotoveného „písemně“ (atp.), byly již dokládány výše. Důvodem pro odepření uznání a výkonu je případný rozpor s veřejným pořádkem. Toho se lze dovolávat v případě nerovného respektive nevýhodného postavení stran plynoucího z neznalostí, jak užívat technické prostředky. Straně tedy není umožněno účastnit se řádně řízení.

Na závěr je nutné se krátce zmínit o nutnosti uchování rozhodčích nálezů, pokud je takový požadavek kladen národní úpravou, nebo pokud tak strany požadují. Je nutné dopracovat síť pro výměnu elektronických dokumentů, lze se inspirovat u projektů jako je eJustice. Systém by tak měl umožnit dostupnost dokumentace a nálezů dostupných po stanovenou dobu pro zúčastněné strany, popřípadě právní zástupce. Archivovaný elektronický nález by měl obsahovat i identifikaci rozhodců pro snadné prokázání platnosti rozhodnutí.

10.5. Přezkum online (elektronického) rozhodčího nálezu

Je nutné uvažovat o přezkumu rozhodnutí vydaného v rámci online rozhodčího řízení. Ten spadá do procesních pravidel upravených ODR poskytovatelem. I online procesu by měla být dána druhá šance ve formě přezkoumání správnosti nálezu vyšší instancí (respektive jinými rozhodci). Schultz navrhuje, že „odvolání“²³⁹ může být zahájeno kybersoudem nebo v rámci jiného ODR procesu, který je úzce spjat s vládou.“²⁴⁰ S tímto tvrzením ale nelze souhlasit, protože závislost online rozhodčího řízení na státech by podstatně omezovala jeho možnosti. Proto je mnohem lepší navrhnout poskytovatelům, aby sami nabízeli již od začátku dvě instance, respektive při přezkumu odlišné a zkušenější rozhodce. Pro rozhodování o přezkumu by bylo jmenováno více rozhodců, kteří poskytují dostatečné záruky a mají dostatečné zkušenosti pro podpoření či vyvrácení argumentů uvedených v prvoinstančním nálezu. Faktem je, že možnost přezkumu zvyšuje náklady na spor a prodlužuje jeho trvání. Možnost přezkumu může vést stranu, která spor prohrála, k využívání všech možností, aby výsledek sporu

237 Článek 5 odst. 1 písm. d) říká, „že složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran nebo nebylo-li takového ujednání, že nebylo v souladu se zákony země, kde se rozhodčí řízení konalo.“

238 Článek 31 odst. 3. 238 UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.

Článek V písm. a,d). Vyhláška č. 74/1959 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě

o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, částka: 35/1959.

239 V angličtině je uveden výraz *an appeal*. Záleží však na institutu přezkumu, který zavádí vnitrostátní právní úprava, proto je v českém právním řádu nutné tento pojem vykládat nikoli jako „odvolání“, ale jako „přezkum.“

240 SCHULTZ, T. An Essay on the Role of Government for ODR: Theoretical Considerations about the Future of ODR. In *Online Dispute Resolution (ODR): Technology as the „Fourth Party“*, 2003. Str. 5.

233 Tamtéž.

234 Tamtéž.

235 CACHARD, O. International Commercial Arbitration. 5.9 Electronic Arbitration. In *United Nations Conference on Trade and Development*. UNCTAD/EDM/Misc.232/Add.20. Str. 52.

236 MANEVY, I. *Online dispute resolution: what future?* [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://www.ombuds.org/cyberweek2002/manevy_odr01.pdf>. Str. 29.

zvrátila. Z toho důvodu je nutné alespoň omezit rozsah možností pro odvolání, aby k tomuto negativnímu efektu nedocházelo. Soudy obecné mají vůči rozhodcím soudům realizovat funkci pomocnou. Je ale nutné zdůraznit, že přezkumné instance jsou i u klasického ADR méně obvyklé²⁴¹ právě díky zvyšování délky řešení sporů, nákladů, atp. Hlavní otázkou je, jestli se bude o možnosti přezkumu rozhodnutí v rámci ODR vůbec dále diskutovat. Touto možností by totiž došlo k významnému popření většiny výhod, které toto řešení poskytuje.

10.6. Zrušení online (elektronického) rozhodčího nálezu soudem

Státy obecně nemohou ponechat rozhodčí řízení zcela bez kontroly, protože to by vedlo k porušení základních práv stran. Nelze ale naopak zvyšovat možný zásah státu do průběhu rozhodčího řízení. To by vedlo ke ztrátě významu mimosoudního rozhodování sporů.²⁴² Proto je zaveden institut zrušení nálezu.

Jaké má tedy postavení soud v této fázi procesu? Na tomto místě lze uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, který deklaruje, „že institut zrušení rozhodčího nálezu ... nepředstavuje řádný ani mimořádný opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu; formou opravného prostředku jak po stránce procesní, tak i věcné správnosti rozhodčího nálezu může být jedině přezkum jinými rozhodci.“²⁴³

Postavení národních řádů vůči rozhodčímu řízení je vcelku jasně definováno. Je ale nutné se v tomto kontextu také zabývat evropskou úpravou a to konkrétně Nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I.“).²⁴⁴ upravujícím procesní otázky. Je možné využít pomoci nařízení Brusel I. pro členské státy v procesních otázkách týkajících se rozhodčího řízení?

Nařízení výslovně vylučuje svou aplikaci na rozhodčí řízení ve svém článku 1 odst. 2 písm. d). Situace však není tak černobílá, jak by se na první pohled mohlo zdát.²⁴⁵ Prvním rozhodnutím, otevírajícím dveře pro použití nařízení pro rozhodčí řízení, bylo rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci *Marc Rich v Impianti*.²⁴⁶

241 Například Rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře nabízí možnost odvolání, a to nejen v otázkách pochybení procesních postupů, ale i v otázkách práva. Více na: *Appeals Division* [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <<http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/Structure+of+the+Court/Chambers/Appeals+Division/>>.

242 ROZEHNALOVÁ, N. *op. cit.* Str. 298.

243 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2009 33, sp. zn. Cdo 2675/2007.

244 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 12, 16.1.2001, Str. 1 - 23.

245 Nařízení také částečně dopadá na rozhodčí řízení v případě soudní spolupráce, jak dokládá například případ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 17.11.1998 ve věci *Van Uden Maritime BV, agissant sous le nom Van Uden Africa Line v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a dalšími*, sp. zn. C-391/95. Nařízení se tedy na rozhodčí řízení nevztahuje, avšak při vydání prozatímního a zajišťovacího opatření nastává výjimečná situace. K použití nařízení tak může dojít ve chvíli, kdy je v jednom státě požádáno o předběžné opatření ve vztahu k rozhodčímu řízení, které se koná v jiném členském státě.

246 Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 25.6.1991 ve věci *Marc Rich & Co. AG v. Società Italiana Impianti P.A.*, sp. zn. C-190/89.

To sice potvrzovalo, že se nařízení nevztahuje na otázky posuzující platnost rozhodčí smlouvy, ale v případě, že je tato situace řešena ve formě předběžné otázky²⁴⁷, nařízení se použije. Druhým rozhodnutím Evropského soudního dvora je případ *West Tankers*.²⁴⁸ Zde soud došel k závěru, že námitka nedostatku pravomoci vyplývající z dohody o rozhodčím řízení, respektive její platnosti, spadá do působnosti nařízení Brusel I.

Na základě těchto rozhodnutí a rovněž studií²⁴⁹ byl předložen návrh na změnu nařízení Brusel I. Tato změna je ustanovena také článkem 73 nařízení.²⁵⁰ Jedna z navrhovaných změn rozebírá právě použitelnost nařízení Brusel I. na rozhodčí řízení. „Účelem přitom není regulovat rozhodčí řízení, ale především zajistit bezproblémový oběh rozhodnutí v Evropě a zabránit souběžným řízením.“

Takovéto snahy ale vyvolaly velkou vlnu nevole ze strany členských států a odborné veřejnosti. Pinsolle mimo jiné kritizuje tento návrh za to, že „je v rozporu s filosofií Newyorské úmluvy, podle které je to nález, který musí být uznán, nikoli samotná dohoda o rozhodčím řízení.“²⁵¹ Dále také varuje, že „návrh paradoxně zvýší počet paralelních řízení na úkor jedinců využívajících mezinárodní rozhodčí řízení a to v případě snahy stanovit místo konání rozhodčího řízení a jeho platnost.“²⁵² To se dále hlavně pro účely online rozhodčího řízení jeví jako nevyhovující a takováto změna by způsobila, že by došlo ke zpomalení online rozhodčího řízení. Díky kritickým názorům tedy dále není počítáno s jiným dopadem nařízení Brusel I. na rozhodčí řízení, než je stav naznačený rozhodnutími Evropského soudního dvora zmíněnými výše. Významné postavení Newyorské úmluvy tedy nebude oslabeno. Uznání a výkon online rozhodčího řízení bude i nadále regulován pouze Newyorskou úmluvou a právem členských států.²⁵³

Pro mezinárodní rozhodčí řízení se osvědčil trend omezující působnost vnitrostátního soudu při rušení

247 A také za předpokladu, že hlavní podstata sporu není spojována s otázkami týkajícími se rozhodčího řízení.

248 Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 10. 2. 2009 ve věci *Allianz SpA, dříve Riunione Adriatica di Sicurtà SpA, Generali Assicurazioni Generali SpA v. West Tankers Inc.*, sp. zn. C-185/07. Analyzováno také v článku: MOURRE, A., VAGENHEIM, A. 2009. The arbitration exclusion in Regulation 44/2001 after West Tankers. *International Arbitration Law Review*, Vol. 12 (5), 2009. Str. 75 – 83.

249 Takovou studii je například Heidelbergská studie, která byla založena na „rozhovorech, statistických údajích a praktických výzkumech soudních rozhodnutí členských států.“ *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*. [online]. Study JLS/C4/2005/03, 2011 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.

250 Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. V Bruselu dne 21.4.2009 KOM(2009) 175 v konečném znění.

251 PINSOLLE, P. 2009. The proposed reform of Regulation 44/2001: a poison pill for arbitration in the EU? *International Arbitration Law Review Int.*, Vol. 12 (4), 2009. Str. 62 – 65.

252 Jedna strana by se tak musela domoci zastavení rozhodčího řízení u soudu druhého členského státu, přestože souhlasila s rozhodčím řízením. PINSOLLE, P. 2009. The proposed reform of Regulation 44/2001: a poison pill for arbitration in the EU? *International Arbitration Law Review Int.*, Vol. 12 (4), 2009. Str. 62 – 65.

253 Jak se tento text snaží naznačit, ani tyto nástroje nejsou ideální. Je tedy nutno odkázat na samotný závěr a úvahy o možném využití nezávazného rozhodčího řízení.

rozhodčího nálezu v otázkách hmotného práva, což vedlo k omezení sporů o příslušnost a možného *forum shopping*. Toto omezení naplňuje potřeby obchodního rozhodčího řízení. Strany souhlasily od začátku s řešením sporu rozhodci, souhlasily tedy s alternativním řešením pro jeho větší rychlost a hospodárnost. V případě online rozhodování toto bude platit dvojnásob. Pokud strany souhlasily s vedením sporu online, nesmí příliš spoléhat na možnost odvolání. To by celý proces opět prodloužilo.

11. Závěr

Obsahem této kapitoly je rekapitulace otázek položených a rozebíraných v tomto článku a shrnutí předkládaných odpovědí.²⁵⁴

Byla nastolena otázka, zda - li online rozhodčí řízení a nález naplňuje všechny podmínky pro konečné uznání a výkon rozhodnutí.

Lze konstatovat, že za určitých podmínek tomu tak je. Je neoddiskutovatelné, že mezinárodní právní rámec v čele s Newyorskou úmluvou umožňuje užití moderních nástrojů. Podstatná je identifikace stran. Ve většině případů není vyžadován zaručený elektronický podpis. Jinak je tomu ale v případě, kdy rozhodci podepisují elektronický rozhodčí nález. Ač je právní úprava jasná, praktické zkušenosti jsou jiné a zejména proces ověřování, jestli opravdu jde o zaručený elektronický podpis, je zdlouhavý. Je dále nutné jasně určit místo konání rozhodčího řízení pro stanovení procesněprávních norem. Nezbytný je také jasný souhlas stran s rozhodčí smlouvou, je tedy nutno doporučit, aby nedošlo ke „skrytí“ této smlouvy v množství dalších odkazů a aby akceptace byla jednoznačná. Důležité je naplnit podmínku písemné formy a je nutné si uvědomit, že elektronický dokument takovou formu splňuje. Ostatní otázky více či méně souvisí s těmito předešlými, tedy při splnění výše uvedených podmínek neexistují větší překážky pro uznání a výkon online rozhodčího nálezu.

Je rovněž nastolena otázka, je - li online rozhodčí řízení tak vhodné pro řešení sporů vzniklých z B2B transakcí. Na jednu stranu jsou poskytnuty právní záruky pro vymahatelnost rozhodnutí v limitech zmíněných touto prací. Na stranu druhou poskytnutý právní rámec založený na se sice revoluční, ale přesto již starší Newyorské úmluvě nepočítal s tak rychlou výměnou informací mezi stranami, a proto podstatně omezuje rychlost celého procesu.²⁵⁵ Nelze tak uspokojivě využít všech možností poskytnutých užitím online prostředí. Dalším kamenem úrazu je, že ani samy strany příliš nevěří spolehlivosti online nástrojů i přes zvýšenou snahu o vylepšení situace. I proto stále není příliš viditelná tendence plně přesunovat rozhodování sporů do online prostředí zejména při sporech vyšší hodnoty.

V blízké budoucnosti bude i nadále Newyorská úmluva klíčovou úpravou, což příliš nepřispěje k většímu rozšíření rozhodčího řízení plně vedeného online. Tyto skutečnosti však rozhodně nepopírají možnost pro vhodné využití elektronické komunikace - videokomunikace, emailové komunikace atp. k urychlení a usnadnění klasického rozhodčího řízení. Odborná veřejnost ale pomalu dospívá k závěru, že plně online lze v současnosti řešit hlavně spory nižší hodnoty a jednodušší skutkové podstaty, kde je také mnohem vyšší pravděpodobnost, že se strany usmíří s pomocí nezávazných fází ODR. Tento druh sporů ukáže funkčnost a snad i připraví půdu pro možné řešení komplikovanějších sporů v budoucnosti. Tvůrci vzorového zákona tak počítají s tím, že pravidla budou primárně určena pro poskytovatele, kteří nabídnou řešení pro velký počet sporů malého a středního rozsahu.

Po vyhodnocení předešlých odpovědí je ale nutno konstatovat, že není možné se pouze spokojit s odpovědí, že v současnosti poskytované nástroje nejsou příliš vyhovující pro vymáhání online B2B sporů. Je nutné se dále zamyslet nad možností, zda by nepřicházelo v úvahu i jiné méně formalizované řešení tak, aby i komplikovanější spory mohly být rychle rozhodovány a efektivně vynucovány s plným využitím elektronických nástrojů.

Díky pozitivním zkušenostem se objevily úvahy o tom, že elektronické obchodování bude částečně ponecháno samoregulaci. Je tedy diskutováno o využití nezávazných způsobů řešení sporu, které by se staly závazné jen tím, že by strany akceptovaly doporučení mediátora na základě jejich smluvní volnosti. Takový systém lze v současnosti vidět u řešení sporů vzniklých při obchodování na online aukcích či v internetových obchodech, kdy jedním z hlavních motivačních faktorů je reputace stran. Nezávazným ODR je tedy myšleno vydání doporučení, které ale není vynutitelné státní silou a nezakládá *res iudicata*. Zajištění plnění je upraveno vymáháním soukromou osobou. Tato myšlenka také souvisí se skutečností, že právě tato soukromá autorita má pod kontrolou zdroje cenné pro obě strany.

Jako příklad lze tedy uvést řešení sporů o doménová jména užívající pravidla UDRP, které je nazýváno nezávazným rozhodčím řízením respektive nezávaznou formou mimosoudního řešení sporu, ale s jistým donucovacím charakterem právě díky tomu, že ICANN jako jediný spravuje daná doménová jména. Pokud lze dosáhnout stavu, že kontrolu nad všemi zdroji (tedy například nad doménovými jmény) vykonává jedna autorita, má *de facto* jako jediná kompetence pro dohlížení nad přístupem a užíváním takového zdroje.²⁵⁶ Dokladem funkčnosti takového řešení je fakt, že se neobjevuje výraznější kritika systému a strany ve většině případů dané rozhodnutí akceptují.²⁵⁷ Takový druh nezávazného řešení sporů

254 Jedná se o shrnutí kapitoly 11. *Mezinárodní právní rámec pro online rozhodčí řízení*.

255 Tvůrci vzorového zákona ODR v současnosti dospívají k názoru, že tradiční mezinárodní právní rámec je nedostačující. Jedno z možných řešení je nabízeno dále v této kapitole.

256 PERRITT, H., H., JR. Towards a Hybrid Regulatory Scheme for the Internet. In 2001 *The University of Chicago Legal Forum* 215, 2001. Str. 217 - 226.

257 Dalším z poskytovatelů, který nabízí nezávazné rozhodčí řízení je ODRworld. V tomto případě ale právě neexistence dispozice s určitými zdroji znamená, že se jedná spíše o klasický negociační / mediační proces s vyústěním v dohodu mezi stranami. Více na: *ODRworld* [online]. [cit. 15.3.2012]. Dostupný z: <http://www.odrworld.com/>.

ale podporuje vývoj *ad hoc* pravidel. To vede k velké rozdílnosti, což zpětně omezuje důvěryhodnost v elektronické obchodování. Proto i z tohoto důvodu je nutné vidět nutnost vytvoření vzorových pravidel pro ODR, která by zamezila potenciálnímu snižování důvěryhodnosti a jednotlivé systémy ujednotila.

Lze také uvažovat o třetí straně - poskytovateli, která zaštití prodej. Od kupujícího obdrží do depositu peníze, provede kontrolu bezproblémového předání zboží a po kladném vyřízení peníze vyplátí prodávajícímu. Pokud dojde k jakémukoli problému, lze vždy vrátit peníze zpět kupujícímu a zboží prodávajícímu na základě rozhodnutí této autority.

U nezávazných ODR forem (tedy i u nezávazného online rozhodčího řízení) se celé rozhodování odehrává mimo dosah státu. Nelze tak rozhodnout o náhradě škody, protože k tomuto mají pravomoc pouze státní soudy.²⁵⁸ Posledním krokem, který je tedy obecně potřebný pro funkčnost nezávazných forem ODR a tedy i nezávazného rozhodčího řízení, je zapojení finančních institucí, kdy po vyjasnění nároku budou peníze uvolněny oprávněnému platebním systémem. Takovýto systém lze poskytnout více provázaným kontaktem s poskytovatelem finančních služeb, spojených s platbami pomocí kreditních karet.²⁵⁹ Vzniklý třístranný vztah poskytuje výhody všem stranám. Prodávající je opět ujistěn, že zákazník za zboží zaplatí. Držiteli karty, tedy zákazníkovi, je poskytnuta ochrana v tom smyslu, že neručí za neautorizované platby a případně čeká na doručované zboží. Samotný poskytovatel pak může dosáhnout lepších výdělků, pokud jsou si obě strany jisté, že dojde k bezproblémovému průběhu jejich obchodu. To je zaštitěno mechanismy ODR a rozhodně nelze uvažovat pouze o tom, že by takovýto systém musel být využitelný pouze pro B2C nebo C2C transakce.²⁶⁰ „Systémy, poskytující zpětné zúčtování plateb (*chargeback systems*), již nyní hrají důležitou roli při elektronických obchodních transakcích a poskytují globálně efektivní ochranu proti neautorizovaným platbám spojeným se ztrátou nebo krádeží a v některých státech - zejména v USA - také proti nedodání či vadnosti zboží.“²⁶¹ Jako slabý bod systému se může jevit, že ochrana, související se zpětným zúčtováním, je poskytována pouze vnitrostátně. Mezinárodní ochranu lze přesto nabídnout v rámci nadstandardních služeb poskytovatele. Je možno implementovat globálně aplikovatelná pravidla napojená na formy ODR; to by tak významně pomohlo rozšíření celého

systému a získání větší důvěryhodnosti právě při elektronickém obchodování.²⁶² Jako příklad je možno uvést elektronický platební systém PayPal, který funguje jako hlavní platební prostředek pro nákupy v aukční síni eBay. S tím je spojen ODR systém pro řešení sporů spojených s elektronickým obchodováním při užití elektronických peněz. PayPal pomáhá kupujícím a prodávajícím výše popsaným způsobem vyřešit jejich rozepře.²⁶³ Tyto mechanismy, včetně označení důvěryhodnosti poskytovatele (*trustmarks*), mohou poskytnout vhodné soukromé donucovací mechanismy.

V rámci nátlaku na stranu, která se nechová odpovídajícím způsobem, lze také uvažovat o vyloučení z dané komunity. Je ale nutno upozornit na skutečnost, že takovýto nástroj nelze uplatňovat u strany, která se opakovaně neúčastní obchodu, zaštitěným danou komunitou.²⁶⁴

Pokud spor nevznikl v rámci výše popsané komunity, nelze uvažovat o rozhodování sporů bez zajištění uznání a výkonu státními institucemi. Proto se obchodníci, kteří neobchodují v rámci komunity poskytující rozhodování sporu, nebo kteří obchodují velmi sporadicky, musí vrátit k užití Newyorské úmluvy a ostatních klasických nástrojů, strpět jejich nedokonalosti a snažit se vyhnout výše nastíněným problémům.

Právě Newyorská úmluva poskytuje nejvyšší záruky pro uznání a výkon rozhodnutí. Ostatní řešení, až na pár výjimek, řeší vymahatelnost v rovině teoretické. Současnost je tak dobou teoretických debat, kdy se hledají nové mechanismy, které by poskytly alternativní, ale uspokojivě rychlé a vhodné vymáhání rozhodnutí.

Online mimosoudní řešení sporů je jistě mnohem lépe uzpůsobené pro řešení online sporů než národní soudy. ODR se obecně lépe přizpůsobuje technickému základu sporu, je schopno rychleji reagovat a hlavně je lépe využitelné pro delokalizované přeshraniční obchodování. Přestože se ale ODR nástroje používají stále častěji, je nepravděpodobné, že tento trend bude obdobný pro mezinárodní obchodní rozhodčí řízení vyšší hodnoty. Obdobně se vyjadřuje i odborná veřejnost. V podstatě se dá ale shrnout, že nezávazné formy ODR budou využívány pro rozhodování sporů malé hodnoty čím dál tím více. Pro rozhodování sporů hodnot vyšších ale bude využíváno spíše kombinace elektronické komunikace a tradičních nástrojů pro řešení sporů.

258 Jako konkrétní příklad lze uvést UDRP proces. Zde lze rozhodnout jen o zrušení domény nebo o převedení doménového jména na oprávněného vlastníka ochranné známky. Odstavec 4 (i). *Internet Corporation for Assigned Names and Numbers: Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy* [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/dndr/udrp/policy.htm>>.

259 Online řešení sporů řeší spory u problematického zúčtování plateb, kdy bylo využito platebních systémů jako je například VISA, MasterCard nebo Amex.

260 GILLIÉRON, P. From Face - to - Face to Screen - to - Screen: Real Hope or True Fallacy? *23 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 9.

261 LÖEBL, Z. *Chargebacks as efficient enforcement mechanism in global e-commerce ODR* [online]. ODR and Consumers 2010, Změněno 18.6.2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.odrandconsumers2010.org/2010/07/18/chargebacks-as-efficient-enforcement-mechanism-in-global-e-commerce-odr/>>.

262 Tamtéž.

263 Takto se děje, pokud navrhovatel vyplní formulář týkající se sporu, který je pak řešen pomocí mediačního procesu. *Chargeback Guide* [online]. PayPal [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <<https://www.paypal-apac.com/th/security-centre/selling-safely/tips-to-sell-securely/chargeback-guide-part3.aspx>>.

264 SCHULTZ, T. *Online Arbitration: Binding or Non - Binding?* [online]. *ADR Online Monthly* [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html>>.

12. Seznam použitých zkratk

AAA – American Arbitration Association
ADR – Alternative Dispute Resolution, mimosoudní řešení sporů
B2B – Business – to – business
B2C – Business – to – consumer
C2C – Consumer – to – consumer
ECRI – E – Commerce Claims Redress Interchange
eJustice – Elektronická justice
F2F – Face – to – face
ICANN – Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
ICC – International Chamber of Commerce
Nařízení Brusel I. – Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 12, 16.1.2001, Str. 1 - 23.
Nařízení Řím I. – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst. L 177, 4.7.2008, str. 6 - 16.
Newyorská úmluva – Vyhláška č. 74/1959 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, částka: 35/1959.
OAS – Organization of American States
ODR – Online Dispute Resolution, online mimosoudní řešení sporů
Rozhodčí soud při HK a AK – Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
Třetí pracovní skupina – United Nations Commission on International Trade Law Working Group III 2010 to present: Online Dispute Resolution
UDRP – Uniform Domain - Name Dispute Resolution
Úmluvu OSN o užití – United Nations Convention on the Use of
elektronických sdělovacích prostředků – Electronic Communications in International
v mezinárodních smlouvách – Contracts. 2007. Sales No. E.07.V.2.
UNCITRAL – Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo, United Nations Commission on International Trade Law
Vzorový zákon UNCITRAL – United Nations Commission on International
o elektronickém obchodu – Trade Law Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.
Vzorový zákon UNCITRAL – United Nations Commission on
pro elektronické podpisy – International Trade Law Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment 2001. Sales No. E.02.V.8.
Vzorový zákon UNCITRAL – United Nations Commission on International Trade Law Model Law on International Commercial Arbitration UNCITRAL

Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4

WIPO – World Intellectual Property Organization
Zákon o rozhodčím řízení – Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

13. Použitá literatura

13.1. Právní předpisy

English Arbitration Act 1996. CHAPTER 23.
 Inter - American Convention on International Commercial Arbitration, 1975 Done at Panama City, January 30, 1975 O.A.S.T.S. No. 42, 14 I.L.M. 336 (1975).
 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 12, 16.1.2001, Str. 1 - 23.
 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst. L 177, 4.7.2008. Str. 6 - 16.
 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Úř. věst. L 199, 31.7.2007. Str. 1 - 22.
 Nařízení Komise (ES) č. 874/2004 ze dne 28. dubna 2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, jimiž se řídí registrace Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 162, 30.4.2004, str. 40 - 50.
 Předpis č. 420/1992 Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, částka: 083/1992 (Washingtonská úmluva).
 Riyadh Arab Agreement for Judicial Cooperation, 6 April 1983 Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států.
 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, částka 041/1992.
 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Úř. věst. L 13, 19.1.2000, str. 12 - 20.
 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“). Úřední věstník L 167, 22.06.2001. Str. 10 - 19.
 UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce Guide to Enactment with 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. Sales No. E.99.V.4.
 UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment 2001. Sales No. E.02.V.8.
 UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Sales No. E.08.V.4.
 United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts. 2007. Sales No. E.07.V.2.

Vyhláška č. 74/1959 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, částka: 35/1959.

Vyhláška č. 8/1985 Sb. ministra zahraničních věcí ze dne 2. srpna 1984 o Úmluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), částka: 002/1985.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

13.2. Judikatura

Aughton Ltd (formerly Aughton Group Ltd) v MF Kent Services Ltd (1991) 57 B.L.R. 1.

European Grain & Shipping Ltd v Johnston [1982] 3 All ER 989 (992).

Modern Buildings (Wales) Ltd v Limmer & Trinidad Co Ltd [1975] 1 W.L.R. 1281; [1975] 2 All E.R. 549 CA.

Nález Rozhodčího soudu při hospodářské komoře a agrární komoře České republiky, sp. zn. Rsp 16/2004.

Nález Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, sp. zn. Rsp. 57/62.

Rozhodnutí Cour d'Appel ze dne 28.10.1997 ve věci *Société Procédés de préfabrication pour le béton v. Libye*, sp. zn.: Rev 1998, arb. 399.

Rozhodnutí Cour d'Appel ze dne 9.12.1993 ve věci *Bomar Oil NV (Neth. Antilles) v. ETAP – l'Entreprise Tunisienne d'Activités Pétrolières (Tunisia)*, sp. zn. 9 November 1993, Cour de d'Appel, Versailles, XVII YBCA 488 - 490 (1992).

Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 10. 2. 2009 ve věci *Allianz SpA, drève Riunione Adriatica di Sicurtà SpA, Generali Assicurazioni Generali SpA v. West Tankers Inc.*, sp. zn. C-185/07.

Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 17.11.1998 ve věci *Van Uden Maritime BV, agissant sous le nom Van Uden Africa Line v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a dalším*, sp. zn. C-391/95.

Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 25.6.1991 ve věci *Marc Rich & Co. AG v. Società Italiana Impianti P.A.*, sp. zn. C-190/89.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2949/2009.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 01. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2010, sp. zn.: 20 Cdo 4096/2008.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2010, sp. zn.: 20 Cdo 1694/2009.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2009 33, sp. zn. Cdo 2675/2007.

Rozhodnutí rozhodčího soudu Virtual Magistrate ze dne 21.3.1996 ve věci *Tierney vs. Email America*, sp. zn. VM Docket No. 96-0001 (8. 3. 1996).

Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 16.10.2010 ve věci *Donald J. Trump v. Mediating LLC d/b/a Mediating Corporation and Aaftek Domain Corp.*, sp. zn. Case No. D2010-1404.

Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 24.9.2002 ve věci *Classmates Online, Inc. v. John Zuccarini, individually and dba RaveClub Berlin*, sp. zn. Case No. D2002-0635.

Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 27.3.2000 ve věci *Astro – Med, Inc. v. Merry Christmas Everyone! and B. Evans*, sp. zn. Case No. D2000-0072.

Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 5.11.2005 ve věci *Giga Pty Limited v. Elena Sadkovaya*, sp. zn. Case No. D2005-0976.

Rozhodnutí WIPO Arbitration and Mediation Center ze dne 8.4.2009 ve věci *Ets Leobert, SARL v. Jeonggon Seo*, sp. zn. Case No. D2009-0004.

Specht v Netscape Communications Corp 2001 WL 755396, 150 F. Supp. 2d 585 (S.D.N.Y., July 5, 2001).

Storey v Cello Holdings LLC, 347 3Fd370, 381 (2nd Cir NY 2003).

13.3. Zprávy, návrhy, pokyny, studie, pravidla

CAC's UDRP Supplemental Rules of the Czech Arbitration Court [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.adr.eu/arbitration_platform/udrp_supplemental_rules.php%20>.

Creating a cross – border online dispute resolution data exchange system [online]. United Nations Commission on International Trade Law, Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty – third session. New York, 23 – 27 May 2011. [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <<http://www.odr2012.org/files/system.docx>>.

Internet Corporation for Assigned Names and Numbers: Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/dndr/udrp/policy.htm>>.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právech spotřebitelů. KOM(2008) 614 v konečném znění 2008/0196 (COD). {SEK(2008) 2544}. {SEK(2008) 2545}. {SEK(2008) 2547}.

Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions. [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/WG.III/WP.105. [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V10/574/10/PDF/V1057410.pdf?OpenElement>>.

Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: issues for consideration in the conception of a global ODR framework [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty - fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.110. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/859/64/PDF/V1185964.pdf?OpenElement>>.

Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: draft procedural rules [online]. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty - fourth session. Vienna, 14-18 November 2011 A/CN.9/WG.III/WP.109 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V11/858/94/PDF/V1185894.pdf?OpenElement>>.

Online dispute resolution for cross-border electronic commerce transactions: further issues for consideration in the conception of a global ODR framework [online]. United Nations Commission on International Trade Law Working Group III (Online Dispute Resolution) Twenty-fifth session New York, 21-25 May 2012. A/CN.9/WG.III/WP.113 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V12/515/37/PDF/V1251537.pdf?OpenElement>>.

Pracovní dokument útvarů komise. Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů) a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů). {KOM(2011) 793 v konečném znění}, {SEK(2011) 1408 v konečném znění}.

Recommendation of the OECD Council Concerning Guidelines for Consumer Protection in The Context Of Electronic Commerce [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development, 1999 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <www.oecd.org/dataoecd/18/13/34023235.pdf>.

Report of Working Group III (Online Dispute Resolution) on the work of its twenty-second session (Vienna, 13-17 December 2010) [online]. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group III (Online Dispute Resolution). Twenty-second session. Vienna, 13 - 17 December 2010. A/CN.9/716 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V11/801/48/PDF/V1180148.pdf?OpenElement>>.

Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States. [online]. Study JLS/C4/2005/03, 2011 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.

Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the „Rules“) [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/help/dndr/udrp/rules>>.

Řád (úplně znění ke dni 1.2.2007) Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky pro vnitrostátní spory [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupný z: <<http://www.soud.cz/rady/rad-pro-vnitrostatni-spory-2007>>.

Sněmovní tisk 371. Novela z. o rozhodčím řízení [online]. Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=371&O=6>>.

Sněmovní tisk 426. Vl.n.z. o mediaci - EU [online]. Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=426>>.

The Rules of Arbitration. International Chamber of Commerce, The Worlds Business Organization. ICC 05/2010 [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/Court/Arbitration/other/rules_arb_english.pdf>.

Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.icann.org/en/dndr/udrp/policy.htm>>.

United Nations Economic Commission for Europe: Uniform Rules of Conduct for Interchange of Trade Data by Teletransmission (UNCID Rules) [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.unecce.org/trade/untddid/texts/d210_d.htm>.

Zelená kniha o posouzení nařízení rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. V Bruselu dne 21.4.2009 KOM(2009) 175 v konečném znění.

13.4. Monografie

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2004. 701 Str.

HÖRNLE, J. *Cross – border Internet Dispute Resolution.* Cambridge: Cambridge University Press. 2009. 318 Str.

KATSH E., RIFKIN, J. J. *Online Dispute Resolution: Resolving Conflicts in Cyberspace.* San Francisco: Jossey - Bass, 2001. 240 Str.

KAUFMANN - KOHLER, G., SCHULTZ, T. *Online Dispute Resolution: Challenges for Contemporary Justice.* The Hague: Kluwer Law International, 2004. 404 Str.

LODDER, A., R. *Enhanced Dispute Resolution Through the Use of Information Technology.* Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 208 Str.

REILING, D. *Technology for Justice. How Information Technology Can Support Judicial Reform.* Leiden: Leiden University Press, 2009. 310 Str.

ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku.* 2. vyd. Praha: ASPI, Woltes Kluwer, 2008. 388 Str.

RULE, C. *Online Dispute Resolution for Business: B2B, E – Commerce, Consumer, Employment, Insurance, and other Commercial Conflicts.* San Francisco: Jossey – Bass 2002. 326 Str.

SCHELLEKENS, M. H. M. *Electronic Signatures. Authentication Technology from a Legal Perspective.* Hague: T.M.C. Asser Press, 2004. 160 Str.

VAN DEN BERG, A. J. *Yearbook Commercial Arbitration 1995 Volume XX.* The Hague: Kluwer Law International, 1995. 1136 Str.

13.5. Periodika

ALESE, F. B2B exchanges and EC competition law: 2B or not 2B. *European Competition Law Review*, Vol. 22(8), 2001. Str. 325 – 330.

BĚLOHLÁVEK, A. J. Místo konání rozhodčího řízení. *Právní zpravodaj*, 2004/3. Str. 14 - 15.

BĚLOHLÁVEK, A. J. ŠROTOVÁ, E. Návrhy Evropské komise ohledně alternativního řešení spotřebitelských sporů a ohledně spotřebitelských sporů z 29. listopadu 2011 a vliv na rozhodčí řízení. *Právní rádce* číslo 2/2012. Str. 29 - 32.

BROWN, H., MARRIOTT, A. *ADR Principles and Practice.* 2. vyd. London: Sweet & Maxwell, 1999. Str. 12.

CACHARD, O. International Commercial Arbitration. 5.9 Electronic Arbitration. In *United Nations Conference on Trade and Development.* UNCTAD/EDM/Misc.232/Add.20. Str. 20, 52.

CARNEIRO, D. NOVAIS, P. ANDRADE, F. ZELEDNIKOW, J., NEVES, J. Online dispute resolution: an artificial intelligence perspective. *Artificial Intelligence Review Artificial Intelligence Review*, (3 January 2012), 2012. Str. 1 - 28.

COOPER, S., RULE, C., DEL DUCA, L. 2011. From lex mercatoria to online dispute resolution: lessons from history in building cross – border redress system. *Uniform Commercial Code Law Journal*, Vol. 43, 2011. Str. 1 - 7.

CORTÉS, P. Developing Online Dispute Resolution for Consumers in the EU:

A Proposal for the Regulation of Accredited Providers. *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 19, No. 1, 2011. Str. 4 - 5, 8, 27.

- CORTEZ DIEGUEZ, J., P. A *European legal perspective on consumer ODR*. *Computer and Telecommunications Law Review*, Vol. 15 (4), 2009. Str. 97 - 98.
- DEL DUCA, L., F., RULE, C., LOEBL, Z. Facilitating Expansion of Cross - Border E-Commerce-Developing a Global Online Dispute Resolution System (Lessons Derived from Existing ODR Systems - Work of the United Nations Commission on International Trade Law). *The Pennsylvania State University Legal Studies Research Paper*, No. 25-2011. Str. 1 - 27.
- EISEN, J. B. Are We Ready for Mediation in Cyberspace? *Brigham Young University Law Review*, Vol. 1998, 1998. Str. 1305, 1308, 1325.
- GEIST, M. Fair.com? An examination of the Allegations of Systemic Unfairness in ICANN UDRP. *Brooklyn Journal of International Law*, vol. 27, 2002. Str. 912, 922.
- GILLIÉRON, P. From Face - to - Face to Screen - to - Screen: Real Hope or True Fallacy? *23 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 301, 2008. Str. 7, 9, 10, 11, 12.
- GISBERGER, D., SCHRAMM, D. Cyber - Arbitration. *3 European Business Organization Law Review*, Vol. 3, 2002. Str. 605.
- HANG, L. Q. Online Dispute Resolution Systems: The Future of Cyberspace Law. *41 Santa Clara Law Review*, vol. 41, 2000 - 2001. Str. 845, 846, 856, 861, 862.
- HERBOCZKOVÁ, J. Certain Aspects of Online Arbitration. In *Dny práva - 2008 - Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2008. Str. 10 -11.
- HESSELINK, M. 2010. Towards a sharp distinction between b2b and b2c? On consumer, commercial and general contract law after the Consumer Rights Directive. *European Review of Private Law*, Vol. 18(1), 2010. Str. 57 - 102.
- HORN, N. Arbitration and electronic communications: public policy. *International Arbitration Law Review*, Vol. 12 (5), 2009. Str.113.
- JANIČIJEVIĆ, D. Delocalization in International Commercial Arbitration. *Law and Politics*, Vol. 3, No. 1, 2005. Str. 63 - 71.
- KAUFMANN - KOHLER, G. 2005. Online Dispute Resolution and its Significance for International Commercial Arbitration. In *Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution*. ICC Publishing, Publication 693. Str. 447, 448.
- KYSELOVSKÁ, T. Vybrané otázky arbitrability sporů a internet. In *COFOLA 2010: the Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University, 2010. Str. 6.
- LODDER, A., R. The Third Party and Beyond. An Analysis of the Different Parties, in particular The Fifth, Involved in Online Dispute Resolution. *Information and Communication Technology Law*, Vol. 15, No. 2, 2006. Str. 146 - 152.
- MAREŠ, D. Alternativní způsoby online řešení sporů v e - commerce. In *Dny práva - 2009 - Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2009. Str. 1774 - 1782.
- MOURRE, A., VAGENHEIM, A. 2009. The arbitration exclusion in Regulation 44/2001 after West Tankers. *International Arbitration Law Review*, Vol. 12 (5), 2009. Str. 75 - 83.
- PATRIKIOS, A. 2008. The role of transnational online arbitration in regulating cross - border e - business - Part I. *Computer law & security report*, Vol. 24, 2008. Str. 69.
- PERRITT, H., H., JR. Towards a Hybrid Regulatory Scheme for the Internet. In *2001 The University of Chicago Legal Forum* 215, 2001. Str. 217 - 226.
- PHILLIPPE, M. Where is everyone going with online dispute resolution (ODR)? In *International Business Law Journal* 2002, Vol. 2, 2002. Str. 167 - 211.
- PINSOLLE, P. 2009. The proposed reform of Regulation 44/2001: a poison pill for arbitration in the EU? *International Arbitration Law Review Int.*, Vol. 12 (4), 2009. Str. 62 - 65.
- POLČÁK, R. *Praxe elektronických dokumentů*. Bulletin advokacie, Vol. Neuveden, No. 7-8, 2011. Str. 53 - 61.
- RAMASASTRY, A. Government - to - Citizen Online Dispute Resolution: A Preliminary Inquiry. *Washington Law Review*, Vol. 79, 2004. Str. 159, 167.
- ROZEHNALOVÁ, N. Nestátní právo před českými soudy. In *Dny práva - 2008 - Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2008. Str. 735 - 738.
- RULE, C. RORGERS, V. DEL DUCA, L. Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System For Cross - Border Small Value, High Volume Claims - OAS Developments. *Uniform Commercial Code Law Journal*, Vol. 42, 2010, 2010. Str. 222 - 255.
- RULE, C., FRIEBERG, L. The Appropriate Role of Dispute Resolution in Building Trust Online. *Artificial Intelligence and Law Journal - Online dispute resolution*, Vol. 13, issue 2, June 2005. Str. 193 - 205.
- SHOOHYE, C. Reforming UDRP Arbitration: The Suggestions to Eliminate Potential Inefficiency. In *Cornell Law School Inter - University Graduate Student Conference Papers*, Paper 8, 2006. Str. 13, 18, 19.
- SCHMITZ, A. "Drive - Thru" Arbitration in the Digital Age: Empowering Consumers through Regulated ODR. *62 Baylor Law Review*, Vol. 178, 2010. Str. 186, 200, 229.
- SCHULTZ, T. An Essay on the Role of Government for ODR: Theoretical Considerations about the Future of ODR. In *Online Dispute Resolution (ODR): Technology as the 'Fourth Party'*, 2003. Str. 5.
- SVOBODOVÁ, K. Místo konání rozhodčího řízení - rozhodující kritérium určení „lex arbitri“. In *Dny práva - 2009 - Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova universita, 2009. Str. 15 - 16.
- SVOBODOVÁ, K. Newyorská úmluva a autonomie vůle stran v mezinárodním rozhodčím řízení. In *COFOLA 2009: the Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University, 2009. 18 Str.
- THIESSEN, E., MCMAHON, J. Beyond Win - Win in Cyberspace. *15 Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 15, 2000. 643 Str.
- VAN DEN BERG, A. J. New York Convention of 1958: Refusals of Enforcement. *ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 18, No. 2, 2007. Str. 4.
- VAN DEN BERG, A., J. The New York Convention of 1958: An Overview. *Yearbook Commercial Arbitration* 2003, Vol. XXVIII, 2003. Str. 19.
- VEEDER, V., V. 2010. Is there a need to revise the New York Convention? *Journal of International Dispute Settlement*, Vol. 1(2), 2010. Str. 499 - 506.
- WYSS, L. Trends in documentary evidence and consequences for pre-arbitration document management. *International Arbitration Law Review*, vol. 13 (3), 2010. Str. 119.

YU, H. NASIR, M. Can online arbitration exist within the traditional arbitration framework? *Journal of International Arbitration*, vol. 20 (5), 2003. Str. 463.

13.6. Internetové zdroje

American Arbitration Association. Dispute Resolution Service Online: AAA WebFile [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <<https://apps.adr.org/webfile/>>.

Appeals Division [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <<http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/Structure+of+the+Court/Chambers/Appeals+Division/>>.

Aukro. [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <www.aukro.cz>.

Arbitration center for internet disputes [online]. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: <<http://www.adr.eu/>>.

BARNETT, J. The Virtual Courtroom and Online Dispute Resolution [online]. In *Proceedings of the UNECE Forum on ODR 2003* [cit. 2012-01-19]. Dostupné z: <[http://www.mediate.com/Integrating/docs/Barnett\(1\).pdf](http://www.mediate.com/Integrating/docs/Barnett(1).pdf)>.

CARINI, A. European Online Retail Forecast, 2010 To 2015 [online]. *Forrester*. Změněno 28.2.2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <<http://www.forrester.com/Euro-pean+Online+Retail+Forecast+2010+To+2015/fulltext/-/E-RES58597>>.

Consensusmediation [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <<http://consensusmediation.co.uk/>>.

Cybersettle. [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <<http://www.cybersettle.com/pub/>>.

DURANSKE, B. *Portuguese Ministry of Justice to Open Alternative Dispute Resolution Facility in Second Life* [online]. Změněno 27.7.2007 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <<http://virtuallyblind.com/2007/07/27/portuguese-ministry-justice-adr-second-life/>> Více také na: *E – Arbitration – T Project—Online Dispute Resolution: e – Justice Centre, ODR in Second Life* [online]. Změněno 28.2.2008 [cit. 2012-02-8]. Dostupné z: <<http://www.e-arbitration-t.com/2008/02/28/e-justice-centre-odr-in-second-life/>>.

eBay. [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <www.ebay.com>.

ECODIR. Electronic Consumer Dispute Resolution. [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <www.ecodir.org>.

Global TrustMark Alliance [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <<http://www.globaltrustmarkalliance.org/>>.

HALLA, S. Arbitration going online - new challenges in 21st century? *Masaryk University Journal of Law and Technology 2 / 2011* [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://mujlt.law.muni.cz/storage/1327961100_sb_05-halla.pdf>. Str. 221.

Chargeback Guide [online]. PayPal [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <<https://www.paypal-apac.com/th/security-centre/selling-safely/tips-to-sell-securely/chargeback-guide-part3.aspx>>.

Improved NetCase facilitates online arbitration [online]. Změněno 31.03.2008 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.iccwbo.org/id19772/index.html>>.

KATSH, E. 2011. *The Online Ombuds Office: Adapting Dispute Resolution to Cyberspace*. [online]. [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <<http://www.umass.edu/dispute/ncair/katsh.htm#fn1>>.

LAI, G., SYCARA, K., LI, C. A Pareto Optimal Model for Automated Multi - attribute Negotiations [online]. In *The Sixth Intl. Joint Conf. on Autonomous Agents and Multi-Agent Systems (AAMAS 07)* [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.cs.cmu.edu/~softagents/papers/guomingLai_pareto_optimal_model_aamas2007.pdf>.

LÖEBL, Z. 10 issues for fair and workable future cross-border ODR system. *ODR2012 Prague* [online]. Změněno 2.07.2012. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://odr2012.org/node/38>>.

LÖEBL, Z. Global Rules for global ODR system? [online]. ODR and Consumers 2010. Změněno 9.8.2010 [cit. 2012-03-17]. Dostupný z: <<http://www.odrandconsumers2010.org/2010/08/09/global-rules-for-global-odr-system/>>.

LÖEBL, Z. OAS Model Rules and new global ODR Rules. In *ODR and Consumers 2010 Colloquium November 2-3* [online]. 2010 in Vancouver, BC. Změněno 15.8.2010 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <<http://www.odrandconsumers2010.org/2010/08/15/oas-model-rules-and-new-global-odr-rules/>>.

LÖEBL, Z. *Chargebacks as efficient enforcement mechanism in global e-commerce ODR* [online]. ODR and Consumers 2010, Změněno 18.6.2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.odrandconsumers2010.org/2010/07/18/chargebacks-as-efficient-enforcement-mechanism-in-global-e-commerce-odr/>>.

MANEVY, I. *Online dispute resolution: what future?* [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://www.ombuds.org/cyberweek2002/manevy_odr01.pdf>. Str. 29.

Mediate [online]. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <<http://www.mediate.com/index.cfm>>.

Nový občanský zákoník: Budujeme důstojné vztahy občanů s moderním státem. [online]. [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/ejustice/>>.

ODR Prague 2012 [online]. [cit. 2012-10-29]. Dostupné z: <<http://www.odr2012.org/>>.

ODRworld [online]. [cit. 15.3.2012]. Dostupný z: <<http://www.odrworld.com/>>.

Rozhodčí soud při Agrární komoře České republiky a Hospodářské komoře České republiky: O rozhodčím řízení [online]. [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.soud.cz/o-rozhodcim-rizeni>>.

SCHULTZ, T. *Online Arbitration: Binding or Non - Binding?* [online]. *ADR Online Monthly* [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <<http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html>>.

Smartsettle [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <<http://www.smartsettle.com/>>.

The Better Business Bureau [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <www.bbb.org>.

TRUSTe [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <<http://www.truste.com/>>.

TYLER, M. C. One Hundred and Fifteen and Counting: The State of Online Dispute Resolution 2004. [online]. In *Proceedings of the Third Annual Forum on Online Dispute Resolution*. Hosted by the International Conflict Resolution Centre at the University of Melbourne in collaboration with the United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). [cit. 2011-12-11]. Dostupné z: <<http://www.odr.info/Cyberweek2005/odrlibraryindex.htm>>.

WIPO ADR Arbitration and mediation center: On-Line Arbitration [online]. [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <<http://www.wipo.int/amc/en/arbitration/online/>>.

World Intellectual Property Organization: Total Nuber of Cases per Year [online]. [cit. 2011-12-23]. Dostupné z: <<http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cases.jsp>>.

World Telecommunication / ICT Indicators Database [online]. International Telecommunication Union [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <<http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/>>.